

Ε.Ρ.
ΚΟΙΝ

ΔΩΡΕΑ 1930-36 Γ.Σ. ΟΡΓΑΝΟΥΣ

Για το Λεβενδίου

IV
314

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΥΠΟ

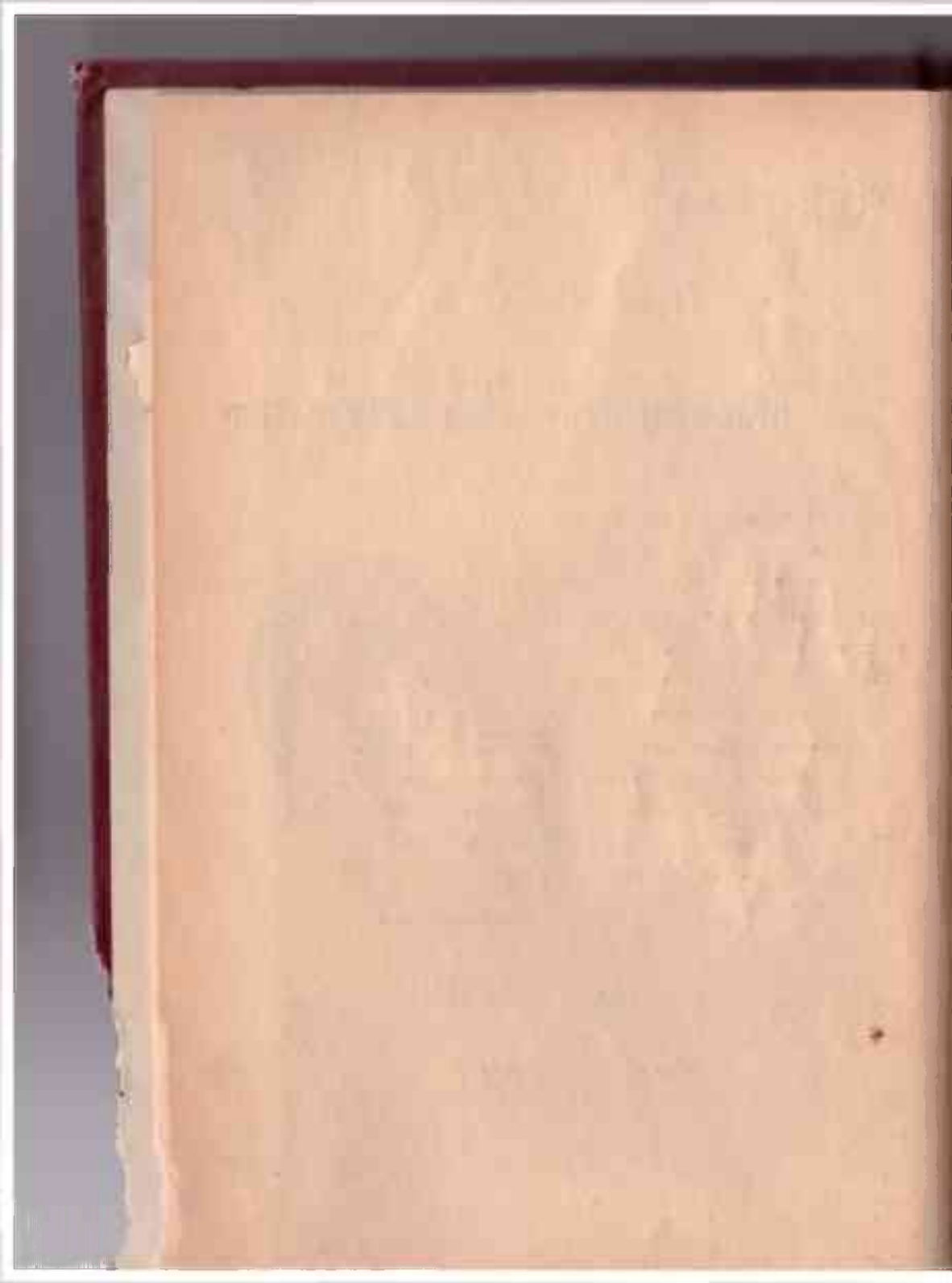
Γ. Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΚΑΙ Ι. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ.

ΕΣ ΛΑΡΝΑΚΙ (ΚΥΠΡΟΥ)

ΤΥΠΟΙΣ «ΦΙΛΟΚΑΛΙΑΣ»

1897

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ

α' Θέσις καὶ σχῆμα.—Ἡ ἐπαρχία Πάφου κατέχει τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Κύπρου καὶ ἔχει σχῆμα σχεδὸν τετραγωνικόν.

β' Ὅρι α.—Αὐτὴ ἔχει πρὸς Β. τὸν κόλπον τῆς Χρυσοχοῦ, ὅστις σχηματίζεται ἀπὸ τὸ πέλαγος τῆς Κιλικίας, καὶ τὸ ἀκρωτήριον Ἀκάμαντα (κοινῶς Κάβο Ἀρναούτην)· πρὸς Ν. τὸ πέλαγος τῆς Αἰγύπτου καὶ τὸ ἀκρωτήριον Ζεφύριον· πρὸς Α. δύο ἐπαρχίας: τὴν ἐπαρχ. Λευκωσίας πρὸς Β. καὶ τὴν ἐπαρχ. Λεμεσσοῦ πρὸς Ν. καὶ πρὸς Δ. τὸ Παμφύλιον πέλαγος καὶ 3 ἀκρωτήρια: τὴν Λάραν πρὸς Β., τὸ Δρέπανον νοτιώτερον αὐτῆς καὶ τὸ Καστρί ἔτι νοτιώτερον.

γ' Ὅρι η.—Αἱ ἀξιολογώτεραι κορυφαὶ τῶν ὀρέων τῆς ἐπαρχ. Πάφου εἶναι: α' τὸ Μουτοβούριον ὀλίγον πρὸς Β. τοῦ Ζεφυρίου (μὲ ὕψος 1350 ποδ.)· Β.Δ. αὐτοῦ ἐκτείνονται οἱ Μάκρωνες (1860 π.), ἔπειτα τὰ Κλήματα (2043 π.) καὶ τελευταῖον ὁ Ἅγιος Γεώργιος (2250 π.)· ἐπὶ τῶν ὀρίων τούτων ὑπάρχουν ἐλαῖαι, κερατέαι καὶ καλλιεργημένοι γαῖται· β' εἰς τὸ μέσον τῶν ἀνατολικῶν ὀρίων ὑψοῦνται τὰ βουνὰ τοῦ Κύκκου (4350 π.), Β.Δ. αὐτῶν ἡ Πλά Στερατζιά (4640 π.), εἶτα ἡ Χορτερή (4255 π.), κατόπιν τὸ Καρυάκι (2645 π.) καὶ ὁ Σταυρὸς τῆς Ψώρας (2042 π.) καὶ πρὸς Ν. τούτου ὁ Λαβράμης (2954 π.).

Τὰ ὄρη ταῦτα εἶνε κατάρυτα ἐκ πευκῶν καὶ ἄλλων ἀγρίων δένδρων καὶ θαμνων, χωρίζου· δε, ἐκτός τοῦ Λοβράμη, τὴν ἐπαρχίαν Πάφου ἀπὸ τὴν τῆς Λευκωσίας.

δ'. Ποταμοὶ καὶ χεῖμαρροι.—Αὕτη ἔχει τὸν χεῖμαρρον Χᾶ ποτάμι, ὅστις πηγάζει ἀπὸ ἐν ὄρος τῆς Λεμησσοῦ, διευθύνεται Ν.Δ. καὶ χύνεται εἰς τὸ πέλαγος τῆς Αἰγύπτου· τὸν ποταμὸν Διορίζου, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὴν Ν.Δ. πλευρὰν τοῦ ἰδίου ὄρους, λαμβάνει τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν καὶ χύνεται εἰς τὸ αὐτὸ πέλαγος· τὸν χεῖμαρρον Ξερὸν καὶ πρὸς Δ. τούτου τὸν χεῖμαρρον Ἐζούζαν, οἷτινες πηγάζουσι ἀπὸ τὰ βουνὰ τοῦ Κύκκου, διευθύνονται πρὸς Ν. καὶ χύνονται εἰς τὸ αὐτὸ πέλαγος· καὶ τέλος τὸν χεῖμαρρον τῆς Χρυσσοχοῦ, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὴν Χορτερὴν, διευθύνεται πρῶτον Ν.Δ. εἶτα στρέφεται πρὸς Β. καὶ χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Χρυσσοχοῦ.

ε'. Λίμναι καὶ πεδιάδες.—Ἡ ἐπαρχ. Πάφου οὔτε λίμνας, οὔτε πεδιάδα τινὰ ἀξίαν λόγου ἔχει.

ς'. Παράλια μέρη.—Ἄν θελήσωμεν νὰ γνωρίσωμεν τὰ παράλια τῆς ἐπαρχίας Πάφου, ἐκτός τοῦ κόλπου τῆς Χρυσσοχοῦ, ὅστις κατέχει τὴν βορείαν παραλίαν τῆς ἐπαρχίας, θα ἀπαντήσωμεν τὸ Λατζι, θέτιν ὅπου ὑπάρχουσι κυβερνητικαὶ ἀποθήκαι καὶ ὅπουθεν γίνεται ἐξαγωγή δημοτριακῶν καρπῶν. Ἀπ' ἐδῶ διευθυνόμενοι Β.Δ. θὰ φθάσωμεν εἰς τὸν Κάβο Ἀρναούτην· ἀπ' αὐτοῦ κάμφωμεν αὐτὸν καὶ διευθυνθώμεν πρὸς νότον, θὰ ἀπαντήσωμεν αὐτὴν Ἀράν, εἶτα τὸ Δρέπανον καὶ τέλος θα φθάσωμεν εἰς τὴν Πάφον. Αὕτη τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦτο διάσημος πόλις διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν τῆς θεᾶς Ἀφροδίτης καὶ πρωτεύουσα ἰδίου βραχελίου· βραδυτερον ὑπῆρξε πρωτεύουσα ὅλης τῆς Κύπρου· κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ ἐν Πάφῳ ἔδρευον Ρωμαῖος διοικητῆς τῆς Κύπρου Σέργιος Παῦλος· ὁ αὐτὸς ἦν χριστιανισμὸν· οὗτος εἶνε ὁ πρῶτος χριστι-

ονος ἡγεμών. Τώρα ἡ Πάφος εἶνε μικρὸν χωρίον (μὲ 240 κατ., ἐξ ὧν τὸ ἐν τρίτον εἶνε τούρκοι), ἔχει ὄρμον, ἐξ οὗ ἐξέρχονται πολλὰ κεκούλια καὶ κεράτια, καὶ λιμένα ἕσ-
τις εἶνε κερωσμένος ἀπὸ ἄμμου. Ἀπὶ ἐδῶ πρὸς Ν. διευθυ-
νόμενοι θὰ ἀπαντήσωμεν τὸ Καστρί, ἐκ τούτου δὲ πρὸς Α.
στριφόμενοι μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Χᾶ ποταμίου, ὅπου
τελειώνει ὅλη ἡ παραλία, οὐδὲν θὰ ἀπαντήσωμεν πλέον.

Ζ. Μεσόγεια μέρη. Ἐκ Πάφου, ἥτις, ὡς ἀνεφέ-
ραμεν, εἶνε παράλιον χωρίον, ἐὰν διευθυνθῶμεν πρὸς Β.
θα φθάσωμεν εἰς τὴν κωμόπολιν Κτήμα, ἥτις ἀπέχει
τῆς Πάφου 15' καὶ εἶνε πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ
ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου. Ἐν αὐτῇ ὑπαρχει πρωτοδικεῖον,
ἐπιμαρχειον, νοσοκομεῖον, ἀρρεναγωγεῖον μετὰ τμήματος
ἐλληνικοῦ σχολεῖου καὶ παρθεναγωγεῖον. Τὸ Κτήμα ἔχει
ὄριαν ἀγρὰν, καλὰς οἰκοδομὰς, πηγαία ὕδατα, κήπους
ἐπὶ 2560 κατοίκους, ἐξ ὧν 1100 εἶνε Χριστιανοί, οἱ δὲ
λοιποὶ Μωαμεθανοί. Ἐκ Κτήματος πρὸς Β. χωροῦντες
φθάνομεν εἰς τὸ πλησίον χωρίον Χλωρακάν (μὲ 250 κατ.
χριστ.) εἰς αὐτὸ ὑπάρχουν κήποι μὲ διάφορα δένδρα καὶ
συμικρὰς τερεβίνθους, μὲ τὴν ρητίνην τῶν ὁποίων κατα-
σκευάζουν τὴν κοινῶς καλουμένην ἄσπρην πισσαν. Ἀπὶ
ἐδῶ βαίνοντες Β.Α. ἀπαντῶμεν τὴν Ἐμπαν (μὲ 360 κατ.
χριστ.) καὶ τοῦτο τὸ χωρίον ἔχει κήπους. Ἐξ Ἐμπας
πρὸς Β. χωροῦντες φθάνομεν εἰς Τάλαν (μὲ 260 χριστ.
καὶ 15 τούρκ.) καὶ ἐκ ταύτης Ν.Δ. διευθυνόμενοι φθάνο-
μεν εἰς Κισσόνεργαν (μὲ 303 χριστ. καὶ 6 τούρκ.), ἥτις
ἐξέρχεται ἀπέχει τῆς θαλάσσης. Ἀπὶ ἐδῶ πρὸς Β. στρεφό-
μενοι φθάνομεν εἰς Πέγεραν, ἥτις ἔχει 900 κατοίκους χρι-
στιανούς· αὕτη εἶνε τὸ μεγαλύτερον χωρίον τῆς ἐπαρχί-
ας. Ἐκ ταύτης πρὸς Α. βαίνοντες φθάνομεν εἰς τὸ χωρί-
ον Στρουμπί (μὲ 450 κατ. χριστ.) τὸ ὅποιον ἔχει ἀμπέ-
λια — Ὅλα τὰ ἄνω χωρία ἔχουσι δημοτικὰ σχολεῖα. —

Ἐκ τῆς Στρουμπί τηροῦντες τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν φθάνομεν εἰς Πολέμι (μὲ 400 κατ. χριστ.) τὸ ὁποῖον ἔχει ὡσαύτως ἀμπέλια καὶ σχολεῖον. Ἐκ τῆς ἐδῶ στρεφόμενοι πρὸς Ν. φθάνομεν εἰς Καλλέπια (310 κατ. χριστ.) καὶ ἐκ ταύτης διευθυνόμενοι Β.Α. εἰς τὴν πλησίον αὐτῆς Λετύμπου (400 κατ. χριστ.). Ἐκ Λετύμπου πρὸς Δ. στρεφόμενοι φθάνομεν εἰς τὴν Κοίλην (380 κατ. χριστ.) καὶ ἐκ ταύτης Ν.Α. εἰς τὴν Τσάδα (440 κατ. χριστ.). τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται ἐπὶ υψηλῆς τοποθεσίας καὶ ἔχει ἀμπέλους. Πλησίον τῆς Τσάδας κεῖται ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου, ὅπου εὐρίσκεται καὶ τὸ λείψανον αὐτοῦ. Ἐκ ταύτης Ν.Δ. βαίνοντες φθάνομεν εἰς Μεσόγην (310 κατ. χριστ.) καὶ ἐκ ταύτης πρὸς Ν. εἰς Γεροσκήπου (480 χριστ. καὶ 125 τούρκους). ἥτις ὠνομάσθη οὕτω, διότι ἐδῶ ὑπῆρχεν ὁ ἱερός κήπος τῆς Ἀφροδίτης· αὐτὴ ἔχει ἀρχαῖον ὕδραγωγεῖον, τὸ ὁποῖον διέρχεται διὰ δύο μεγάλων σπηλαίων καὶ φέρει ἄφθονον ὕδωρ εἰς τὸ χωρίον, ἔτι δὲ κήπους, ἐκκλησίαν ὡραίαν μὲ 6 θόλους καὶ δημοτικὸν σχολεῖον. Ἐκ τῆς ἐδῶ διευθυνόμενοι Ν.Α. φθάνομεν πρῶτον εἰς Τίμην (275 χριστ. καὶ 125 τούρκ.) καὶ ἐκ ταύτης, ἀφοῦ δὲ ελθωμεν τὸν Ξερόν καὶ Διορίζον, εἰς τὰ Κούκλια (μὲ 460 κατ. ἐξ ὧν 200 χριστ.). Τὰ Κούκλια εἶνε ἐκτισμένα ἐπὶ τῶν εἰρηπίων τῆς Παλαιάφου, ἥτις εἶνε πόλις ἀρχαία καὶ πατρὶς τῆς θεᾶς Ἀφροδίτης. Ἐνταῦθα ἀνεκαλλήρησεν πρὸ τινῶν ἐτῶν τὰ εἰρηπίεζ τοῦ διασώμου ναοῦ τῆς θεᾶς ταύτης, εἰς ὃν συνέρρεον πολλοὶ προσκυνηταὶ ἀπὸ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου.

Ἔκ τῶν ἀνω μετὰ τῆς Πάφου καὶ ἄλλων 22 μικρῶν χωρίων ἀποτελοῦσι τὸ διαμέρισμα Πάφου μὲ πρωτεύουσαν τὸ Κτήμα.

Εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν πρὸς ἀνατολὰς τῆς δυτικῆς παραλίας ἀπέναντι τοῦ ἀκρ. Δρεπάνου κεῖται τὸ χωρίον

Κάθικας (400 κατ. χριστ.), ὅπερ ἔχει δημοτικὸν σχολεῖον καὶ ἄρκετα ἀμπέλια. Ἄπ' ἐδῶ Β. Δ. διευθυνόμενοι φθάνομεν εἰς Ἀρόδες, αἱ ὁποῖαι διαιροῦνται εἰς δύο χωρία, Ἄνω Ἀρόδες (280 χριστ. καὶ 80 τούρ.) καὶ Κάτω Ἀρόδες (250 τούρκους). Ἀπὸ Ἀρόδες πρὸς Β. χωροῦντες φθάνομεν πρῶτον εἰς τὴν Οἶνιαν (550 κατ. χριστ.) καὶ μετ' ὀλίγον εἰς Δρούσιαν (610 κατ. χριστ.), ἡ ὁποία ἔχει δημοτικὸν σχολεῖον.—Ἀμφότερα τὰ χωρία ταῦτα ἔχουσι ἀμπέλους.—Ἀπὸ Δρούσιαν πρὸς Α. στρεφόμενοι φθάνομεν εἰς Κρήτου Τέρραν (550 κατ. ἐξ ὧν 450 χριστ.) καὶ ἀπ' ἐκεῖ πρὸς Β. διευθυνόμενοι εἰς τὴν Χρυσοχοῦν (290 κατ. τούρκ.) Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον πολλὰ καὶ μεγάλα μεταλλεῖα χαλκοῦ, ἔτι δὲ καὶ τινὰ χρυσοῦ, ἐξ ὧν ἔλαβι καὶ τὸ ὄνομα· κεῖται πλησίον τοῦ ὁμωνύμου χειμάρρου καὶ ἔχει κωμοδικεῖον. Ἀπὸ Χρυσοχοῦ τηροῦντες τὴν πρὸς Β. διεύθυνειν φθάνομεν εἰς τὴν Πόλιν (τῆς Χρυσοχοῦς,) ἣτις ἀπέχει τῆς θαλάσσης 10'· αὕτη εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἀρσινόης, ἔχει ἀγορὰν, δημαρχεῖον, δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 480 κατοίκους, τῶν ὁποίων οἱ ἡμίσεις εἶνε χριστιανοί. Ἀπὸ τὴν Πόλιν Β.Α. βαίνοντες φθάνομεν εἰς τὸ τουρκικὸν χωρίον Γαλιάν (355 κατ. ἐξ ὧν 15 χριστ.) καὶ ἀπ' ἐδῶ στρεφόμενοι πρὸς Ν. φθάνομεν πρῶτον εἰς τὴν Λυσῶ (340 κατ. χριστ.), πλησίον τῆς ὁποίας ὑπάρχον θερμὰ θειοῦχα ὕδατα, καὶ ἐκ ταύτης εἰς τὴν Φύτην (240 κατ. χριστ.), ἣτις ἔχει δημ. σχολεῖον. Ἀπὸ Φύτην βαίνοντες πρὸς Δ. φθάνομεν πρῶτον εἰς Δρύμου (260 κατ. χριστ.), εἰς ἣν ὑφαίνουσιν ἰχράμια καὶ μαλλίνας ζῶνας, καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς Γιόλου (320 κατ. χριστ.)—Πλησίον τῆς Γιόλου κεῖται ἡ Μονὴ τῶν Ἀγίων Αναργύρων· παρ' αὐτὴν ὑπάρχει καὶ μεταλλικὴ πηγή, ἣς τὸ ὕδωρ εἶνε δυσώδες καὶ ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ κίτρινίζῃ τὰ μέταλλα.

Τὰ ἄνω μετ' ἄλλων 43 μικρῶν χωρίων ἀποτελοῦσι τὸ διαμέρισμα Χρυσοχοῦ μὲ πρωτεύουσαν τὸ ὁμώνυμον χωρίον.

Εἰς πολὺ ἀρκετὴν ἀπόστασιν πρὸς Α. τοῦ ἀκρωτηρίου Καστρι κείνται τὰ Κελοκίδαρα (325 κατ. χριστ.) ο-
που ὑπάρχει κωμωδικεῖον καὶ σχολεῖον. Β.Α. διευθυνόμενοι
φθάνομεν εἰς τὴν Ἀρμίνου (270 κατ. ἐξ ὧν 230 χριστ.)
Ἐξ Ἀρμίνου Β.Δ. στρεφόμενοι φθάνομεν πρῶτον εἰς τὴν
Βρέτσαν (305 κατ. ἐξ ὧν 15 χριστ.) καὶ ἀπ' ἐκεῖ
κατόπιν εἰς τὴν Πάνω Παναγῆν (410 κατ. ἐξ ὧν
30 τούρκ.).—Εἰς ἀπόστασιν 15' ἀπὸ τὴν Πάνω Πανα-
γῆν εὐρίσκεται ἐπὶ λαμπρᾶς τοποθεσίας ἡ Μο.ῆ τῆς Πανα-
γίας τῆς Χρυστοροιατίσσης, ἣτις ἐκτίσθη τὸ 1200 μ.Χ.
καὶ ἦτο μία ἀπὸ τὰς πρώτας Μονὰς τῆς Κύπρου, τώρα
ὅμως ἔνεκα τῆς κακῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως αὐτῆς
εὐρίσκεται ἐν παρακμῇ, διατηροῦσα μόνον 8 μοναχοὺς.—
Ἀπὸ τὴν Πάνω Παναγῆν διευθυνόμενοι Ν.Δ. φθάνομεν
εἰς τὸν Στατόν (340 κατ. χριστ.) Ἀπὸ Στατόν πρὸς
Ν. βαίνοντες φθάνομεν πρῶτον εἰς τὸ Ἅγιον Φῶτιον (255
κατ. χριστ.) καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὴν Πενταλιάν (300
κατ. χριστ.) εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ ἵπποι καὶ
χοῖροι. Ἀπὸ Πενταλιάν διευθυνόμενοι Ν.Δ. φθάνομεν εἰς
τὸ Ἀμαργέτι (255 χριστ. καὶ 130 τούρκ.) καὶ ἀπ'
ἐδῶ τέλος στρεφόμενοι Β.Δ. φθάνομεν εἰς τὴν Χούλο
(360 χριστ. καὶ 100 τούρκ.) Καὶ τὰ τρία τελευταῖα χω-
ρία ὡς καὶ ἡ Ἀρμίνου ἔχουσι σχολεῖα, δὲ δὲ εἶνε κατ'
φυτὰ ἐξ ἀμπελῶν.

Τὰ ἄνω μετ' ἄλλων 35 μικρῶν χωρίων ἀποτελοῦσι τὸ
διαμέρισμα Κελοκεδάρων μὲ πρωτεύουσαν τὸ ὁμώνυμον
χωρίον.

Καὶ τὰ τρία διαμερίσματα, τῆς Πάφου, τῆς Χρυσοχοῦ
καὶ τῶν Κελοκεδάρων, ἀποτελοῦσι τὴν ἐπαρχίαν Πάφου.

ή. Έδαφος, επιφανεια και κλίμα. Το έδαφος της έπαρχ. Πάφου καλύπτεται ελον σχεδόν υπό πολλών όρέων και βουνών, εκ των οποίων πηγάζουσι πολλοί ρύακες και τὰ όποια είνε κατάφυτα, έχει δ' επιφανειαν 574 τετραγωνικών μιλίων. Το κλίμα αυτής είνε έν γενει υγιεινόν, ολίγον ψυχρόν κατά τόν χειμώνα και όροσερόν κατά τó θέρος.

θ. Ζώα, δένδρα, προϊόντα και βιομηχανία. Η έπαρχία αυτή τρέφει πολλές αίγας, εκ του γάλακτος των οποίων κατασκευάζεται περίφημος βούτυρος και τυρός. Ίππους, οίτινες είνε μέν μικρόσωμοι, αλλά δυνατοί και ταχείς· και χοίρους, εκ του κρέατος των οποίων κατασκευάζουσιν ώρατα λουκάνικα. Έχει διάφορα ήμερα δένδρα, των οποίων κυριώτερα είνε ή έλαιά, ή κερατέα και ή συκαμινέα, και άγρια, των οποίων κυριώτερα είνε ή πεύκη, ή δρυς, ή κυπάρισσος, ο άόρατος και ή τερέβινθος. Τα αξιολογώτερα προϊόντα της έπαρχίας Πάφου είνε οί δημητριακοί καρποί, τὰ κουλούλια, τὰ κρέμματα και ή κάνναβις. Έχει και μικράν βιομηχανίαν ίχραμιών, ζωνών και σχοινίων.

ι. Πληθυσμός, ενασχόλησις, θρησκεία και άνάπτυξις. Όλη ή έπαρχ. Πάφου έχει 31,680 κατοίκους· τούτων πολλοί μέν είνε γεωργοί και έργάται, πολλοί δέ καταγίνονται εις τήν κτηνοτροφίαν και βομβοκοτροφίαν. 21,950 είνε χριστιανοί ορθόδοξοι, 9,700 μωαμεθανοί και οί λοιποί άλλων θρησκευμάτων. Εις ολίγα μόνον χωρία της έπαρχ. Πάφου υπάρχουν σχολεία, τούτου δέ ένεκα ώς πρòς τήν διάδοσιν της παιδείας είνε κατωτέρα των άλλων έπαρχιών.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

α'. Θέσις καὶ σχῆμα. Ἡ ἐπαρχ. Λευκωσίας κατέχει τὸ κέντρον τῆς Κύπρου καὶ ἔχει σχῆμα περίπου τραπεζοειδές.

β'. Ὅρι α. Ἐχει πρὸς Β. ἐν ἀκρωτήριον—τὸν Πωμῶν—ἓνα κόλπον—τον κόλπον τοῦ Μόρφου, ὅστις σχηματίζεται ἀπὸ τὸ πέλαγος τῆς Κιλικίας—καὶ τὴν ἐπαρχίαν Κυρηναίας· πρὸς Ν. ἔχει τὴν ἐπαρχ. Λεμησσοῦ καὶ τὴν ἐπαρχ. Λάρνακος, πρὸς Α. τὴν ἐπαρχ. Ἀμμοχώστου καὶ πρὸς Δ. τὴν ἐπαρχ. Πάφου.

γ' Ὅρι η. Εἰς τὸ Β.Α. μέρος τῆς ἐπαρχίας, ὅπου συνορεύουν αἱ ἐπαρχίαι Λευκωσίας, Κυρηναίας καὶ Ἀμμοχώστου, ὑφθαί τὸ ὄρος Γιαηλᾶς (3065 π.) καὶ πρὸς Δ. αὐτοῦ μεταξὺ Λευκωσίας καὶ Κυρηναίας ὁ Πενταδάκτυλος (2405 π.). Μεταξὺ Λευκωσίας καὶ Λεμησσοῦ ἀπὸ τοῦ μέρους, ὅπου συναντῶνται αἱ ἐπαρχίαι Λευκωσίας, Πάφου καὶ Λεμησσοῦ, ἀρχόμενοι βλέπομεν α' τὰ ὄρη τῆς Μαραθάσας, β' τὴν Χιονίστραν (6406 π.), γ' τὴν Μαδαρῆν (5305 π.) καὶ δ' τὴν Παπούτσαν (5124 π.). Τα ὄρη ταῦτα καλοῦνται μὲ ἐν ὄνομα Τρώοδος (ἀρχ. Ὀλυμπος) καὶ εἶνε δασώδη. Μεταξὺ δὲ Λευκωσίας καὶ Λάρνακος ἀπὸ τοῦ μέρους, ὅπου συναντῶνται αἱ ἐπαρχίαι Λευκωσίας, Λεμησσοῦ καὶ Λάρνακος, ἀρχόμενοι εὐρίσκομεν α' τὸν Σταυρόπευκον (4067 π.), β' τὴν Σιληνιδόμουτιην (4674 π.), γ' τὰ πευκοσκεπῆ ὄρη τοῦ Μαχαιρᾶ ἢ Κιόνις (4674 π.) δ' τὴν Προσευχὴν (2926 π.) ε' τὸν Κέδρην (2144 π.), ς' τὸ Φουρνὶ (2244 π.) καὶ ζ' τὸν Ξυλιάν (2024 π.) Πρὸς Α. τῆς Μιδαρῆς ἐκτείνονται α' ἡ Φλουροῦς Παμποῦλα, β' ὁ Χαινᾶτος (3694 π.) καὶ γ' τὰ Μισίδια (3849 π.). Ἄλλα ὄρη μεταξὺ Λευκωσίας καὶ Πάφου ἀνεφέραμεν εἰς τὴν ἐπαρχ. ἐκείνην.

Ὁ Ποταμοὶ καὶ χειμάρροι. Ἡ ἐπαρχ. Λευκωσίας ἔχει τὸν Πεδιᾶτον (κοινῶς Πηδιᾶν) τὸν μέγιστον ὄλων τῶν χειμάρρων τῆς Κύπρου, ὅστις πηγαζὼν ἀπὸ τὰ Κρόνη διευθύνεται κατ' ἀρχὰς Β Α., εἶτα στρέφεται πρὸς Α καὶ ῥέων διὰ τῆς ἐπαρχ. Ἀμμοχώστου χύνεται εἰς εἰς τὸν ὁμώνυμον αὐτῇ κόλπον τὸν Ἰδαλία (κ. Γαλιαν) ὅστις πηγαζει ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ἀκολουθεῖ περίπου τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν καὶ χύνεται εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον ἄλλῃον νοτιώτερον τοῦ Πεδιᾶτου τὸν χειμάρρον τοῦ Παλιπομετόχου, τὸν Ἀκάην, τῆς Περιστερώνας, τὸν Οὐκὸν καὶ τινὰς ἄλλους, οἱ ὅποιοι πηγάζουσι ἀπὸ τὰ μεταξὺ Λευκωσίας καὶ Λεμησσοῦ ὄρη, διευθύνονται Β Α. καὶ μετ' ἐπιπέτην ἀπόστασιν ἐνοῦνται καὶ ἀποτελοῦσι τὸν Σεράχην, ὅστις τηρῶν σχεδὸν τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν χύνεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μόρφου ἔχει προσέτι τὸν χειμάρρον τῆς Ἐλῆας καὶ πρὸς Δ. αὐτοῦ κατὰ σειράν, α' τὸν Πετρασίτην, β' τὸν Κλάριον (κ. Κάρην καὶ Καρκιώτην), γ' τῆς Μαραθάσας, δ' τὸν Ξεροπόταμον, ε' τοῦ Κάμπου καὶ ζ' τοῦ Λιμνίτη, οἵτινες πηγάζουσι ἀπὸ τὴν σειράν τοῦ Οὐλύμπου τὴν μεταξὺ Λευκωσίας, Λεμησσοῦ καὶ Πάφου, διευθύνονται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν καὶ χύνονται ὡσαυτῶς εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μόρφου.

Σημ. Ὁ Κλάριος καὶ ὁ τῆς Μαραθάσας θέτουσι εἰς κρήνην πολλοὺς μύλους καὶ εἶνε μικροὶ ποταμοί, καθότι ῥέουσι καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

Ἡ Λίμνη καὶ πεδιάδες. Ἡ ἐπαρχ. Λευκωσίας ἔχει λίμνην οὐδεμίαν ἔχει, πεδιάδας δὲ ἔχει τὴν τοῦ Μόρφου, ἣτις ποτιζομένη ὑπὸ τοῦ Σεράχου καθίσταται εὐφοριστάτη καὶ παράγει πολλοὺς δημοτριακοὺς καρπούς, βεμβάνα, λίνον, γλυκάνισον, ἐρυθρόδανον (ρίζαρι), πολλὰ κημπρία καὶ ἰδίως κουκκιά, σημάμι κ. ἄ., καὶ τὴν τῆς Λευκωσίας ἣτις ποτιζέται ὑπὸ τοῦ Πηδιᾶ καὶ Γαλιᾶ καὶ

καθίσταται καὶ αὐτὴ εὐφροωτάτη παράγουσα δημητριακοὺς καρποὺς, βάμβακα κ. ἄ.

Γ' Παράλια μέρη. Ἐὰν ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τοῦ κόλπου τοῦ Μόρφου, ὁπότεν ἄρχεται ἡ μόνη παραλία τῆς ἐπαρχ. Λευκωσίας, πλεύσωμεν πρὸς Δ. μέχρι τοῦ Πωμοῦ, ὅπου αὐτὴ τελειώνει, οὐδὲν ἄλλο θὰ ἀπαντήσωμεν, εἰμὴ τὸ Ξηροπόταμον, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὁμωνύμου χειμάρρου, τὸ ὁποῖον εἶε μετόχιον τῆς Μονῆς τοῦ Κύκκου, καὶ τὸ Καραβοστάσι, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου καὶ ἔχει ὀλίγας οἰκίας, ἀποθήκας, σιδηρᾶν ἀποβάθραν καὶ μικρὸν ὄρμον, ὁπότεν ἐξάγονται δημητριακοὶ καρποί. Πλησίον καὶ πρὸς τὰ δυτικὰ τοῦ Καραβοστασίου ἐνθέσει καλουμένη «Παλῆά χώρα» κείνται τὰ εἰλείπια ἀρχαίας πόλεως, ἣτις ὠνομάζετο Σόλοι· αὐτὴ ἦτο μεγάλη καὶ διάσημος πόλις τὸν παλαιὸν καιρὸν καὶ ὑπῆρξε πρωτεύουσα ἰδίου βασιλείου.

Ζ' Μεσόγεια μέρη. Ἐντὸς τῆς πεδιάδος τῆς Λευκωσίας καὶ πρὸς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Πεδιᾶίου κείνται ἡ Λευκωσία. Αὐτὴ εἶνε πρωτεύουσα ὅλης τῆς Κύπρου καὶ ἔδρα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου· διαιρεῖται εἰς 24 συνοικίας, ἐκ τῶν ὁποίων κεντρικώτεραι καὶ ὠραιότεραι εἶνε ἡ Φανερωμένη καὶ ὁ Τρυπιώτης, καὶ ἔχει 12,515 κατοίκους, ἐξ ὧν 5,350 Τούρκοι, οἱ δὲ λοιποὶ, πλὴν ὀλίγων Ἀρμενίων, Δυτικῶν καὶ Διαμαρτυρομένων, εἶνε χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι, οἵτινες συντηροῦσι 3 ἀρρεναγωγεῖα, 2 παρθυναγωγεῖα, καὶ γυμνάσιον. Ἔχει δημορχεῖον, πρωτοδικεῖον, ἐφετεῖον, νοσοκομεῖον, ὀφθαλμιατρεῖον, φρενοκομεῖον καὶ μουσεῖον κυπριακῶν ἀρχαιοτήτων. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν 8 ἐκκλησίαι, 2 παρεκκλήσια καὶ 2 μετόχια τῶν Ὀρθοδόξων, 1 ἐκκλησία τῶν Ἀρμενίων, 1 τῶν Λατίνων καὶ 1 τῶν Ἀγγλικανῶν, καὶ 12 τσαμῖα μὲ ὑψη-

λοὺς μιναρέδες. Ἐκ τῶν ναῶν τῶν Ὀρθοδόξων διακρίνον-
ται ὁ νεοκτιστος τῆς Ἁγίας Φανερωμένης (Παναγίας),
ἐκ δὲ τῶν τσαμίων ἡ Ἁγία Σοφία, ἥτις εἶνε λαμπρά καὶ
μεγαλοπρεπής· ἡ Ἁγία Σοφία ἐκτίσθη τὸ ἔτος 680,
μ.Χ. καὶ ἦτο ναὸς χριστιανικός, μετεβλήθη δὲ εἰς τουρ-
κικὸν τέμενος τὸ ἔτος 1570 μ.Χ., ὅτε τὴν Λευκωσίαν ἐ-
κυρίευσαν οἱ Τούρκοι. Ἡ Λευκωσία ἔχει πολλὰς ὡραίας
οἰκίας, ἀξιόλογα ὕδατα καὶ λαμπροὺς κήπους ἐκ λεμονε-
ῶν, πορτοκαλεῶν, φοινίκων καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δέν-
δρων, ἔχει προσέτι βυρσοδεψεῖα, πολλὰ ἐργαστήρια ὑποδη-
ματοποιῶν, χρυσοχόων, χαλκίων, ξυλουργῶν κ.ἄ., καλὴν
βιομηχανίαν μεταξωτῶν, μαλλίνων καὶ βαμβακερῶν ὑ-
φασμάτων καὶ ἀξιόλογον ἐμπόριον. Ἐν τῇ ἀγορᾷ αὐτῆς,
ἥτις εἶνε μεγάλη, παρατηρεῖται πολλὴ κίνησις, ἰδίως καθ'
ἐκάστην παρασκευὴν, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐ-
πικρατεῖ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν συνήθεια νὰ συρρέωσι καὶ
πολλοὶ ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς Κύπρου πρὸς ἀγοράν
καὶ πώλησιν διαφόρων πραγμάτων· καθ' ἐκάστην παρα-
σκευὴν ἐν ἰδιαιτέρῳ τμήματι πολλαὶ γυναῖκες ἐκθέτουσι
πρὸς πώλησιν διάφορα ὑφάσματα, μαδῆλια καὶ ζῶνας
ἑγχωρίου βιομηχανίας καὶ ἀποτελοῦσι γυναικίαν ἀ-
γοράν.

Ἡ πόλις εἶνε περιτειχισμένη ὑπὸ παλαιοῦ καὶ σθεροῦ
τείχους, τὸ ὁποῖον ἔχει 3 παλαιὰς πύλας καὶ 3 νέα ἀνοίγ-
ματα. Ἐξωθεν αὐτοῦ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἐν μέσῳ πολ-
λῶν καὶ ὑψηλῶν ἀκρόρων δένδρων κείνται ἡ ἀγγλικανι-
κὴ ἐκκλησία, τὸ ὀφθαλμιατρεῖον, ἄρνεται ἔδω κ' ἐκεῖ ἰδι-
ωτικαὶ οἰκοδομαὶ καὶ μέγα κυβερνητικὸν κτίριον μὲ πολλὰ
δωμάτια, χρησιμεύοντα ὡς γραφεῖα, ἐν δὲ ἐξ αὐτῶν εἶνε
σπουδαία τοῦ νεμοθετικῦ συμβουλίου. Ὅπως διόλου πλησίον
τοῦ τείχους ὑπάρχει δάσος ἐξ εὐκαλύπτων καὶ πευκῶν. Ἡ
ἐκ τοῦ ἐνὸς ἀνοίγματος πρὸς τὰ γραφεῖα διετυθυμένη ὁ-

δός εἶνε πλατεῖα καὶ ἔχει ἔνθεν καὶ ἔνθεν εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν κατὰ σειρὰν δένδρα ὡς ἐκ τούτου εἶνε τερπνὴ καὶ χρησιμεύει εἰς τοὺς πολίτας ὡς περίπατος. Καὶ ἄλλη οὐδὸς διασχίζουσα τὸ πλεῖστον τοῦ τείχους δάσος εἶνε ωραία καὶ ἐχαράχθη χάριν περιπάτου, ἀλλὰ δὲν συχναίνεται πολὺ. 20' πρὸς Ν. τῆς Λευκωσίας ὑπάρχει λόφος τις, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου κεῖται ἐν μέσῳ δάσους ἐξ ἀγρίων δένδρων τὸ 'Αρμωστεῖον, ξύλινο, μίγτρον, ἐν ᾧ κατοικεῖ ὁ 'Αρμωστής τῆς Κύπρου. Εἰς μεγαλητέραν ἀπόστασιν καὶ πρὸς τὸ Ν. Α. τῆς πόλεως ὑπάρχει ἄλλος λόφος, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου εὐρίσκεται παλαιὰ ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς ἀνακαινιζομένη ἤδη καὶ μεγάλου σπηλαιου μέ φρέαρ.

Ἐκ Λευκωσίας ἂν ἀναχωρήσωμεν καὶ διευθυνθώμεν Β. Α. θὰ φθάσωμεν μετ' ὀλίγου εἰς Καίμακλι (1070 χρ. καὶ 24 τούρμ.) ὅπου ἔχει δημ. σχολεῖον καὶ ἀφοῦ περάσωμεν τὸν Πεδιαῖον διὰ σιδηρᾶς γεφύρας εἰς τὴν Μιάν Μηλιάν (300 κατ. χριστ.) ἣτις κεῖται πλεῖστον τοῦ χειμάρρου τούτου. Ἀπ' ἐδῶ τηροῦντες τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν φθάνομεν εἰς τὴν Κυθραϊαν (κοιν. Τσουρκάν) ἣτις κεῖται εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Πεταδεκτύλου καὶ ἀπέχει τῆς Λευκωσίας 2 ὥρας. Αὕτη ἔχει πολλὰς πηγὰς, διὰ τῶν ὁποίων στρέφονται πολλοὶ μύλοι καὶ τῶν ὁποίων ἡ μεγαλητέρα λεγεται κεφαλὸβρυτιν, εἶνε κατάφυτος ἐξ ἐλαίων, συκαμινεῶν καὶ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 1650 χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι συντηροῦσιν 7 ναοὺς, 2 ἀρρεναγωγείου καὶ 2 παρθε. αγωγεία. Ἡ Κυθραία ὠνομάσθη οὕτως ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως Κυθρείας ἢ Κυθρήρας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐλατρεύετο ἡ Ἀφροδίτη καὶ τῆς ὁποίας εἰρεῖα φαίνονται εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν. Ἐκ Κυθραίας πρὸς Ν. βαίνοντες φθάνομεν εἰς τὰ πλεῖστον χωρία Νεοχώρι (530 κατ. τοὺς πλείστους χριστ.) καὶ Βώνην

(360 κατ. χριστ.). ἧτις εἶνε ὀνομαστὴ διὰ τοὺς ὑψηλοὺς πετεινοὺς καὶ ὄρνιθας τῆς. Ἀπ' ἐδῶ ἀν. διευθυνθῶμεν Ν. Α. θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ Ἐξω Μετόχι (365 κατ. χριστ.), καὶ ἀπ' ἐδῶ, πρὸς Δ. στρεφόμενοι, εἰς τὸ Παλαιόκυθρον (365 κατ., ἐξ ὧν 246 χριστ.) Γοῦτο θεωροῦσιν τις ὡς τὴν ἀρχαίαν πόλιν Κύτρους, ἧτις ὑπῆρξε πρωτεύουσα ἐλληνικοῦ βασιλείου. Ἐκ Παλαιόκυθρου πρὸς Δ. διευθυνόμενοι θὰ φθάσωμεν πρῶτον εἰς Γύμπον (335 κατ. χριστ.) καὶ ἔπειτα εἰς Ἀθηαῖνόν. Αὕτη ἔχει 1370 κατοικοὺς χριστιανούς, οἱ ὅποιοι καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, ἀμπελοργίαν καὶ κτηνοτροφίαν καὶ συντηροῦσι 2 δημοτικὰ σχολεῖα ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ὁ σίτος, τὸ μέλι, ὁ βούτυρος καὶ τὰ χαλλοῦμα τῆς Ἀθηαῖνου φημίζονται πολὺ, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε οἱ ἐπιδεξιώτατοι ἀγωγιάται τῆς Κύτρου. Πλησίον αὐτῆς ὑπάρχουσιν ἐρείπια ἐρχαίας πόλεως, ἧτις ὀνομάζετο Γόλγοι καὶ εἶχεν ὠραῖον ναὸν τῆς Ἀφροδίτης. Ἐξ Ἀθηαῖνου διευθυνόμενοι Ν. Δ. φθάνομεν εἰς τὴν Λουρουτζίναν, ἧτις ἔχει 710 κατοικοὺς, ἐξ ὧν 90 εἶνε χριστιανοὶ Ορθόδοξοι, οἱ δὲ λοιποὶ Λινοδάμβακοι, δηλ. μωαμεθανοὶ ἐν τῷ φανερῷ καὶ χριστιανοὶ ἐν τῷ κρυπτῷ. Οἱ Λινοδάμβακοι ὀμιλοῦσι τὴν ἐλληνικὴν καὶ κατὰγονται ἐκ χριστιανῶν, οἵτινες ἠτπάσθησαν τὴν μωαμεθανικὴν θρησκείαν ἐπὶ τουρκοκρατίας. Πρὸς Ν. τῆς Λουρουτζίνας εἰς ἀπόστασιν 15' κείνται τὰ Λύμπια (430 κατ. ἐξ ὧν 420 χριστ.), ὅπου ὑπάρχει δημ. σχολεῖον. Καὶ τὰ δύο ταῦτα χωρία ἔχουσι πολλὰς ἀμπελους, αἱ ὅποιοι παράγουν ὠραίας καὶ ὀνομαστὰς σταφυλάς. Ἀπὸ Λύμπια πρὸς Δ. χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὴν Ἀγίαν Βαρβάραν (480 κατ. χριστ.), ἧτις ἔχει δημ. σχολεῖον. Ἀπ' ἐδῶ Β. Α. στρεφόμενοι φθάνομεν πρῶτον εἰς τὴν Νῆστον (240 κατ., ἐξ ὧν οἱ ἡμίσεις χριστ.). ἧτις κείται παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Γιαλιᾶ καὶ ἔχει πηγαίαν ὕδα-

τα καὶ κήπους, καὶ εἶτα εἰς τὸ Ἰοίλιον, κενῶς Δάλι, (96) κατ. ἐξ ὧν οἱ 820 χριστ.), τὸ ὁποῖον κεῖται παρὰ τὴν δεξιάν ὄχλην τοῦ αὐτοῦ χειμάρρου καὶ ἔχει ὄσμ. σχολεῖον, ὠραία ὕδατα καὶ πολλοὺς κήπους. Τὸν παλαιὸν καιρὸν τὸ Ἰδαλίον ὑπῆρξε πρωτεύουσα βεσιλείου καὶ ἦτο πόλις ὀνομαστή δια τὸν ἐν αὐτῇ λαμπρὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης ἃν καὶ κατόπιν πολλῶν μέχρι σήμερον ἀνασκαφῶν ἀνευρέθησαν πολλοὶ ἀρχαῖοι τάφοι περικλείοντες πολυτίμους ἀρχαιότηας, ὁ ναὸς ὅμως οὗτος δὲν ἀνεκαλύφθη ἀκόμη. Ἐξ Ἰδαλίου τηροῦντες τὴν πρὸς τὰ Β. Α. διεύθυνσιν φθάνομεν εἰς τὸ Πυρόν (150 κατ. ὧν οἱ ἡμίσεις χρ.) καὶ ἐξ αὐτοῦ στρεφόμενοι Β. Δ. εἰς τὴν Ἀγλαντζιάν (380 κατ. ἐξ ὧν οἱ 360 χριστ.)· τὸ χωρίον τοῦτο ἀπέχει μίαν ὥραν τῆς Λευκωσίας, ἔχει πηγαῖον ὕδωρ, μερικοὺς κήπους καὶ δημοτ. σχολεῖον.

Πάντα ταῦτα καὶ ἄλλα 26 μικρὰ χωρία ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς πρωτεύουσας τὸ διτιμέρισμα Κυθραίας.

15' πρὸς Ν. περίπου τῆς Λευκωσίας καὶ πλησίον τοῦ κυβερνητικοῦ κτιρίου κεῖται τὸ χωρίον Ἄγιοι Ὁμολογηταὶ (430 κατ. χριστ.). Ἄπ' ἐδῶ διευθυνόμενοι Ν. Δ. φθάνομεν εἰς τὸ πλησίον χωρίον Στρόβολον (680 κατ. χριστ. καὶ 12 τούρκ.), τὸ ὁποῖον ἔχει πηγαῖον ὕδωρ καὶ ἀρκετὰς ἐλαίας καὶ συκαμινέες Ἐκ τούτου τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν τηροῦντες φθάνομεν εἰς τὴν Λακατάμιαν, ἣτις ἔχει κήπους καὶ διαιρεῖται εἰς Ἄνω Λακατάμιαν (260 κατ. χριστ.) καὶ Κάτω Λακατάμιαν (420 κατ. ἐξ ὧν 55 τούρκ.). Ἐν Λακατάμια κατασκευάζουσι σπυρίδας (τυρίζας) καὶ ὑφαίνουσι λινὰ ὑφάσματα. Ἄπ' ἐδῶ Ν. Δ. πάλιν βαίνοντες φθάνομεν εἰς τὴν Δευτεράν (650 κατ. ἐξ ὧν 590 χριστ.), ἣτις κεῖται παρὰ τὸν Πεδιαῖον, ἔχει αξιολόγους κήπους ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων, ἰδίως καϊσεῶν, καὶ διαιρεῖται εἰς Ἄνω καὶ Κάτω Δευτεράν. Ἄπ' ἐδῶ διευθυ-

μεινοι Ν. Α. φθάνομεν εἰς τὸ Γασέρι (430 κατ. χριστ.), εἶτα στρεφόμενοι Ν. Δ. φθάνομεν εἰς τὸ Ψημολόφου (375 κατ. ἐξ ὧν 325 χριστ.) τὸ ὅποιον ἔχει πηγαῖον ὕδωρ καὶ δένδρα. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καταγίνονται κυρίως εἰς τὴν βυρσοδεψικὴν. Ἀπὸ Ψημολόφου πρὸς Ν. βαίνοντες φθάνομεν εἰς τὰ Πέρα (480 κατ. ἐξ ὧν 17 τοῦρκ.) Ὅλως διόλου πλησίον τῶν Περάτων εὐρίσκονται δύο μικρὰ χωρία, τὸ Ἐπισκοπεῖον Β. Δ. καὶ τὸ Πολιτικὸν Ν. Δ., καὶ τὰ τρία δὲ ταῦτα κεῖνται ἐντες κοιλάδος, ἧτις εἶνε κατάφυτος ἐξ ἐλαιῶν καὶ ἀμπέλων, καὶ εἶνε ἐκτεσμημένα ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τῆς ἀρχαίας πόλεως Ταμασοῦ, ἧτις εἶχε πολλὰ μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ ὑπῆρξε πρωτεύουσα ὁμωνύμου βασιλείου. Ἐνταῦθα ἀνεκαλύφθησαν πρό τινων ἐτιῶν 2 λαμπροὶ τάφοι. Ἀπὸ Πέρα διευθυνόμενοι πρὸς Ν. φθάνομεν εἰς τοὺς Καπίδες (240 κατ. χριστ.) καὶ, πρὸς τὸ Ν. Α. στρεφόμενοι, εἰς τὸν Λυθροδόταν (120 κατ. χριστ.) τὸ χωρίον τοῦτο εἶνε κατάφυτον ἀπὸ ἐλαιῶν καὶ ἀμπέλων, ἐκ τῶν ὁποίων παράγεται ἄριστον ἔλαιον καὶ κουμανδάρια, ἔχει πηγαῖα ὕδατα καὶ καλοὺς κήπους. — Πρὸς τὸ δυτικὸν περίπου τοῦ Λυθροδόταν καὶ εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρων εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους Κζόνια ἢ Μονὴ τῆς Παναγίας τῆς Μαχαιράδος, ἧτις εἶνε ἡ δευτέρα τῶν ἐν Κύπρῳ Μονῶν καὶ ἔχει ἡγούμενον ἀνεξάρτητον καὶ ἰσοεῖον ἐκλεγόμενον ὑπὸ τῶν μοναχῶν, οἵτινες συμπροσοῦνται εἰς 20 περίπου. Οἱ προσερχόμενοι χάριν προσκυνήσεως εἰς αὐτὴν εὐρίσκουν ἄκραν φιλοξενίαν καὶ περιποίησιν καὶ εὐχαριστοῦνται ἀπὸ τῆν λαμπρᾶν καὶ μαγευτικὴν τοποθεσίαν αὐτῆς. Ἐκτίσθη τὸ πρῶτον κατὰ τὸ τέλος τοῦ 16' μ. Χ. αἰῶνος ὑπὸ δυο ασκητῶν, κατὰ τὸ ἔτος 1530 ἐκάθη, ἀνοικοδομηθεῖσα δὲ ἐκάθη πάλιν κατὰ τὸ 1892 ἐπὶ τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς Ἰγνατίου, ἤρχισε δὲ πάλιν διὰ συνδρομῶν ἢ ἀνοικοδομησεῖς

αυτῆς. Καί κατά τὰς δύο πυρκαϊὰς μόνον ἢ εἰκὼν καὶ τινα ἄλλα ἱερά σκευῆ ἐσώθησαν. — Ἐκ Μαχαιράδος διευθυνόμενοι πρὸς τὰ Ν. Δ. φθάνομεν εἰς τὰ χωρία Φαρμακᾶν (300 κατ. χριστ.) καὶ Κομπὶ (210 κατ. χριστ.), ἀπ' ἐκεῖ δὲ, Β. Δ. στρεφόμενοι, εἰς τὰ Παλαιχώρια· διὰ τοῦ χωρίου τούτου ρεῖ εἰς τῶν ἀποτελούντων τὸν χεῖμαρρον τῆς Περιστερώνας ρυάκιον καὶ διαιρεῖ αὐτὸ εἰς δύο μέρη, τὰ ὅποια συγκοινωνοῦσι διὰ γεφύρας καὶ ἔχουν ἀπὸ 460 κατ. χριστιανούς. — Ὁ Φαρμακᾶς, τὸ Κομπὶ καὶ τὰ Παλαιχώρια εἶνε χωρία ὄρεινα, ἔχουσι πολλὰς βρύσεις, τῶν ὁποίων τὸ ὕδωρ εἶνε ψυχρότατον καὶ διαυγέστατον, πολλὰ ὀπωροφόρα δένδρα καὶ ἰδίως καρπῶς καὶ πλείστος ἀμπέλους, ἐξ ὧν παράγεται λαμπρὸς οἶνος. Αἱ γυναῖκες τούτων ὡς καὶ ἐν γένει τῶν ὀρεινῶν χωρίων εἶνε πολὺ ἐργατικά καὶ σκληραγωγημένα. — Ἐκ Παλαιχωρίων διευθυνόμενοι Β. Δ. φθάνομεν εἰς τὸ Οὐρρι (220 κατ. χριστ.) καὶ κατοκίει εἰς τὴν Κλήρου (440 κατ. χριστ.)· καὶ ταῦτα τὰ χωρία ἔχουσι πηγαῖα ὕδατα καὶ κήπους ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἀμπέλους. Ἀπὸ Κλήρου Β. Δ. στρεφόμενοι φθάνομεν εἰς τὸ Μένικον (425 χριστ. καὶ 10 τούρκ.), τὸ ὅποιον κεῖται εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀκάκη, ἔχει πολλὰς ἐλαίας καὶ παράγει γλυκεῖς πέπονας καὶ πολλὰ σκρόδα. Ἀπ' ἐδῶ Β. Δ. βαίνοντες φθάνομεν πρῶτον εἰς τὸ Παλαιομέτοχον (500 κατ. χριστ.) καὶ εἶτα εἰς τὸν Γερόλακκον (450 χριστ. καὶ 12 τούρκ.). Ἀπ' ἐδῶ τέλος πρὸς Α. χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὸν Ἁγίον Δομέτιον (420 κατ. χριστ.), ὅστις κεῖται πρὸς Δ. τῆς Λευκωσίας καὶ ἀπέχει αὐτῆς 15' περίπου.

Τὰ ἄνω χωρία ἐκτός τῶν Ἁγίων Ὁμολογητῶν, τῶν Καπέδων, τοῦ Πολιτικοῦ καὶ τοῦ Ἐπισκοπειοῦ ἔχουσι δημοτικά σχολεῖα (τὰ Πέρα καὶ παρθηναγωγεῖον), ἐλα δὲ πλὴν τοῦ πρὸς δυσμὰς Παλαιχωρίου καὶ ἄλλα 25 μικρό-

πρα ἀποτελεῦσι τὸ διαμέρισμα τῆς Ὀρεινῆς, τὸ ὁποῖον
 ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Δευτεράν.

Ἐκ Λευκωτίας πρὸς Δ. διευθυνόμενοι θὰ ἀπαντήσω-
 μεν εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν τὸ Ἄκακι (630 κατ. ἐξ ὧν
 300 χριστ.) καὶ ἔπειτα τὴν Περιστεριώναν (410 χριστ.
 καὶ 350 τούρ.)· τὰ χωρὶα ταῦτα κεῖνται παρὰ τὰς ὀ-
 ρθας τῶν ὁμωνύμων χειμάρρων, ἔχουσι πολλὰ δένδρα
 καὶ ἰδίως ἐλάεις, πηγῶν ὕδωρ καὶ παράγουσιν ἀρκετὴν
 ποσότητα κρομμύων καὶ σκορόδων. Ἐκ Περιστεριώνας
 Β. Δ. χωροῦντες φθάνομεν πρῶτον εἰς τὸν Ἀστρομερίτην
 (310 κατ. χριστ.), ἔστις παράγει καλὸν γλυκάνισον, καὶ
 ἔπειτα εἰς τὴν Ἄνω Ζωδιάν (425 κατ. χριστ.) καὶ
 Κατω Ζωδιάν (570 κατοίους χριστιανούς.) Αἱ Ζωδιαὶ
 παράγουσιν πολλοὺς καὶ καλοὺς ὑδροπέπονας. Ἀπ' ἐδῶ
 στρεφόμενοι πρὸς Α. φθάνομεν εἰς τὴν Κατοκωπιάν
 (350 κατ. χριστ.) Ἐκ Κατοκωπίας διευθυνόμενοι Β. Δ.
 φθάνομεν πρῶτον εἰς τὸ Ἄρκκι (445 κατ. ἐξ ὧν 330
 χριστ.), ὅπερ παράγει πολλὰ κουκκιά, καὶ ἔπειτα εἰς τὸ
 Μόρρον· τοῦτο κεῖται ἐντὸς τῆς ὁμωνύμου πεδιάδος καὶ
 παρὰ τὴν Σεράχην, παράγει πολλὰ καὶ διάφορα προϊόντα
 καὶ ἔχει δημαρχεῖον, κωμοδινεῖον, 3 ναοὺς, τῶν ὁποίων
 κυριώτερος εἶνε ὁ τοῦ Ἁγίου Μόμαντος, καὶ 2550 κατοί-
 κηται, ἐξ ὧν 2,430 χριστιανοί· 20 πρὸς Δ. τοῦ χωρίου ὑ-
 κέρουσι πηγῶν ὕδατα, κῆποι ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων
 καὶ λοχανικῶν καὶ λιβάδια παράγονται μεγάλους καὶ
 γλυκοὺς ὑδροπέπονας. Εἰς Μόρρου καὶ ἑκάστην κυριακὴν
 μεταθροῖζονται πολλοὶ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων πρὸς ἀγο-
 ρὰν καὶ πώλησιν διαφόρων προϊόντων. Ἐκ Μόρρου Β. Δ.
 βαίνοντες φθάνομεν εἰς τὸ Συριανογῶρι (290 κατ. χριστ.)
 τὸ ὁποῖον εἶνε πλησίον τῆς παραλίας καὶ παρὰ τὰς ἐκβο-
 λὰς τοῦ Σεράχη καὶ παράγει ἀρκετὴν γολοκάσιον. Ἀπ'
 ἐδῶ στρεφόμενοι πρὸς Α. φθάνομεν πρῶτον εἰς τὸ Καπουτι

(310 κατ. ἐξ ὧν 15 τεῦρκ.), καὶ κατοπιν εἰς τὴν Σκυλλοῦραν (390 κατ. ἐξ ὧν 260 χριστ.), ἥτις εἶνε ξηρὸν καὶ ἀδεῶρον χωρίον ἔχον φρεάτιον ὕδαρ ὑφάλμυρον· ἐν αὐτῷ ὑπάρχει ἐκκλησία τῆς Παναγίας, εἰς τὸ ἱερὸν τῆς ὁποίας εὐρίσκεται φρέαρ θειούχου ὕδατος θεραπεύοντος, ὡς λέγεται, τὴν ψώραν. Πρὸς τὸ Β.Δ. καὶ πλησίον τῆς Σκυλλοῦρας εἶνε τὸ βουνὸν Λαπάτσα, ἐκ τοῦ ὁποίου κόπτουν μάρμαρα. Ἐκ Σκυλλοῦραν ἀνδιευθυνθῶμεν πρὸς Ν. θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ μικρὸν χωρίον Δένιαν, τὸ ὅποιον ἔχει πηγαία ὕδατα καὶ δένδρα· ἐπὶ τῶν πλησίον αὐτοῦ λόρων ὑπάρχουν λάκκοι παλαιοὶ μὲ λελαιξευμένην εἴσοδον, ἐλληνοσπηλιεὶ ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων καλούμενοι. Ἐκ Δένιας Ν.Δ. χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὴν Ὀρούνταν (430 κατ. ἐξ ὧν οἱ 350 χριστ.) ἥτις κεῖται παρὰ τὸν χειμῶρον τῆς Περιστερώνας. Ἐξ Ὀρούντας βαίνοντες ἀρχετὴν πρὸς Ν. ἀπόστασιν φθάνομεν εἰς τὸ Φτερικουδί, ὅπερ ἔχει φήμη διὰ τὸν ἐξαιρετικὸν οἶνον του. καὶ ἀπ' ἐκεῖ Ν.Α. διευθυνόμενοι φθάνομεν εἰς τὸν Ἀσκᾶν, ὅστις εἶνε ὄνομαστός διὰ τὰ κατὰ χειρομέρια του. Ἐξ Ἀσκᾶ πρὸς Δ. στρεφόμενοι φθάνομεν πρῶτον εἰς τὴν Ἀλωναν καὶ ἔπειτα εἰς τὸν Πολύστυπον. Ἀπ' ἐδῶ δὲ τέλος Β.Α. χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὴν Πλατανιστάσον. Τὰ ἡ τελευταία χωρία εἶνε μικρὰ καὶ ὀρεινὰ κατακοίμενα ὑπὸ χριστιανῶν, ἔχουσι πολλὰς βρύσεις καὶ πλεῖστα ὀπωριφόρα δένδρα καὶ ἀμπελοὺς, αἱ ὁποῖαι παράγουν ἀξιόλογον οἶνον, ὀνομαζόνται δὲ μετὰ τινῶν ἄλλων τῆς ἐπορχίας Λεμησσοῦ Πιτσιλλιᾶ. Τὰ λουζάνικα, τὰ χειρομέρια καὶ τὰ ἀπόκτια τῆς Πιτσιλλιᾶς εἶνε περίφημα.

Τὰ ἀνωτέρω χωρία ἐκτός τοῦ Συριανοχωρίου, Δένιας, Ὀρούντας καὶ Πολυστύπου ἔχουσι δημοτικὰ σχολεῖα, (ἐν Μόρφῳ ὑπάρχει καὶ παρθεναγωγεῖον,) ἀποτελοῦσι δὲ μετὰ τοῦ ἐργ. Δ. Παλαιοχωρίου καὶ ἄλλων 27 μικρῶν

χωρίων τὸ διαμέρισμα Μόρφου με ὁμώνυμον πρωτεύουσαν.

Ἀπὸ τὸ Καραβοττάσι, ὅπερ, ὡς εἶδομεν, κεῖται εἰς τὸν
 μυχὸν τοῦ κόλπου τοῦ Μόρφου, ἂν διευθυνθῶμεν ὀλίγον
 Ν. Δ. θά φθάσωμεν εἰς τὴν Λεύκαν. Αὕτη κεῖται παρὰ
 τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ τῆς Μαραθάσας καὶ
 ἔχει πολλοὺς ἀξιολόγους κήπους ἐκ διαφόρων ὀπωροφό-
 ρων δένδρων καὶ ἰδίως ἐκ λεμονεῶν καὶ πορτοκαλεῶν·
 εἶνε ἔδρα κωμοδικεῖρου καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 740 μωσα-
 θανῶν καὶ 170 χριστιανῶν Ὀρθοδόξων. Ἐκ Λεύκος διευ-
 θυνόμενοι πρὸς Α. φθάνομεν εἰς Πέτραν (480 κατ. ἐξ ὧν
 415 χριστ.) αὕτη εἶνε παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Πε-
 τρασιῆ καὶ ἔχει ἀρκετὰ δένδρα. Ἐκ Πέτρας Ν. Δ. χω-
 ροῦντες φθάνομεν εἰς τὴν Κατύδατα, ἥτις εἶνε ὠραῖον χω-
 ρίον ἔχον πολλὰ ὕδατα. Πρὸς Β. τοῦ χωρίου τούτου εἰς
 ὀλίγην ἀπόστασιν κεῖται ἡ Μονὴ τῆς Σκουρρωτίσσης
 (Παναγίας)· αὕτη ὠνομάσθη εὖτως ἀπὸ τὰς πολλὰς
 σκωρίας τοῦ χαλκοῦ, αἱ ὁποῖαι ὡς λόφου ὑψοῦνται περίξ
 αὐτῆς. Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι τὸν παλαιὸν καιρὸν ὑ-
 πῆρχον μεταλλεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξωρίσσετο πολὺς
 χαλκός. Ἀπὸ Κατύδατα πρὸς Ν. βεβίοντες φθάνομεν
 πρῶτον εἰς τὴν Λινεὺν (230 κατ. ἐξ ὧν 50 τοῦρκ.) καὶ
 εἶτα εἰς τὴν Φλάσον (300 κατ. ἐξ ὧν 80 τοῦρκ.) ἥτις
 διαιρεῖται εἰς Ἄνω καὶ Κάτω Φλάσον. Ἐκ ταύτης Ν. Δ.
 διευθυνόμενοι φθάνομεν εἰς τὴν Εὐρύχου (615 κατ.
 χριστ.) ἥτις κεῖται εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Κλαρίου,
 εἶνε ὠραῖον χωρίον καὶ ἔχει ἀρκετὰ δὲ δὲρα ἡμερα καὶ ἄ-
 γρια. Ἐξ Εὐρύχου εἰάν διαβῶμεν εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην
 τοῦ Κλαρίου, θά ἀπαντήσωμεν τὴν Κοράκου (350 κατ.
 ἐξ ὧν 30 τοῦρκ.), ἀπ' ἐκεῖ δὲ εἰάν παρακολουθήσωμεν τὴν
 αὐτὴν ὄχθην πρὸς Ν. θά εὕρωμεν α' τὴν Τεμβρίαν ἥτις
 εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας πέλειος Τέμβρου, ὅπου
 ἀπῆρχε καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, β' τὴν Γούδατα (380 κατ.

χριστ.) ἥτις ἔχει ἀμπέλους, ἐξ ὧν παράγονται περίφημοι οἶνοι, καὶ δένδρα. ἐξ ὧν κυριώτερα εἶνε αἱ καρυκί, καὶ τελευταῖον τὴν Κακοπετριάν (345 κατ. χριστ.) ἥτις ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς καὶ μεγάλους βράχους τῆς καὶ ἔχει ὡσαύτως φήμην διὰ τοὺς λαμπροὺς οἶνους τῆς.— Ὅλα τὰ ἄνω καὶ τινὰ ἄλλα χωρία πλήν τῆς Λεύκας κεῖνται εἰς κοιλάδα κατάρρυτον, κατάρυτον καὶ τερπνὴν καλουμένην Σολέαυ. Ἡ Σολία εἶνε ὀνομαστή διὰ τὸν βάμβακα, τὸ σησάμι, τὸ ἔλαιον καὶ τὰ ὄσπριά τῆς.— Ἐκ Κακοπετριάς ἐξακολουθοῦντες τὴν πορείαν μας καὶ διευθυνόμενοι Ν. Δ. φθάνομεν εἰς τὸν Πεδουλιάν (570 κατ. χριστ.) ὅστις ἔχει βυρσοδεψεῖα καὶ εἶνε τὸ μόνον χωρίον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτός τῶν ἄλλων δένδρων ὑπάρχουσιν πολλαὶ κερασαί. Ἀπὸ Πεδουλιάν πρὸς Β. διευθυνόμενοι φθάνομεν α' εἰς τὸν Μουτουλλιάν (430 κατ. χριστ.) ὅστις κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ τῆς Μαραθῶσας, καὶ εἶνα εἰς τὸν Καλοπαναγιώτην (525 κατ. χριστ.), ὅστις ὡσαύτως κεῖται ἐπὶ τῆς ἰδίας ὄχθης τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ καὶ ἔχει πολλὰ ὀπωροφόρα δένδρα καὶ ἀμπέλους. Πλησίον αὐτοῦ παρὰ τὸν ποταμὸν εὐρίσκονται πηγαὶ θειούγου καὶ σιδηρούγου ὕδατος, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν χειμῶνα εἶνε θερμὸν καὶ κατὰ τὸ θέρος ψυχρὸν καὶ ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ μωυρίζῃ τὰ ἐν αὐτῷ ριπτόμενα μέταλλα καὶ νὰ καθαρίζῃ τὰ φερέματα ἀνευ σάπωνος. Γὰ δύο ταῦτα χωρία καὶ τινὰ ἄλλα κατοῦνται κοινῶς Μαραθάσα. Ἡ Μαραθάσα θεωρεῖται ὡς τὸ μαγευτικώτερον μέρος τῆς Κύπρου, καθότι εἶνε ὀρεινὴ, πλήρης ἀμπέλων, κατάρρυτος καὶ κατάρυτος ἐκ διαφόρων δένδρων καὶ ἰδίως ἐξ ὀπωροφόρων. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς καταγίνονται εἰς τὴν δειδροφυτείαν, ἀμπελουργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ κατασκευὴν ἀποκτίων, ροδοστάγματος καὶ σουτζούλων, τὰ ὅποια ὡς καὶ τὸς πολλὰς αὐτῶν ὁπώρας πωλοῦσιν εἰς

τάς κυριωτέρας πανηγύρεις τῆς Κύπρου. Τρεῖς ὥρας μακρὰν καὶ πρὸς Δ τοῦ Καλαπαναγιώτη κεῖται ἡ Μονὴ τῆς Παναγίας τῆς Κύκκου ἐπὶ τῶν οὐρανίων βουνῶν καὶ ἐν μέσῳ δάσους ἐξ ὑψηλῶν πευκῶν καὶ ἄλλων δένδρων καὶ θάμνων. Αὕτη ἐκτίσθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τινος μοαχεῦ τὸ 1100 μ.Χ. ἔτος. Κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ὑπέστη ἐκ πυρκαϊῶν πολλάς καταστροφάς, ὧν μεγαλητέρα εἶνε ἡ κατὰ τὰ 1810 μ.Χ., ὁπότε πάντα ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός ἐκτὸς τῆς εἰκόνας. Μ' ὅλας αὐτάς τὰς καταστροφὰς ὁ Κύκκος εἶνε Μονὴ πλουσιωτάτη, καθότι ἔχει καθ' ὅλην τὴν Κύπρον καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἄπειρα κτήματα κινητὰ καὶ ἀκίνητα, ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῶν ὁποίων πολλά καλὰ ἠδύνατο νὰ γείνωσιν εἰς τὸν τόπον. Ἡ Μονὴ τρέφει περὶ τοὺς 150 ρασοφόρους, ἐξ ὧν τὸ ἐν τρίτον εἶνε μοναχοὶ ἐπιστατοῦντες εἰς τὰ κτήματα τῆς Μονῆς, οἱ δὲ λοιποὶ γεωργοί, ποιμένες καὶ ὑπηρεταί. Ἐχει ἠγαθὸν ἀνεξάρτητον καὶ ἰσόβιον ἐκλεγόμενον ὑπὸ τῶν μοναχῶν. Ἡ εἰκὼν τῆς εἶνε μία τῶν τριῶν, αἱ ἐξωγράφησεν ὁ ἀπόστολος Λουκᾶς, κρατεῖ εἰς τὰ δεξιὰ τὸν μονογενῆ υἱὸν τῆς καὶ ἔχει μεγάλην φήμην ὡς θαυματουργός οὐχὶ μόνον ἐν Κύπρῳ, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα μέρη, ὅπου υπάρχουν χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι. Ἐνεκα τούτου πολλοὶ Κύπριοι καὶ ξένοι κατα καιροὺς ἐπισκέπτονται μὲν πολλὰ ἀφιέρωματα εἰς χεῖρας τὸν Κύκκου, ὅπου εὐρίσκουν καλὴν ὑποδοχὴν καὶ περιποίησιν. Τὴν 15 Αὐγούστου καὶ τὴν 8 Σεπτεμβρίου γίνονται ἐν τῇ Μονῇ μεγάλαι πανηγύρεις, καθ' ἃς μίγα γρηματικὸν ποσὸν εἰσρέει εἰς τὸ πλούσιον ταμεῖον αὐτῆς. Ἐπειδὴ τὰ πηγαῖα ὕδατα δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τοὺς συναθροισμένους πανηγυριστάς, ἐχρειάσθη νὰ γείνωσιν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Μονῆς δεξαμεναί, ὅπως συναθροίζηται εἰς αὐτάς ὕδωρ τῆς βροχῆς πρὸς πόσιν. — Ἐκ Κύκκου διευθυνόμενοι ὀλί-

γον πρὸς Β. φθάνομεν α' εἰς τὴν Γσακίστραν (108 κατ. Χριστ.) καὶ κατόπιν εἰς τὸν Κάμπον (345 κατ. Χριστ.). Ἀμφότερα τὰ χωρία ταῦτα ἔχουσι ἀμπέλους, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγεται καλὸς οἶνος. Ἀπὸ Κάμπου ἐξακολουθοῦντες τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν φθάνομεν εἰς τὴν Γαληνὴν (325 κατ. Χριστ.) ἣτις εἶν' ἐκτισμένη ἐπὶ λοφίσκων εὐρισχομένων εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων, εἶτα δὲ, στρεφόμενοι πρὸς Δ., εἰς τὸν Πύργον (370 κατ. Χριστ.). Τὰ δύο τελευταῖα χωρία καὶ τινα ἄλλα ἀποτελοῦσι τὴν Τυλληρίαν, τῆς ὁποίας τὸ ἔδαφος εἶνε ὄρειον καὶ οἱ κάτοικοι καταγίνονται εἰς τὴν δειδροκαμίαν, γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Ἡ Τυλληρία εἶε ὀνομαστὴ διὰ τὰ ἀπόκτια καὶ τὸ ἔλαιον αὐτῆς. — Ὅλα τὰ ἄνω χωρία πλὴν τῆς Λεύκας διατηροῦσι δημοτικὰ σχολεῖα, ἣ δὲ Εὐρύχου καὶ παρθεναγωγεῖον. Ταῦτα δὲ μετ' ἄλλων ἀκόμη 40 μικροτέρων ἀποτελοῦσι τὸ διαμέρισμα Λεύκας μὲ πρωτεύουσαν τὸ ὀμώνυμον χωρίον.

Καὶ τὰ τέσσαρα διαμερίσματα, τῆς Κυθραίας, τῆς Ὀρεινῆς, τοῦ Μόρφου καὶ τῆς Λεύκας, ἀποτελοῦσι τὴν ἑπαρχίαν Λευκωσίας.

Ἡ Ἐδαφος, ἐπιφανεια καὶ κλίμα. Τὸ ἔδαφος τῆς ἑπαρχίας Λευκωσίας κατὰ τὰ νότια καὶ δυτικὰ εἶε ὄρειον, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ πεδινόν, ἔχει δ' ἐπιφανείαν 10,040 τετραγ. μιλίων. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ἐν γένει ὑγιεινόν· καθ' ἕλην τὴν ἑπαρχίαν κατὰ τὸν χειμῶνα εἶνε ἀναλόγως ψυχρόν, κατὰ δὲ τὸ θέρος εἰς μὲν τὰ ὄρεινά δροσερὸν, εἰς δὲ τὰ πεδινὰ θερμόν.

Ἡ Ζῶα, δένδρα, προϊόντα καὶ βιομηχανία. Ἡ ἑπαρχία αὕτη τρέφει κυρίως πολλὰ πρόβατα, χοίρους, θύους καὶ ἡμίονους. ἔχει διάφορα ἡμέρα δένδρα, τῶν ὁποίων κυριώτερα εἶνε ἡ ἐλαία, ἡ ἄμυγδαλή, ἡ κυδωνία καὶ ἡ καρυά, καὶ ἄγρια, τῶν ὁποίων κυριώ-

τερα εἶνε ἡ πεύκη καὶ ἡ πλάτανος. Τὰ ἀξιολογώτερα προϊόντα τῆς ἑπαρχίας Λευκωσίας εἶνε οἱ δημητριακοὶ καρποὶ, τὰ βαμβάκια, ὁ οἶνος, τὸ ἔλαιον, ὁ γλυκάνισος, ὁ λινόσπερος, τὸ σησάμι, τὰ ὄσπρια καὶ αἱ ὀπώραι. Μόνη ἀξία μανείας βιομηχανία εἶνε ἡ βυρσοδέφικὴ καὶ ὑφαντικὴ.

Ἡ Πληθυσμός, ἐνασχόλησις, θρησκεία ἀνάπτυξις. Ὅλη ἡ ἑπαρχία Λευκωσίας ἔχει 61,700 κατοίκους. Τούτων εἰ' περισσότεροι καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν, ἀμπελοουργίαν καὶ δειδροκαμίαν, τινὲς δ' εἶνε τεχνῖται, ἔμποροι, ἐργάται καὶ ποιμένες, 47,100 εἶνε χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι, 13,820 Μωαμεθανοὶ, εἰ δὲ λοιποὶ δι' ἀφόρων θρησκευμάτων. Εἰς πολλὰ χωρία τῆς ἑπαρχίας Λευκωσίας ὑπάρχουν σχολεῖα καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ παιδεία εἶνε εἰς αὐτὴν ἄρκετὰ διαδεδομένη.

3. ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΗΣΣΟΥ.

Ἡ ἑπαρχία Λευκωσίας κατέχει τὸ πρὸς τὴν ἑπαρχίαν Λευκωσίας πρὸς καὶ ἔχει σχῆμα περιπέτου ἀνοικτοῦ ριπιδίου.

Ἡ Ὀρειά. Πρὸς Β. ἔχει τὴν ἑπαρχ. Λευκωσίας, πρὸς Ν. ἔχει 4 ἀκρωτήρια, τὸν Δολόν, τὸν Κάβο Γάτταν, τὸ Ζευγάρι καὶ τὸ Ἄσπρον, καὶ 2 κόλπους, ἐξ ὧν ὁ μὲν εἰς ὀνομαζέται κόλπος τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ εἶνε μεταξὺ τῶν 2 πρώτων ἀκρωτηρίων, ὁ δὲ ἄλλος κόλπος τῆς ἑπαρχίας καὶ εἶνε μεταξὺ τῶν 2 ἄλλων ἀκρωτηρίων. Ἀμφότεροι οὗτοι οἱ κόλποι σχηματίζονται ἀπὸ τὸ πέλαγος τῆς Ἀιγύπτου, ἔχει πρὸς Α. τὴν ἑπαρχ. Ἀδρνακος καὶ πρὸς Δ. τὴν ἑπαρχ. Πάφου.

Ἡ Ὀρειά. ἔχει πρὸς Β. τὴν ὄρειναιαν τοῦ Ὀλύμ-

που ἐκείνην, ἥτις χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἐπαρχ. Λευκωσίας καὶ περὶ ἧς λόγον ἐλάμαμεν, εἰτε περιεγράφομεν τὰ ὄρη τῆς ἐπαρχίας Λευκωσίας. Ἐχει ἔτι πρὸς Α. τὸν Σταυρόπευκον, τὸ Ἐξω Βουνὸν καὶ τὴν Κόκκινην (1590 π.), τὰ ὅποια χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τὴν Λάρνακα καὶ ἔχουσιν ελαίας, κερατέας καὶ διαφόρους θάμνους· ἔχει παραπλεύρως τούτων πρὸς Δ. μέχρι Μαδαρῆς τὰ Κυπαρίσσια (2306 π.), τὸν Κακομάλην (3295 π.), τὸν Λίστην (4012 π.) τὸ Φτερίκι (4156 π.) καὶ τὰς δύο Μούττας (4590 π.)· ταῦτα ἔχουσιν ἀγριελαίας καὶ ἀγριοκερατέας. Ἐχει τέλος πρὸς Δ. τὸν Ἅγιον Νικόλαον (3583 π.) καὶ τὸν Κορδουλιαν (2448 π.) μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Πάφου· ταῦτα ἔχουσιν ἀγρία δένδρα καὶ θάμνους.

δ' Ποταμοὶ καὶ χεῖμαρροι. Ἐχει τὸν χεῖμαρρον Λᾶ ποτάμι, περὶ οὗ ἀνεφέραμεν, τὸν ποταμὸν Κούρην, ὅστις σχηματίζεται ἀπὸ τοὺς ρύακας Κρυὸν, Λουμαδὸν καὶ Ζυγον πηγάζοντας ἐκ τῆς Μαδαρῆς καὶ Χιονίστρας, διευθύνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον καὶ χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἐπισκοπῆς· πρὸς Α. τοῦ Κούρη τὸν χεῖμαρρον Γαρούλλην, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὸν Κακομάλην, ἀκολουθεῖ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν καὶ χύνεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀκρωτηρίου· πρὸς Α. τοῦ Γαρούλλη τὸν χεῖμαρρον τῆς Γερμασόγειας, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὸν Σταυρόπευκον, διευθύνεται πρὸς Ν. καὶ χύνεται εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον· ἔχει τέλος τὸν χεῖμαρρον τοῦ Πύργου καὶ τῆς Μονῆς, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὰ Κυπαρίσσια, διευθύνεται πρὸς Ν. καὶ χύνεται εἰς τὸν ἴδιον κόλπον.

ε' Λίμναι καὶ πεδίαδες. Ἡ ἐπαρχ. Λεμησοῦ ἔχει μίαν λίμνην, ἣ ὁποία κεῖται ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῶν δύο κόλπων μικρᾶς χερσονήσου τῆς καλουμένης κοινῶς Ἀκρωτηρι. Ἡ λίμνη αὕτη ἔχει ἀλμυρὸν ὕδωρ, τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦτο ἠνωμένη μετὰ τὴν θάλασσαν καὶ ὅστε-

ρώτερον ἐχρησίμευεν ὡς ἰχθυοτροφεῖον τόρα τὸ ὕδωρ αὐ-
 τῆς κατὰ τὸ θέρος πῆσσει καὶ γίνεται ἄλας· διὸ ὀνομά-
 ζεται ἀλυκὴ τῆς Λεμησοῦ. Πεδιάδας ἔχει τὴν τοῦ Κο-
 λοσσίου καὶ τῆς Ἐπισκοπῆς, αἱ ὁποῖαι εἶνε μινραι, ποτι-
 ζονται ἀπὸ τὸν Κούρην καὶ παράγουσιν δημητριακούς καρ-
 κούς, σπασάμι καὶ βάμβακα. ἔχει καὶ τινα ἄλλα πεδινὰ
 μέρη, τὰ ὅποια εἶνε κατάφυτα ἀπὸ κερατέας καὶ ελαίας.

Σ Παράλια μέρη. Ἐάν ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριον Δο-
 λὸν πλεύσωμεν πρὸς Δ. θὰ ἀπαντήσωμεν θεσιν καλουμέ-
 νην Παλιάν Λεμησοῦν· ἐνταῦθα φαίνονται τὰ ερείπια
 τῆς ἀρχαιοτατῆς πόλεως Ἀμαθοῦντος, τὰ ὅποια ἐκτει-
 νονται μέχρι τοῦ πλησίον χωρίου Ἀγ. Τύχωνος. Ἡ Ἀ-
 μαθοῦς ὑπῆρξε πρωτεύουσα ἰσχυροῦ βασιλείου, εἶχε πλού-
 σια μεταλλεῖα καὶ ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὴν Ἀφροδίτην·
 κατεστράφη ἐκ ἀπλόμου κατὰ τὸ ἔτος 1191 ὑπὸ τοῦ
 βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Ριχάρδου τοῦ Λεοντοθύμου. Μετα-
 ξὺ τῶν ερειπίων τῆς Ἀμαθοῦτος εὗρηθησαν δύο λιθινοὶ
 πίθοι παραπολύ μεγάλοι καὶ ἐν κολλοσσιαῖον ἄγαλμα, τὰ
 ὁποῖα ἐστάλησαν ἐξω τῆς Κύπρου. Ἐκ Παλιᾶς Λεμησοῦ
 τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν τηροῦντες ἀπαντῶμεν εἰς τὸν
 μυχὸν τοῦ κόλπου καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαρύλλη
 τὴν Λεμησοῦν. Αὕτη ἐκαλεῖτο πρότερον Νεάπολις καὶ ἦ-
 το πόλις ὠραία, ἐπὶ τῶν Γούρκων κατεστράφη καὶ κατε-
 στη ἀπλὴ κωμόπολις, ἀπὸ δὲ τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς ἤρ-
 χισε νὰ ἀναλαμβάνη καὶ εἶνε τόρα μία τῶν καλητέρων
 καὶ ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Κύπρου. Εἶ·ε ἡ πρωτεύ-
 ούσα τῆς ἐπαρχ. Λεμησοῦ, ἔχει σχολαρχεῖον ἐκ 5 τάξε-
 ων, 2 ἀρρεναγωγεῖα, παρθεναγωγεῖον, δημαρχεῖον, πρωτο-
 δικεῖον, νοσοκομεῖον, πηγαῖον ὕδωρ, 4 ναοὺς καὶ 7,390
 κατοίκους, ἐξ ὧν 1815 εἶ·ε μωαμεθανοὶ, εἰ δὲ λοιποὶ χρι-
 στιανοὶ. Αἱ κεντρικωτεραι ὁδοὶ τῆς εἶνε πλατεῖαι καὶ
 πλακωμέναι, πολλὰ δὲ τῶν οἰκοδομῶν τῆς νέας καὶ ὠραίας

καὶ αἱ περὶ τὰς πεδιάδας κατάρφονται ἐξ ἐλαιῶν καὶ κερατιῶν. Εἰς τὸν ὄρμον αὐτῆς προσεγγίζουσι αἰμόπλοια καὶ ἰστι-
εφόρα, τὰ ὅποια φέρουσι διαφόρους πραγματείας ἐκ τοῦ
ἐξωτερικοῦ καὶ παραλαμβάνουσι διάφορα προϊόντα τῆς ἐ-
παρχίας καὶ ἰδίως οἶνον καὶ κεράτια· πρὸς εὐκολωτέραν
συγκοινωνίαν τούτων πρὸς τὴν ξηρὴν κατεσκευάσθη παρὰ
τὸ τελωνεῖον σιδηρὰ ἀποβάθρα εἰσχωρούσα περὶ τὰ 270
μέτρα εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ Λεμησοῦς ἔπαθε μεγάλας
καταστροφὰς ἀπὸ πλημμύρας τοῦ Γαβύλλη, ἰδίως κατὰ
τὰ ἔτη 1880 καὶ 1894, ὅτε κατεστράφησαν ὁλόκληροι
συνοικίαι· οἱ Λεμηῆσσιοι ἔλαβον τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ὅπως
διὰ τεχνικῶν μέσων ἐξασφαλίσωσιν ἀπὸ τὰς πλημμύρας
τὴν πόλιν των. Ἀπὸ Λεμησοῦ πλείοντες πρὸς Ν. ἀπαν-
τῶμεν τὸ ἀκρωτήριον τῶν Γάτων (Κάβο Γάττα) ὀνομα-
σθὲν οὕτως ἐκ τῶν πολλῶν γάτων, τοὺς ὁποίους διεσκόρ-
πισαν ἐδῶ ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου πρὸς κατα-
στροφὴν τῶν πολυαριθμῶν ἐχιδῶν (κύν. κουφάδων).
Ἀπ' ἐδῶ στρεφόμενοι πρὸς δυσμὰς ἀπαντῶμεν τὸ Ζευγά-
ρι, ἀφοῦ δὲ κάμψωμεν αὐτὸ εἰσερχόμεθα εἰς τὸν κόλπον
τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ ἀπ' ἐδῶ διευθυνόμενοι πρὸς Δ. ἀπαν-
τῶμεν τὸ ἀκρ. Ἄσικρον καὶ πλησίον αὐτοῦ ὄρμον, τοῦ
Πυρσοῦριου καλούμενον, καὶ ἀποθήκας, ὅσθεν γίνεται ἐξ-
αγωγή κερατιῶν.

Ζ' Μεσόγεια μέρη. Πρὸς τὸ Ν Δ τῆς ἀλυκῆς
Λεμησοῦ κεῖται τὸ Ἀκρωτήρι (330 κατ. χριστ.). τὸ
ὅποion ἔχει κλίμα νοσηρὸν. Ἐξ αὐτοῦ Β Α. διευθυνόμενοι
φθάνομεν εἰς τὰ Πολεμίδια (760 κατ. χριστ.) ἢ ἡμίσεις χριστ.)
τὰ ὅποια διαιροῦνται εἰς ἄνω καὶ κάτω Πολεμίδια· πλη-
σίον οὐτῶν εἶνε ὁ λόφος Δοκιμος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου διορμενεῖ
τὸν χειμῶνα ὁ ἀγγλικὸς στρατός. Ἀπ' ἐδῶ στρεφόμενοι
Β Α. φθάνομεν εἰς τὴν Ἀγίαν Φύλαν ἢ Φυλαξίν (500
κατ. χριστ.). καὶ ἐδῶ ταῦτα γαίδια εἰσὶν πολλὰς

κερατέας και ελαιας. Ἐξ Ἀγίας Φύλας διευθυνόμενοι πρὸς Α. φθάνομεν εἰς τὴν Γερμοσόγειαν (440 κατ. χριστ.) ἣτις κεῖται παρὰ τὸν ὀμῶνυμον χειμάρρον ἐντὸς κοιλάδος καταφύτου ἐκ κερατέων. Ἀπ' ἐδῶ Β.Α. βαίνοντες φθάνομεν εἰς τὴν Παρεκκλητοῖαν (250 κατ. χριστ.) ἣτις ἔχει πολλοὺς κήπους, και ἐκ ταύτης πρὸς Α. διευθυνόμενοι φθάνομεν εἰς τὴν Μονὴν (206 κατ. χριστ.) ἣτις κεῖται παρὰ τῆς δεξιᾶν ὄχθην τοῦ ὀμῶνυμου χειμάρρου. Ἐκ Μονῆς Β.Α. χωροῦντες και παρακολουθοῦντες τὸν χειμάρρον φθάνομεν εἰς τὸ Μοναγρούλλι (305 κατ. ἐξ ὧν εἰ 13 τεῦρκ.). Ἀπ' ἐδῶ τὴν αὐτὴν διευθύνουσιν τηροῦντες φθάνομεν εἰς τὴν Ἀσγάταν (312 κατ. χριστ.) τὸ χωρίον τοῦτο ἔχει πηγαῖον ὕδωρ και ἀρκετοὺς κήπους. Ἐξ Ἀσγάτας Β.Δ. στρεφόμενοι φθάνομεν εἰς τὸ Κελλάκι (300 κατ. χριστ.), τὸ ὁποῖον κεῖται ἐπὶ λόφου και ἔχει καλὴν θέαν. Πλησίον και Ν.Δ. αὐτοῦ κεῖται τὸ Πραστεῖον ὅπερ εἶνε μικρὸν χωρίον. Ἐκ Κελλακίου πρὸς Β. διευθυνόμενοι φθάνομεν εἰς τὴν Ἑπταγώνιαν (340 κατ. χριστ.), ἣτις ἔχει κήπους. Ἐξ αὐτῆς δὲ πρὸς Δ. βαινόντες θά ἀπαντήσωμεν ὁ τὸν Ἀρακαπᾶν και ἔπειτα τὸ Καλὸν χωρίον (260 κατ. χριστ.), ὅπου ὑπάρχει κωμοδικεῖον. Ἀπ' ἐδῶ τέλος Β.Δ. στρεφόμενοι φθάνομεν εἰς τὴν Ζωοπηγὴν (215 κατ. χριστ.). Τὰ ἐξ τελευταῖα χωρία εἶνε κατάφυτα ἐξ ἀμπελων και παράγουσι πολὺν αἶνον, δια τὸν ὅποιον κυριῶς ἡ Ζωοπηγὴ και τὸ Καλὸν χωρίον εἶνε οὐμαστὰ.

Τὰ ἄνω χωρία πλὴν τοῦ Ἀκρωτηρίου, Πολεμιδιῶν και Ἀρακαπᾶ ἔχουσι σχολεῖα. Πάντα δὲ ταῦτα μετ' ἄλλων 34 μικροτέρων χωρίων και τῆς Λεμησοῦ ἀποτελεῖσι τὸ διαμέρισμα Λεμησοῦ.

Ὀλίγον πρὸς Β. τοῦ ἄκρ. Ἀσπρου και εἰς ἀπόστασιν 15 ἀπὸ τοῦ ὄρμου τοῦ Πυρσοῦρι κεῖται τὸ Πυρσοῦρι (540 κατ. ἐξ ὧν 475 χριστ.), τὸ ὁποῖον τὸν παλαιόν

καιρόν ἐλέγετο Βυόσυρα, καὶ ἐκ τούτου διευθυνόμενοι Β. Α φθάνομεν εἰς τὴν Αὐδήμυον (400 κατ. ἐξ ὧν 25 χριστ.). Καὶ τὰ δύο ταῦτα χωρία ἔχουσι πλάσας κερατέας. Ἐξ Αὐδήμυου πρὸς Α. περίπου βαίνοντες φθάνομεν εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν (779 κατ. ἐξ ὧν 290 χριστ.)· τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται παρὰ τὸν Κούρην ποταμὸν ἐντὸς εὐφρόνιου πεδιάδος ἣτις παράγει δημητριακοὺς καρπούς, βάμβακα, σησάμι καὶ ἔχει πολλοὺς ἐκ λεμονεῶν καὶ πορτοκαλεῶν κήπους· εἰς αὐτοὺς ἐκαλλιεργεῖτο ἄλλοτε τὸ ζαχαροκάλαμον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξήγετο ἀρκετὴ ποσότης ζαχαρώς. Ἡ Ἐπισκοπὴ ἦτο πρότερον πόλις καὶ ἔδρα Ἐπισκόπου· παρ' αὐτὴν κεῖνται τὰ ερείπια τῆς ἀρχαιστάτης πόλεως Κουρίου, ἣτις υπῆρξε πρωτεύουσα ὁμωνύμου βασιλείου καὶ τῆς ὁποίας σώζεται τὸ στάδιον καλούμενον τουριστιῶν Ἀτ-μεϊτάν ἦτοι ἵπποδρομιον Αἰ πολυτιμότεραι ἀρχαιότητες τῆς Κύπρου εὗρέθησαν κατόπιν ἀνασκαφῶν ἐν Κουρίῳ. Ἐξ Ἐπισκοπῆς πρὸς Α. διευθυνόμενοι φθάνομεν εἰς τὸ πλησίον αὐτῆς Κολότσι (355 κατ. ἐξ ὧν 310 χριστ.). Καὶ ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ ὑπάρχουσι πολλοὶ κήποι ποτιζόμενοι ἀπὸ κλάδων τινῶν τοῦ Κούρη καὶ ἐκαλλιεργεῖτο τὸ ζαχαροκάλαμον. Σώζεται ἐτι τὸ κίριον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξήγετο ἐκ τοῦ φυτοῦ τοῦτου ζάχαρις· πλησίον δ' αὐτοῦ ὑφίσταται κολοσσαῖος τῦργος, ὅστις εἶχει σχῆμα τετράγωνον καὶ ὕψος 23 περὶ πρὸς μέτρων· ἐκτίσθη περὶ τὰ τέλη τοῦ 13^{ου} μ.Χ. αἰῶνος καὶ διατηρεῖται ἀκέραιος. Ἀπὸ τοῦ Κολότσι Β. Δ. στρεφόμενοι φθάνομεν εἰς τοὺς Κυβίδες, οἱ ὁποῖοι διαιροῦνται εἰς Πάνω Κυβίδες (280 κατ. ἐξ ὧν 260 χριστ.) καὶ Κάτω Κυβίδες (105 κατ. ἐξ ὧν 5 χριστ.). Ἀπὸ Κυβίδες τηροῦντες τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν φθάνομεν εἰς τὴν Πάχνα· (695 κατ. ἐξ ὧν 645 χριστ.) καὶ ἐκ ταύτης, πρὸς Δ. βαίνοντες, εἰς τὴν Δορὰν (450 κατ. χριστ.)· τὰ τελευταῖα ἵ χωρία εἶνε ὄρεινά καὶ ἔχουσι

πολλὰς κερατάς και ἀμπέλους, ἐκ τῶν ἔποιων παράγου-
 πιν οἶνον. Ἀπὸ Δορὸν στρεφόμενοι πρὸς Ν. φθάνομεν εἰς
 τὴν Ἀνώγειραν (190 κατ. ἐξ ὧν 290 χριστ.), ἣτις ἔχει
 πολλὰς κερατάς.

Τὰ ἄνω χωρία πλὴν τῆς Αὐδήμου και τῆς Ἐπισκο-
 πῆς ἔχουσι σχολεῖα, πάντα δὲ ταῦτα και ἄλλα 16 μι-
 κρότερα ἀποιελοῦσαι τὸ διαμέρισμα τῆς Αὐδήμου με πρω-
 τεύουσαν τὸ ομῶνυμον χωρίον.

Παρὰ τὰ βόρεια σύνορα τοῦ διαμερίσματος τῆς Αὐδήμου
 και ὑπεράνω τῶν Κυβιδῶν κεῖται ὁ Ἅγιος Θεράπων (265
 κατ. χριστ.) ἐκ τοῦ ὁποῖου διευθυνόμενοι Β. Α. φθάνομεν εἰς
 τὴν Λόφου (740 κατ. χριστ.) τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται
 ἐπὶ λόφου και δὲν ἔχει ὕδωρ εὖτε πηγαῖον, εὖτε φρεάτιον·
 οἱ δὲ κάτοικοι αὐτοῦ πίνουσι ὕδωρ τῆς βροχῆς, τὸ ὁποι-
 ον διοχετεύεται και φυλάττεται εἰς ὑπογείους δεξαμενάς
 ἐκτισμένας εἰς τὰς οἰκίας τῶν εὐπορωτέρων ἐξ αὐτῶν.
 Οἱ Δοφῖται ἔχουσι και ἄλλο χωρίον, τὸ ὁποῖον εὕρεσκειται
 ἐντὸς τῆς πεδιάδος τοῦ Κολοσσίου εἰς τὸ διαμέρισμα τῆς
 Αὐδήμου και ὀνομάζεται Ἰψωνας· εἰς αὐτὸ μεταβαίνου-
 σι κατὰ τὸν χειμῶνα οἱ ἀνδρες μονοί, ἔπως σπεύρωσι τὰς
 ἐκεῖ γαίας των, κατὰ τὸ θερος δὲ μετὰ τὰς εἰκοθενείας των,
 ἔπως θερίσωσι και ἀλωνίσωσι τοὺς δημητριακοὺς των
 καρποὺς. Ἐκ Λόφου πρὸς Δ. σχεδὸν στρεφόμενοι φθάνομεν
 α' εἰς τὸ Βουλί (800 χριστ. και 13 τούρκ), β' εἰς τὴν
 Βάσαν (510 κατ. χριστ.) και τελευταῖον εἰς τὸ Ἄρσος
 (760 κατ. χριστ.) Ἐξ Ἄρσους στρεφόμενοι Β. Α. φθάνο-
 μεν εἰς τὸ Ὀμόδος (630 κατ. χριστ.) τὸ χωρίον τοῦτο
 ἔχει Μονὴν τοῦ Σταυροῦ, εἰς ἣν γίεται τὴν 14 Σεπτεμ-
 βρίου πανήγυρις, και εἶνε ὀνομαστον διὰ τὸν περιφημον
 ἀνθοσμῖαν οἶνό του (κρασί μωσχάτο). Ἐξ Ὀμόδους
 πρὸς Α. διευθυνόμενοι φθάνομεν εἰς τὸ Κοιλάνι, τὸ ὁποῖον
 κεῖται ἐν ἀμπελοφύτῃ κοιλάδι· εἶνε ἔδρα κωμοδίκου και

ἔχει μικρὰν βιομηχανίαν καθεκλῶν, μαλλίνων καὶ μεταξωτῶν ὑφανμάτων καὶ μινδηλίων καὶ 1120 κατ. ἐξ ὧν 1045 εἶνε χριστιανοί· ὁ σουτζούκος τοῦ Κοιλανίου εἶνε ὀνομαστός. Ἀπὸ Κοιλάνι βαίνοντες Ν.Α. φθάνομεν εἰς τὴν Λάνιαν (275 κατ. χριστ.) καὶ ἀπ' ἐκεῖ στρεφόμενοι Β.Δ. εἰς τὸ Πέρα Πεδι (275 κατ. χριστ.) καὶ τὰ Μανδριά (340 κατ. ἐξ ὧν 17 τούρκ.), εἶτα δὲ στρεφόμενοι πρὸς Β. εἰς τὰς Κάτω Πλάτρας ἢ Τορνάριδες (215 κατ. χριστ.) καὶ Πάνω Πλάτρας (130 κατ. χριστ.). Τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται ἐπὶ κλιτύος τοῦ Ἰρωόδου· εἰς ὕψος 3400 ποδῶν, ἔχει λαμπρὸν κλίμα καὶ χρησιμεύει ὡς θερινὴ διαμονὴ πολλῶν εὐπόρων Λεμησσιῶν. Παρ' αὐτὸ ρεῖ ὁ Κρυὸς ποταμὸς διὰ μέσου πλατάνων, μυρσινῶν καὶ δαρῶν, τὰ δὲ πλησίον ἔρη καλύπτονται ὑπὸ πευκῶν καὶ ἀμπέλων. Μίαν ὥραν βορειότερον τῶν Πλατρῶν ἐντὸς τερπνοῦ δάσους ἐκ πευκῶν ὑπάρχουν μερικὰ κυβερνητικὰ κτίρια, ἐξ ὧν διακρίνεται τὸ Ἀρμωστειῶν. Εἰς αὐτὰ διαμένουν κατὰ τὸ θέρος ὁ Μίγας Ἀρμωστής καὶ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς μετὰ τῶν ὑπαλλήλων των καὶ ἐκτελοῦσι τὴν κυβερνητικὴν των υπηρεσίαν. Οὐχὶ μακρὰν τούτων ἐπὶ ὕψους 5600 ποδῶν διάγει τὸ θέρος ὑπὸ σκηνᾶς καὶ ὁ Ἀγγλικὸς στρατὸς τῆς Κύπρου. Ἐκ Πλατρῶν βαίνοντες Β.Δ. ἀνά μέσον ὑψηλῶν πευκῶν φθάνομεν μετ' ἀρκετὴν ἀπόστασιν εἰς τὸν Πρόδρομον (240 κατ. χριστ.) ὅστις εἶνε τὸ ὑψηλότερον χωρίον τῆς Κύπρου, ἔχει λαμπρὰν θέαν, διαυγεῖς ρύακας καὶ πολλοὺς κήπους ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων ἰδίως μηλεῶν. Ἐκ Προδρόμου πρὸς Δ. διευθυνόμενοι φθάνομεν μετ' ὀλίγον εἰς τὴν Λαιμήθου (430 κατ. χριστ.), εἰς ἠνώσταυτως ὑπάρχουσιν ὕδατα καὶ ὀπωροφόρα δένδρα. Τὰ δύο τελευταῖα χωρία εἶνε τῆς Μικραθάσας καὶ ἔχουσι μικρὰν βιομηχανίαν μαλλίνω, σακκίων. Ἀπὸ Λαιμήθου στεφόμενοι πρὸς Ν. φθάνομεν εἰς τὸ Φοινί (430 κατ. ἐξ

ων ὁ τοῦρκ.), τοῦ ὁποῖου οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἀμπελοουργίαν καὶ τὴν ἀγγειοπλαστικὴν. Ἡμίσειαν ὦραν ὑπεράνω τοῦ Φοινιῦ ἐπὶ μίας τῶν θαυμασιωτέρων κλιτύων τοῦ Τρωέδου εἰς ἑκτισμένη ἢ Μονὴ τῆς Τρωοδοτίσεως (Παναγίας), ἣ ὁποία ἔχει ἡγούμενον καὶ 10 μοναχοὺς. Ἐκ Φοινιῦ πρὸς Α. στρεφόμενοι φθάνομεν πρῶτον εἰς τὰ Πελαϊνῶρια (515 κατ. χριστ.) καὶ εἶτα εἰς τὸν Ἁγιον Ἰωάννην τοῦ Ἀγροῦ (305 κατ. χριστ.). Ἀπ' ἐδῶ πρὸς Β. βαίνομεν μετ' ὀλίγον εἰς τὸν Ἁγρόν (630 κατ. χριστ.) Τὰ 3 ταῦτα χωρία καὶ ἰδίως τὸ τελευταῖον εἶνε κατάρρυτα καὶ κατάφυτα ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων, ὧν κυριώτερον εἶνε αἱ λεπτοκαρυαὶ (φουνκουκχαί), αἱ καρυαὶ, αἱ ἀμυγδαλαὶ καὶ αἱ κυδωνίαι, ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ηιτσιλιάν καὶ ἔχουσι πολλοὺς τράγους καὶ χοίρους, ἐκ τῶν ὁποίων κατασκευάζουσιν ἀπόκτια, χοιρομέρια καὶ λουκάνικα. Ὅλα τὰ ἄνω χωρία ἔχουσι πολλὰ ἀμπέλια, ἐκ τῶν σταφυλῶν τῶν ὁποίων κατασκευάζονται ἄφθονοι καὶ ἀξιόλογοι εἶναι καὶ σταφίδες, ἐκτὸς δὲ τοῦ Ἁγ. Θεράποντος τῶν Πλατρῶν καὶ τοῦ Ἡέρα Πεδιοῦ διατηροῦσι δημ. σχολεῖα, τὸ δὲ Βουνὶ καὶ Ὁμοδος καὶ παρθεναγωγεῖον.

Ὅλα ταῦτα μετ' ἄλλων 26 μικροτέρων χωρίων ἀποτελοῦσι τὸ διαμέρισμα τοῦ Κοιλανίου μετ' πρωτεύουσιν τὸ ὁμώνυμον χωρίον.

Καὶ τὰ τρία διαμερίσματα, τῆς Λεμητσοῦ, τῆς Αὐδήμου καὶ τοῦ Κοιλανίου, ἀποτελοῦσι τὴν ἐπαρχίαν Λεμητσοῦ.

η'. Ἐδαφος, ἐπιφάνεια καὶ κλίμα. Τὸ ἔδαφος τῆς ἐπαρχίας Λεμητσοῦ πλην τῶν νοτιωτέρων μερῶν εἶνε πληρὸς ὄρεων καὶ βουνῶν, ἐξ ὧν πηγάζουσι πολλοὶ ρύακες, καὶ ἅτινα καλύπτονται ὑπὸ πευκῶν κυρίως, καὶ ἀμπέλων ἔχει ἐπιφάνειαν 542 τετραγωνικῶν μιλίων.

Τὸ κλίμα αὐτῆς πλὴν τῶν παρὰ τὴν ἀλυκὴν τῆς Λεμησσοῦ μερῶν εἶνε υγιεινόν. Εἰς τὰ παράλια εἶνε συγκερασμένον, εἰς δὲ τὰ ὄρεινά τὸ μὲν θέρος ὄροσερώτατον, τὸν δὲ χειμῶνα ψυχρότατον.

θ'. Ζῶα, δένδρα, προϊόντα καὶ βιομηχανία. Ἡ ἐπαρχία αὐτὴ τρέφει κυρίως ἡμίονους, αἰγας καὶ χοίρους. Ἐχει διάφορα δένδρα ἡμέρα, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτερα εἶνε αἱ ἐλαφαί, αἱ κερατέαι, αἱ κυδωνίαι, αἱ ἀμυγδαλαί, αἱ καρφαὶ καὶ αἱ λεπτοκορφαί, καὶ ἄγρια, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτερα εἶνε αἱ πεῦκαι καὶ αἱ πλάτανοι. Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς ἐπαρχίας Λεμησσοῦ εἶνε ὁ αἶνος, αἱ σταφίδες, τὰ κεράτια καὶ αἱ ὀπῶραι. Ἐχει καὶ μικρὰν βιομηχανίαν ὑφασμάτων καὶ σοκκίων εἰς τινὰ χωρία.

ι. Πληθυσμός, ἐνασχόλησις, θρησκεία καὶ ἀνάπτυξις. Ὅλη ἡ ἐπαρχία Λεμησσοῦ ἔχει 35,730 κατοίκους· τούτων τινὲς ἀσχολοῦνται εἰς τὴν οὐδροκομίαν καὶ κτηνοτροφίαν, τινὲς εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν γεωργίαν καὶ τὰς τέχνας, καὶ οἱ πλείους εἰς τὴν ἀμπελοργίαν· 29,300 εἶνε χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι, 6,100 Μωαμεθανοὶ, καὶ οἱ λοιποὶ ἄλλων θρησκευμάτων. Εἰς ὅλα τὰ ἄξια λόγου χωρία τῆς ἐπαρχίας Λεμησσοῦ ὑπάρχουσι σχολεῖα καὶ ἕνεκα τούτου εἰς αὐτὴν ἡ παιδεία εἶνε κατὰ πολὺ διαδεδομένη.

4. ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΟΣ.

α' Θεσις καὶ σχῆμα. Ἡ ἐπαρχ. Λάρνακος κατέχει τὸ πρὸς τὴν Λεμησσὸν νότιον μέρος τῆς Κυπρου καὶ ἔχει σχῆμα περίπου τραπεζοειδές.

β' Ὅρια. Αὐτὴ ἔχει πρὸς Β. τὴν ἐπαρχ. Λευκωσίας καὶ μέρος τῆς ἐπαρχ. Ἀμμοχώστου, πρὸς Ν. τὸ ἀκρωτήριον Κιτίου καὶ τὸ πέλαγος τῆς Συρίας, πρὸς Α. τὴν ἐπαρχίαν Ἀμμοχώστου καὶ τὸν κόλπον τῆς Λάρνακος, ὅστις σχηματίζεται ἀπὸ τὸ συριακὸν πέλαγος, καὶ πρὸς Δ. τὴν ἐπαρχίαν Λεμησσοῦ.

γ' Ὅρη. Ὅρη πρὸς Β. ἔχει τὰ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἐπαρχίας Λευκωσίας, περὶ ὧν ὠμιλήσαμεν· ἔχει πρὸς Δ. τὰ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἐπαρχ. Λεμησσοῦ, περὶ ὧν ὠσαύτως ὠμιλήσαμεν· παρὰ τὰ δυτικὰ αὐτῆς ὄρια τὸν Κολέαν (3098 π.), ὅστις εἶνε κεκαλυμμένος ἀπὸ ἀμπέλια, καὶ τὴν Ἀρχολιρέμουττην (2315 π.), ἧτις ἔχει ἀμπέλια καὶ κερατέας· καὶ τέλος εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς μεμνημένον τὸ Σταυροβούι (2260 π.) τὸ ὅποιον ἔχει ὀλίγα ἄγρια δένδρα καὶ θάμνους. Τὸ Σταυροβούι ἐλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς Μονῆς τοῦ τιμίου Σταυροῦ, τὴν ὁποίαν ἡ Ἁγία Ἐλένη ἔκτισεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ.

δ' Ποταμοὶ καὶ χεῖμαρροι. Αὐτὴ ἔχει μόνον χεῖμαρρους τοὺς ἐξῆς: Τὸν Τρίμινθον, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὸν Ξυλιᾶν καὶ ἀπὸ μερικὰ ὑψώματα πρὸς Ν. τῆς ἐπαρχ. Λευκωσίας εὐρισκόμενα, διευθύνεται Ν.Α. καὶ χύνεται εἰς τὸ συριακὸν πέλαγος πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Κιτίου· τὸν Πούζην πρὸς Δ. αὐτοῦ, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὸ Σταυροβούι, τηρεῖ τὴν αὐτὴν περίπου διεύθυνσιν καὶ χύνεται εἰς τὸ αὐτὸ πέλαγος· τὸν Πεντάσχινον πρὸς Δ. τοῦ Πούζην, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὰ Κιόνια καὶ τὴν Προσευχὴν, διευθύνεται Ν.Α. καὶ χύνεται ὡσαύτως εἰς τὸ συριακὸν πέλαγος· τὸν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ἢ Μαρωνίου πρὸς Δ. τοῦ Πεντάσχινου, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὰ Κιόνια καὶ τὸν Κολέαν, τηρεῖ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν καὶ χύνεται εἰς τὸ αὐτὸ πέλαγος· καὶ τὸν Βασιλοπόταμον τέλος πρὸς Δ. τούτου, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὸ Σταυρόπευκον καὶ τὴν Ἁρ-

κολιρόμουττην, ἔχει τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν καὶ χύνεται εἰς τὸ αὐτὸ πέλαγος.

έ. Λίμναι καὶ πεδιάδες. Λίμνας ἔχει μόνον τὰς ἀλυκὰς παρὰ τὴν δυτικὴν ἀκτὴν τοῦ κόλπου τῆς Λάρνακος καὶ πρὸς Β. τοῦ ἀκρωτηρίου Κιτίου. Τὸ ὕδωρ αὐτῶν εἶνε ἀλμυρὸν καὶ κατὰ τὸ θέρος πήσσει καὶ γίνεται ἄλας· ἄλλοτε συνήγετο κατ' ἔτος ὅλον τὸ ἄλας τοῦτο ὡς καὶ τὸ τῆς ἀλυκῆς τῆς Λεμησσοῦ, καὶ ἀπετέλει μέγιστον ποσόν, μέγα δὲ μέρος αὐτοῦ ἠγοράζετο καὶ μετεφέρετο εἰς τὰ πλησίον τῆς Κύπρου τουρκικὰ μέρη· ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς ὁμοῦς κατοχῆς ἡ Τουρκία ἀπηγόρευσε τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ κυπριακοῦ ἄλατος εἰς τοὺς λιμένας τῆς καὶ δια τοῦτο τότε δὲν συνάγεται εἰμὴ μόνον μικρὸν ποσὸν ἐκ τῆς ἀλυκῆς Λάρνακος, ὅσον εἶνε ἀναγκαῖον διὰ τὸν τόπον. Μίαν δὲ μόνον πεδιάδα ἔχει, ἣτις κατέχει τὰ Ν.Α. μέρη τῆς ἐπαρχίας καὶ καλεῖται πεδιάς τῆς Λάρνακος. Αὕτη ποτίζεται ἀπὸ τοὺς χειμαρροὺς Τρίμινθον καὶ Πούζην καὶ παράγει δημητριακοὺς καρποὺς καὶ βάμβακα.

ς' Παράλια μέρη. Ἐάν ἀπὸ τὸ λοιμοκαθαρτήριον, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Λάρνακος παρὰ τὰ ὄρια τῶν ἐπαρχιῶν Λάρνακος καὶ Ἀμμοχώστου, πλεύσωμεν Ν.Δ., θὰ ἀπαντήσωμεν ἐντὸς τοῦ κόλπου τὴν Λάρνακα. Αὕτη εἶνε πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Λάρνακος καὶ κεῖται ἐπὶ τῶν ἑρειπίων τῆς ἀρχαιοτάτης πόλεως Κιτίου, ἣτις ἦτο πρωτεύουσα ἐμωνύμου βασιλείου. Σύγκριται κυρίως ἐκ δύο πόλεων, ἢ μία εἶνε νεωτέρα, κεῖται ὅλως διόλου παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ καλεῖται Σκάλα, ἢ δὲ ἄλλη παλαιότερα, ἀπὶ χει 10' τῆς θαλάσσης καὶ καλεῖται Λάρναξ. Ἡ Σκάλα ἔχει σχολαρχεῖον ἐκ 5 τάξεων, δημοτικὸν σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον, δημαρχεῖον, πρωτοδικεῖον, νοσοκομεῖον, πηγερὸν ὕδωρ καὶ 4,710 κα-

τοίκους, ἐξ ὧν 3.000 εἶνε χριστ. Ὀρθόδοξοι, 1,400 Μω-
 αμεθανοί, οἱ δὲ λοιποὶ διαφόρων θρησκευμάτων. Ἐν οὕτῃ
 ὑπάρχουν τὸ προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλα προ-
 ξενεῖα καὶ ὑποπροξενεῖα εὐρωπαϊκῶν τινῶν κρατῶν καὶ
 τὰ κεντρικὰ γραφεῖα τῶν ταχυδρομείων καὶ τῶν τηλε-
 γραφείων. Ἡ Σκάλα οὕτα καὶ ἐπίνειον τῆς Λευκωσίας
 εἶνε ἡ μᾶλλον ἐμπορικὴ πόλις τῆς Κύπρου· εἰς αὐτὴν
 προσεγγίζουσιν τὰ περισσότερα ἀτμοκίνητα καὶ ἰστιοφόρα
 πλοῖα, δι' ὧν ἐξάγονται τὰ πλείστα προϊόντα τῆς Κύπρου
 καὶ εἰσάγονται αἱ περισσότεραι πραγματεῖαι ἐκ τοῦ ἐξω-
 τερικοῦ. Πρὸς εὐκολωτέραν ἐπιβασιν καὶ ἀποβίβασιν, ἐπὶ
 τῆς βορείας αὐτῆς παραλίας ἔχει πηχθῆ σιδηρὰ ἀποβά-
 θρα, ἧτις εἶνε ὀλίγον μικροτέρα, ἀλλὰ πλατυτέρα τῆς ἐν
 Λεμησσῶ. Ἐκ τῶν οἰκοδομῶν τῆς Σκάλας διακρίνεται ὁ
 τῶν Ὀρθοδόξων ναὸς τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ὅστις ἐκτίσθη
 τὸ ἔτος 1001 μ. Χ., καὶ ἡ λατινικὴ Μονὴ τῶν Καλογραιῶν.
 Ἐκ τῶν ὁδῶν τῆς διακρίνεται ἡ τῆς προκουμαίας, ἐπὶ τῆς
 ὁποίας εἶνε ἐκτισμένοι αἱ ὠραιότεραι εἰκίαι καὶ τὰ ὠ-
 ραιότερα καφενεῖα. Ἐπ' αὐτῆς δὲ τὴν κυριακὴν τῆς
 Πεντηκοστῆς καὶ τὴν ἀκόλουθον δευτέραν τοῦ Ἁγίου
 Πνεύματος γίνεται μεγάλη πανηγυρίς ἧτις καλεῖται Κα-
 τακλυσμὸς καὶ εἶνε ἡ τερπνοτέρα τῶν πανηγύρεων τῆς
 Κύπρου. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτῆς, ἀπὸ μιᾶς ἄ-
 κρας τῆς προκουμαίας μέχρι τῆς ἄλλης, βλέπει τις με-
 γάλην συρροὴν, κίνησιν καὶ χοροὺς οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῆς
 ξηρᾶς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ἐν τῶς λέμβων, ἀκούει
 δὲ διάφορα ἄσματα καὶ μουσικὰ ὄργανα. Ἐξω τῆς πόλε-
 ως ὑπάρχει ἡ Ἁγία Φανερωμένη, οἰκοδόμημα περίεργον
 αποτελούμενον ἐκ τεσσάρων μονολιθῶν τῶν ὁποίων εἰ τρεῖς
 εἶνε τοῖχοι καὶ ὁ τέταρτος στέγη.

Ἡ Λάρναξ διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐνορίας, τὴν τῆς Χρυσο-
 πολιτίσσης, τοῦ Σωιτῆρος καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, αἱ

τινες ώνομάσθησαν ούτως από τας ἐκκλησίας των. Εἰς την Χρυσοπολίτισσαν υπάρχουν αἱ πλατύτεροι οδοὶ καὶ αἱ καλῆτεροι τῆς Λάρνακος οἰκοδομαί, ἐκ τῶν ὁποίων διακρίνεται ἡ Γερρα Στυτα, μονὴ τῶν Δυτικῶν, ἐν ἣ κα- τοικοῦν ἡγούμενος καὶ ἄλλοι μοναχοί. Εἰς τὸν Σωτήρα εἶνε ἡ Μητρόπολις Κιτίου, τὰ σχολεῖα τῆς Λάρνακος καὶ ἀρκετοὶ κῆποι. Εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην υπάρχουν τὰ εἰρεί- πια τῆς παλαιᾶς ἀγορᾶς τῆς Λάρνακος καὶ ἀρκετὰ ἀγαινα- ρωτὰ. Ἡ Λάρναξ ἔχει ἀρρεναγωγεῖον, παρθεναγωγεῖον, πη- γαῖον ὕδωρ, ἀρκετοὺς κήπους καὶ 2885 κατ. ἐξ ὧν οἱ 2275 εἶνε χρ. Ὀρθόδοξοι, 510 μωαμεθανοὶ καὶ οἱ λοιποὶ διαφό- ρων θρησκευμάτων. Ἐξω τῆς Λάρνακος εἰρίσκονται δύο ἐκκλησίαι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐξ ὧν ἡ μὲν μία κεῖται πρὸς Δ. καὶ πλησίον τῆς πόλεως, ἡ δὲ ἄλλη Ν.Δ. καὶ μα- κρότερον αὐτῆς Πρὸς διάκρισιν ἀλλήλων ἡ ἀ καλεῖται Ἅ- γιος Γεωργιος Κοντός καὶ ἡ β' Ἅγιος Γεωργιος Μικρὺς. Εἰς τὸ Ἅγιον Γεωργεῖον τὸν Κοντόν τελεῖται μία μεγάλη πανήγυρις τῆν 23 Ἀπριλίου καὶ μία μικροτέρα τῆν 3 Νο- εμβρίου, εἰς ἃς συρρέουσιν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Κύπρου πολλοὶ προσκυνηταὶ μὲ διάφορα ἀφιέρωματα. — Ἐὰν ἀπὸ τὴν Λάρνακα διευθ. θῶμεν πρὸς Ν, θὰ ἀπαντήσωμεν τὸ ἀκρωτήριον Κιτίου, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ υπάρχουν φάρος καὶ πλησίον αὐτοῦ ἀρχαῖος πύργος· ἀπὸ κάμφωμεν αὐτὸ καὶ στραφῶμεν πρὸς Δ. οὐδὲν θὰ ἀπαντήσωμεν εἰμῆ μετ' ἀρ- κετόν πλῆθὺν τῶν Ζ. γι, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀποθήκας καὶ μικρὰν ἀποβάθραν καὶ εἶνε ὄρημα, δι' αὐτὸ ἐξάγονται πολλὰ κεράτια.

Ζ' Μεσόγειοι κ. μέρη. Ἰὰν ἐκ Σκάλας, περὶ ἧς ὠ- μιλήσαμεν, διευθ. θῶμεν Ν Δ., θὰ φθάσωμεν εἰς τὰ Πε- ριβόλια (440 κατ. ἐξ ὧν 35 τοῦρκ.). Τὰ Περιβόλια ὀλί- γον ἀπέχουσι τῆς θαλάσσης καὶ ὠνομάσθησαν οὔτως ἀ- πὸ τοὺς πολλοὺς λαχανοκήπους αὐτῶν. Οἱ Περιβολαρί- ται παρὰ τὴν παραλίαν ἔχουσιν ἀρκετὰ λιθάδια, ἐκ τῶν

όποιων παράγουσι πατάτας και ύδροπέπονας. Ἐπὶ Περι-
 βόλγια πρὸς Β. στρεφόμενοι μετ' ὀλίγην ἀπόστασιν φθάνο-
 μεν εἰς τὸ Κίτι (570 κατ. ἐξ ὧν 10 τοῦρκ.). τὸ Κίτι
 εὐρίσκεται παρὰ τὴν ἀριστεραν ὄχθην τοῦ Τριμίνθου και
 ἔχει δύο ἐκκλησίας, ἐξ ὧν ἡ μία ἢ τῆς Παναγίας εἶνε
 ἀρχαία· τοῦτου αἰ παρὰ τὸν γεμαρρον γαῖται εἶνε εὐφοροι
 παράγουσαι βάμβακα, φασούλια, γειώμηλα, πέπονας και
 ύδροπέπονας. Τὰ δύο ταῦτα χωρία ἔχουσι δημοτικὰ σχο-
 λεία. Ἐκ Κιτιίου Β.Δ. χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὸ Ἄλεθρι-
 κὸν (270 κατ. ἐξ ὧν 35 τοῦρκ.), τὸ ὅποιον κεῖται παρὰ
 τὸν Ἰούζην, διαιρεῖται εἰς Ἄνω και Κατω Ἄλεθρικὸν
 και ἔχει πηγὴν, τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ εἶνε λαμπρὸν, και
 ἀρκετὰς ἐλαίας και κερατέας. Ἐξ Ἄλεθρικῶν Ν.Δ. στρε-
 φόμενοι φθάνομεν εἰς τας Ἀγγλισίδας (310 κατ. ἐξ ὧν
 100 τοῦρκ.), αἱ ὁποιαὶ ὡσαύτως διαιροῦνται εἰς Ἄνω
 και Κάτω Ἀγγλισίδες. Ἐξ Ἀγγλισίδων πρὸς Ν. βαίνον-
 τες ἀπαντῶμεν τὴν Ἀναφωτίαν (300 κατ. ἐξ ὧν 75
 τοῦρκ.)· ἐκ ταύτης Ν.Α. στρεφόμενοι φθάνομεν εἰς τὸν
 Μαζωτὸν (300 κατ. χριστ.) ὅστις ἔχει δημοτικὸν σχο-
 λεῖον. Τὰ 3 τελευταῖα χωρία ἔχουσι μερικὰ ἀμπέλια.
 Ἐπὶ Μαζωτὸν Β.Δ. διευθυνόμενοι ἀπαντῶμεν τὴν Κεφί-
 νου (480 κατ. ἐξ ὧν 50 χριστ.), ἣτις διαιρεῖται εἰς Ἄ-
 νω και Κάτω Κεφίνου. Ἐκ Κεφίνου πρὸς Ν. στρεφόμε-
 νοι ἀπαντῶμεν τὸν Ἄγιον Θεόδωρον (660 κατ. ἐξ ὧν
 340 χρ.), ὅστις κεῖται παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Πεν-
 τασχίνου και ἔχει μερικὸς κήπους· τὸ χωρίον τοῦτο εἶνε
 ὀνομαστὸν διὰ τὰ πολλὰ και παχέα ἀμπελοπούλια του,
 ἅτινα συλλαμβάνουσι μὲ ἱξὺς παρα τὸν Πεντάσχιον.
 Ἐξ Ἄγιου Θεοδώρου Ν.Δ. χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὸν
 Ψευματισμένον (265 κατ. ἐξ ὧν 4 τοῦρκ.), εἰς ὃν ἐπί-
 σης ὑπάρχουν κῆποι. Ἐπὶ ἐξῶ πρὸς Ν. διευθυνόμε-
 νοι φθάνομεν εἰς Μαρῶνι (330 κατ. ἐξ ὧν 100

τουρκ.). Από Μαρωνι ἄν στραφῶμεν πρὸς Δ. καὶ διέλθω-
 μεν τὸν χειμάρρον τοῦ Μαρωνιοῦ καὶ τὸν Βασιλοπόταμον
 θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ Μαρὶ ὅπερ εἶε μικρὸν τουρκικὸν
 χωρίον καὶ κεῖται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαιοτάτης
 πόλεως Μαρίου. Ἐκ τῶν 5 τελευταίων χωρίων μόνον ὁ
 Ἅγιος Θεόδωρος καὶ ὁ Ψευμπτισμένος ἔχουσι δημοτικὰ
 σχολεῖα, πάντα δὲ εἶε βουνώδη καὶ ἔχουσι κερατέας καὶ
 ἐλαίας. Ἀπὸ Μαρὶ πρὸς Β. χωροῦντες ἀπαντῶμεν τὴν
 Καλαβασσὸν (660 κατ. ἐξ ὧν 170 τουρκ.) αὕτη κεῖται
 παρὰ τὸν Βασιλοπόταμον, ἔχει πολλοὺς καὶ καλοὺς κή-
 πους, μερικὰς ωραίας οἰκοδομὰς καὶ μικρὰν ἀγορὰν, εἰς
 ἣν κατὰ τὰς κυριακὰς ἰδίως βλέπει τις περισσοτέραν κί-
 νησιν, καθότι ἀθροίζονται ἐκεῖ κατ' αὐτὰς καὶ πολλοὶ
 τῶν περιχώρων πρὸς ἀγορὰν καὶ πώλησιν διαφόρων
 πραγμάτων. Ἐκ Καλαβασσοῦ πρὸς Α. στρεφόμενοι φθά-
 νομεν μετ' ὀλίγην ὥραν εἰς τὴν Τόχνην (560 κατ. ἐξ ὧν
 250 χριστ.). Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ἐπὶ γέφυρας μικροῦ ρυ-
 ακοῦ ἀρχαία ἐκκλησία τῶν Ἀγίων Κωνσταντίνου καὶ
 Ἐλένης καὶ παρ' αὐτὴν βουνόν, ἐξ οὗ κόπτουσιν οἱ Τοχνί-
 ται καὶ οἱ κάτοικοι τῶν περιχώρων πέτρας πρὸς κατα-
 σκευὴν οἰκιῶν. Ἐκ Τόχνης πρὸς Β. βαίνοντες φθάνομεν
 ἐντός μικροῦ εἰς τὴν Χοιροκοιτίαν (385 κατ. ἐξ ὧν 10
 τουρκ.). Ὀλίγον ἔξω αὐτῆς παρὰ γέφυραν τοῦ χειμάρρου
 Μαρωνιοῦ ὑπάρχουν δύο χάνια, ὅπου σταθμεύουσιν οἱ ἀπὸ
 Λάρνακα εἰς Λεμησσὸν καὶ τὰνάπαλιν μεταβαίνοντες ὁδοι-
 πόροι. Ἐκ Χοιροκοιτίας Β.Α. χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὴν
 Σκαρίνου (240 κατ. χριστ.) Τὰ τέσσαρα τελευταῖα χω-
 ρία ἔχουσι πολλὰς ἐλαίας καὶ κερατέας, εἶνε κἄπως ὀρει-
 νὰ καὶ ἔχουσι δημοτικὰ σχολεῖα. Ἀπὸ Σκαρίνου Β.Δ. στρε-
 φόμενοι φθάνομεν εἰς τὸν Κάτω Δρυῖν (400 κατ. χριστ.) καὶ
 ἀπ' ἐκεῖ πρὸς Δ. βαίνοντες φθάνομεν εἰς τὴν Βάβλαν (260
 κατ. χριστ.). Ἐ Βάβλας χωροῦντες Β.Δ. φθάνομεν ἄ εἰς

τὴν Ὀρᾶν (420 κατ. χριστ.) καὶ εἶτα εἰς τὴν Ὀδοῦν (185 κατ. χριστ.), ἧτις εἶνε τὸ θρεινότερον χωρίον τῆς ἑπορχίας, εὑρίσκεται εἰς τὰς πλευράς τοῦ Σταυροπέου καὶ ἔχει ἀρετὰ πηγαῖα ὕδατι καὶ δένδρα δι' ὧν καρπὸς. Ἐξ Ὀδοῦ πρὸς Α. διευθυνόμενοι φθάνομεν εἰς τοὺς Ἁγίους (275 κατ. χριστ.) ἀπ' ἐκεῖ Β. Α. στρ. φέμενοι ἀπαντῶμεν τὴν Βαβατσιναίαν (215 κατ. χριστ.). Ἐκ Βαβατσιναίας Α. βαίνοντες φθάνομεν μετ' ἀρετὴν διαστήμα εἰς Ἐύκαρα Ταῦτα διαιροῦνται εἰς Κάτω Λευκάρων (335 κατ. χριστ.) καὶ Ἄνω Λευκάρων. Ἐκ Ἄνω Λευκάρων ἔρρουσι κωμοὶ εἰς δημορχεῖον καὶ 1800 κατ. ἔω 220 τ. ὄρκ. Εἰς αὐτὸν παρχει ναὸς τοῦ Σταυροῦ, ὅπου γίνεται πανήγυρις τὴν 14 Σεπτεμβρίου, πολλαὶ ὠρεῖντι οἰκοδομαὶ καὶ ἀγροί, εἰς ἧν ἀφρίζονται καθ' ἑκάστην κυριακὴν ἐξ ὄλων τῶν περιχωρῶν πολλοὶ πρὸς ἀγορὰν καὶ πώλησιν διαφόρων πραγμάτων. Περιζήτητα εἶνε τῶν Λευκάρων τὰ κεντήτα σινδόνια καὶ τὰ ξηρὰ σῦκα. Τα τελευταῖα 9 χωρία εἶνε θρεινά, κατάρρυτα καὶ κατάρφυτα ἐξ ἀμπελῶν καὶ διαφόρων δένδρων, ἰδίως ἐξ ἑλαιῶν καὶ κερατέων, ἔρρουσι δὲ καὶ δημοτικὰ σχολεῖα, τὰ δὲ Ἄνω Λευκάρων καὶ Παρθέναγωγέον. Ἐκ τῶν οἴων τῶν χωρίων τούτων νομοστώτεροι εἶνε οἱ λαμπροὶ μαῦροι οἶνοι τῆς Βαβατσιναίας καὶ τῆς Ὀδοῦ καὶ οἱ γλυκεῖς οἶνοι (κουμανδρία) τῶν Λευκάρων, τῆς Ὀρᾶς καὶ τῆς Βάβλας. Ἐκ τοῦ ἐλαίου τῶν περισσώτερον εἶνε τὸ τῶν Λευκάρων. Οἱ πλείστοι τῶν Λευκοριτῶν περιέρχονται ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη τῆς Κύπρου καὶ πωλοῦσιν ἑλαιον. Ἐξ Ἄνω Λευκάρων Β. Α. διευθυνόμενοι φθάνομεν εἰς τὸν Κόρνιον (350 κατ. χριστ.), ὅστις ἔχει δημοτικὸν σχολεῖον, ἀμπελοὺς, ἐλαίας καὶ κερατέας. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου, ἰδίως δ' αἱ γυναῖκες κατασκευάζουσι πίθους, ὕδριας καὶ ἄλλα πῆλινα ἀγγεῖα. Ἐκ Κόρνιου πρὸς Α. χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὸ Καλὸν Χωρίον (410 κατ.

ἐξ ὧν 160 χριστ.) Ἐκ Καλοῦ Χωρίου Β.Α. βαίνοντες φθάνομεν εἰς τὴν Ἀραδίππον, ἥτις ἀπέχει μίαν ὥραν περίπου τῆς Σκάλας καὶ ἔχει 1340 κατ. χριστ., οἵτινες εἶνε λίαν ἐργατικοὶ ἐξ αὐτῶν ἄλλοι εἶνε γεωργοὶ ἄλλοι ζωέμποροι, ἄλλοι κρεοπῶλαι καὶ ἄλλοι ἀγωγεῖς μεταφέροντες δι' ὄνων εἰς τὴν Λάρνακα κυρίως οἰκοδομήσιμον καὶ καύσιμον ὕλην, φατόχωμα, κεράτια καὶ ἄλλα φορτία. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ἀρρεναγωγεῖον, παρθεναγωγεῖον καὶ ὀλίγα ὠραῖα οἰκοδομαί. Ἐξ Ἀραδίππου πρὸς Α. χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὰ Λιβάδια (460 κατ. ἐξ ὧν 10 τοῦρκ.) ταῦτα ἔχουσι δημοτικὸν σχολεῖον, πολλοὺς κήπους ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἰδίως ἐκ συκῶν καὶ πολλοὺς καλαμεῶνας, ἐκ τῶν καλαμιῶν τῶν ὁποίων πλέκουσι καλάθους καὶ ψάθας. Ἐκ Λιβάδιων Β.Α. δευθὺ ὄμενοι ἀπαντῶμεν ἀπὸ τῆς Βυρόλι η (290 κατ. χριστ.) καὶ εἰς τὴν Πύλον (450 κατ. ἐξ ὧν 310 χριστ.) ἥτις ἔχει πηγᾶτον ὕδωρ ἕνα καλὸν κήπον καὶ ἕνα ἀρχαῖον πύργον. Ἐκ Πύλου Β.Δ. σπυρόμενοι φθάνομεν εἰς τοὺς Γρούλλους (235 κατ. χριστ.) τὸ χωρίον τοῦτο παραγεῖ ὠραῖον μέλι καὶ ἔχει δημ. σχολεῖον.

Ὅλα τα ἀνω μετὰ 23 ἀκόμη μικρῶν χωρίων ἀποτελοῦσιν ἓν διαμέρισμα, ἐξ οὗ καὶ μόνου ἀποτελεῖται ἡ ἐπαρχία Λάρνακος.

η Ἐδαφος, ἐπιφάνεια καὶ κλίμα. Τὸ ἔδαφος τῆς ἐπαρχ. Λάρνακος εἰς μὲν τὰ Ν.Α. εἶνε πεδινόν, εἰς δὲ τὰ ἄλλα εἶνε ὄρεινόν, ἔχει πηγὰς καὶ καλύπτεται ὑπὸ ἀμπελων, ἐλαιῶν, κερατεῶν καὶ ἄλλων ἀγρίων δένδρων καὶ θάμνων. Ἐχει ἐπιφάνειαν 365 τετραγωνικῶν μιλίων. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ὑγιεινόν· τὸ μὲν θέρος εἰς τὰ παράλια καὶ ὄρεινὰ εἶνε δροσερον, εἰς δὲ τὰ ἄλλα θερμόν· τὸν δὲ χειμῶνα συγκερασμένον εἰς τὰ παράλια καὶ πεδινὰ, ψυχρὸν δὲ εἰς τὰ ὄρεινὰ.

θ' Ζῶα, δένδρα, προϊόντα καὶ βιομηχανία. Ἡ ἐπαρχία αὕτη τρέφει κυρίως πρόβατα, αἴγας καὶ ὄνους. Ἐχει διάφορα δένδρα ἡμερὰ, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτερα εἶνε ἡ ἐλαία, ἡ κερατῆα καὶ ἡ ἀμυγδαλῆ, καὶ ἄγρια, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτερα εἶνε ἡ πευκῆ. Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς ἐπαρχίας Λάρνακος εἶνε τὸ ἐλαιον, τὰ κεράτια, ὁ εἶνος καὶ τὰ δημητριακά. Πλὴν τῆς μικρᾶς βιομηχανίας, περὶ ἧς ὠμιλήσαμεν, οὐδεμία ἄλλη ἀξία λόγου βιομηχανία ὑπάρχει.

ι. Πληθυσμος, ἐνασχόλησις, θρησκεία καὶ ἀνάπτυξις. Ὅλη ἡ ἐπαρχία Λάρνακος ἔχει 23,750 κατοίκους· τούτω· οἱ πλείστοι εἶνε γεωργοὶ, ἀμπελοουργοὶ καὶ ἐργαταὶ μερικὸι π.μ.ν.ε. καὶ δενδροκόμοι καὶ ἄλλοι ἔμποροι καὶ τεχνῆται 17,415 εἶνε χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι, 5,635 Μωαμεθανοὶ καὶ εἰς λοιποὶ ἄλλων θρησκευμάτων. Εἰς ἀρκετὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας Λάρνακος λειτουργοῦν σχολεῖα καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ παιδεία εἶνε καὶ εἰς αὐτὴν ἀρκετὰ διαδεδομένη.

5. ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΡΗΝΕΙΑΣ

α. Θέσις καὶ σχῆμα. Ἡ ἐπαρχ. Κυρηνείας κατέχει τὸ μέσον τῆς βορείας παραλίας τῆς Κύπρου καὶ ἔχει σχῆμα πλοιαρίου.

β' Ὅρια. Ἐχει πρὸς Β. τὸ ἀκρ. Κορμακίτην καὶ τὸν κόλπον τοῦ Γεωργίου, ὅστις σχηματίζεται ἀπὸ τὸ πέλαγος τῆς Κιλικίας· πρὸς Ν. τὴν ἐπαρχ. Λευκωσίας καὶ μέρος τῆς ἐπαρχ. Ἀμμοχώστου, πρὸς Α. τὴν ἐπαρχίαν Ἀμμοχώστου καὶ πρὸς Δ. τὸ Παμφύλιον πέλαγος.

γ'. Ὅρη. Ἐχει μίαν σειρὰν ὄρειων, ἡ ὁποία ἐκτείνε-

ται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ τῆς ὁποίας ὑψηλότε-
 ραι κορυφαὶ εἶνε αἱ ἑξῆς : Ὁ Κόρνος (3,106 π.), ὁ Ἅγιος
 Ἰλαρίων (2,386 π.), ἡ Τρύπη (3,085 π.), ἡ Κακοσκάλα
 (2,964 π.) ὁ Βουβαφέντον (3,135 π.), ἡ Καρκώτισσα
 (3,014 π.)· εἶτι δὲ ὁ Πενταδάκτυλος καὶ ὁ Γαηλᾶς περὶ
 ὧν ὠμιλήσαμεν, καὶ ἡ Παλαιὰ Βρύσις (2,964 π.) ἧτις
 χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Ἀμμοχώστου. Πάντα
 ταῦτα ἔχουσιν ἐλαίαις, κερατέας, κυπαρίσσους, πεύκας καὶ
 θάμνους ὡς καὶ πολλὰς βρύσις, αἵτινες πηγάζουσιν ἐκ
 τῶν ὑπωρειῶν αὐτῶν. Ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ἰλαρίωνος σώζε-
 ται ἀρχαῖος πύργος· ἐπὶ δὲ τοῦ Βουβαφέντου φαίνονται
 ἐρείπια τοιοῦτου, ὀνομαζόμενα σπύττα τῆς Ρῆιαιας.

δ' Ἡ ο τ α μ οὶ καὶ χ εῖ μ α ρ ρ οὶ Ἡοταμὸν αὐδὲνα
 ἔχει, χεῖμαρρους δὲ τοὺς ἑξῆς : Τὸν χεῖμαρρον τῶν Πανά-
 γρων, ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Κόρνου καὶ ἄλλων τινῶν ὑ-
 ψωμάτων, διευθύνεται Β Δ καὶ χύνεται εἰς τὸν κόλπον
 τοῦ Γεωργίου· καὶ τὸν Ἄλουπον, ὅστις πηγάζει ἐκ τῶν
 αὐτῶν ὑψωμάτων, διευθύνεται πρῶτον πρὸς Ν., εἶτα πρὸς
 Δ μετὰ τῶν ἐπαρχιῶν Κυρηναίας καὶ Λευκωσίας καὶ
 χύνεται εἰς τὸ ὄριον τοῦ Ἰόρπου.

ε' Λί μ ν α ἰ κ α πεδία δὲ Λίμνην οὐδεμίαν ἔ-
 χει· πεδινὰ δὲ ἰ.ε.η ἔχει μερικά ἐνθεν καὶ ἔθεν τῆς ὀρο-
 σιοτιχίας, ὡς καὶ πρὸς τὰ δυτικὰ αὐτῆς. Τουτῶν τὰ πρὸς
 Β. ποτίζονται κατα τὸ πλεῖστον ὑπὸ ρυάκων καὶ καθί-
 στανται εὐφρονα παράγοντα κολοκάσι, σησάμι, βάμβακα
 καὶ κρόμμυα. ἐν μέρει δὲ εἶνε κεκαλυμμένα ἐξ ἐλαιῶν καὶ
 κερατεῶν. Τὰ πρὸς Ν. παράγουσι δημητριακοὺς καρπούς,
 τὰ δὲ πρὸς Δ. ὡσαύτως δημητριακὰ καὶ ἐν μέρει εἶνε κα-
 τάρφτα κυρίως ἐκ πευκῶν.

ς Παράλια μέρη. Ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀ-
 λουποῦ, ὁποῦθεν ἀρχίζει ἡ δυτικὴ παραλία τῆς ἐπαρχίας
 Κυρηναίας, πλεοντεῖ πρὸς Β. φθάνομεν εἰς τὸ ἀκρ. Κορ-

μακίτην, ἀπ' ἐδῶ δὲ στρεφόμενοι πρὸς Α εἰσερχόμεθα εἰς τὸν κόλπον τοῦ Γεωργίου· εἰς τὸ ἀνατολικὸν σὸμίον αὐτοῦ ἀπαντῶμεν τὸν Βαβυλᾶν, ὅστις ἔχει ἀποθήκας καὶ εἶνε ὄρησις, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξάγονται πολλὰ κεράτια. Ἐκ Βαβυλᾶ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν τηροῦντες ἀπαντῶμεν τὴν Ἀχειροποιήτου, ἣτις εἶνε ὠραία καὶ πλουσία Μονή· παρ' αὐτὴν κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Λαπίθου, ἃτινα σήμερον καλοῦνται ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων « Λάμπουσα », καὶ ἀρχαία τις μικρὰ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Εὐλαλίου. Ἐξ Ἀχειροποιήτου ἐξακολουθοῦντες τὴν πρὸς Α διεύθυνσιν ἀπαντῶμεν κατα τὸ μέσον τῆς βορείου παραλίας τῆς ἐπαρχίας τὴν Κυρήνειαν· αὕτη εἶνε πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, κεῖται παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας ὁμωνύμου πόλεως καὶ διαιρεῖται εἰς ἄνω καὶ κάτω Κυρήνειαν. Ἐκ τούτων ἡ ἄνω ἀπέχει ὀλίγον τῆς θολίτσας καὶ ἔχει μερικὰς καλὰς οἰκίας καὶ κήπους· ἡ δὲ κάτω εὕρεται ὁλῶς διόλου παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ ἔχει ἀρρυναγωγεῖον, παρθυναγωγεῖον, δημαρχεῖον, πρωτεδικεῖον καὶ νοσοκομεῖον· ἐν αὐτῇ σώζεται μίγα καὶ ἀρχαῖον φρούριον, τὸ ὁποῖον τότε χρησιμεύει ὡς φυλακὴ· πρὸ τινῶν ἐτῶν ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις κατεσκεύασε καὶ μικρὸν λιμένα, ἐξ οὗ ἐξάγονται πολλὰ κεράτια. Οἱ κάτοικοι τῆς τε ἄνω καὶ τῆς κάτω Κυρήνειας ἀνέρχονται εἰς 1320, ἐξ ὧν περὶ τοὺς 700 εἶνε χριστιανοί. Ἐκ Κυρήνειας πρὸς Α προχωροῦντες μέχρι τέλους τῆς ἐπαρχίας οὐδὲν ἄλλο ἀπαντῶμεν.

Ζ'. Μεσόγεια μέρη. Ἐκ Κυρήνειας διεθυνόμενοι Ν.Δ. ἀπαντῶμεν τὸ Κάρμι (475 καὶ χριστ.), ὅπερ κεῖται ἐπὶ κλιτύος τοῦ Ἁγίου Ἰλαρίωνος, εἶνε κατάφυτον ἐξ ἐλαίων καὶ κερατεῶν καὶ ἔχει δημοτ. σχολεῖον. Ἀπὸ Κάρμι βαίνοντες Β.Δ. φθάνομεν εἰς τὸν Καραβᾶν, ὅστις ἔχει πολλὰς πηγὰς, πολλοὺς κήπους ἐς ὀπωροφόρων δέν-

δρων, ιδίως ἐκ λεμονεῶν, καὶ ἀριετῆς ἐλαίας καὶ κερα-
 τίας ἢ μεγαλητέρα τῶν πηγῶν αὐτοῦ κεφαλόβρυτον κα-
 λουμένη στρέφει πολλοὺς μύλους. Ὁ Καραβάς ἔχει ἀρρε-
 ναγωγεῖον, παρβεναγωγεῖον, δημαρχεῖον, μερικὰς καλὰς
 οἰκοδομὰς καὶ 1580 κατ. χριστιανούς. Ἀπὸ Καραβά πρὸς
 Δ. χωροῦντες ἀπα τῶμεν τὴν Λάπιθον, ἣτις ἀπέχει τοῦ
 Καραβά 15'. Αὕτη ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τῆς πλησίον αὐτῆς
 ἀρχαίας πόλεως Λαπίθου, τῆς ὁποίας τὰ ερείπια, ὡς εἴ-
 πομεν, σώζονται, κεῖται εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους καὶ
 διαιρεῖται εἰς 6 ἐνορίας, τῶν ὁποίων αἱ 3 εἶνε κηχωρι-
 σμέναι τῶν ἄλλων. Ἔχει καὶ αὕτη πολλὰς πηγὰς, ὧν ἡ
 κυριωτέρα λέγεται κεφαλόβρυσον καὶ στρέφει πολλοὺς μύ-
 λους, εἶνε κατάφυτος ἐξ ἐλαιῶν, κερατεῶν, λεμονεῶν καὶ
 διαφόρων ἄλλων δένδρων καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 2,290
 χριστιανῶν καὶ 310 τούρκων. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουν 2 ἀρ-
 ρεναγωγεῖα, παρβεναγωγεῖον καὶ δημαρχεῖον, κατασκευά-
 ζονται πῆλινα ἀγγεῖα, καθέκλει μυχαίρια, βαμβακερά
 καὶ λιναῖα ὑφάσματα καὶ ἐξάγεται πολὺ ἀθόνερρον. Ἐκ
 Λαπίθου πρὸς Δ. διευθυνόμενοι ἀπαντῶμεν εἰς τὰς ὑπω-
 ρείας τοῦ Κόρνου τὴν Βασίλειαν (435 κατ. ἐξ ὧν 275
 χριστ.) ἔπου ὑπάρχει ὠραῖον μετόχιον τοῦ Σινᾶ ἐπ' ὀνό-
 ματι τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης. Ἀπὸ Βασίλειαν τὴν αὐ-
 τὴν διεύθυνσιν τρυβνότες φθανομεν εἰς τὸν Κορμακίτην,
 ὅστις εὐρίσκεται πλησίον δάσους ἐκ πευκῶν καὶ θάμνων.
 Τοῦτου οἱ κάτοικοι (430) εἶνε Μαρωνῖται, ὁμιλοῦντες
 πλὴν τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἰδιαν διάλεκτον ἐξ ἀραβικῶν
 καὶ ἑλληνικῶν λέξεων καὶ κατοικεῖται εἰς τὴν γεωρ-
 γίαν, κτηνοτροφίαν καὶ κατασκευὴν ἀθρακων. Ἀπὸ
 Κορμακίτην στρεφόμενι ΝΑ φθάομεν εἰς τὸ Διόριον
 (430 κατ. ἐξ ὧν 280 χριστ.) το χωρίον τοῦτο κεῖται
 ἐπὶ ὑψηλῆς καὶ ὠραίας θέσεως. ἔχει ανοικτὸν ὀριζοντα
 καὶ τινὰς κήπους Ἀπ' ἐδῶ πρὸς Α. διευθυνόμενοι φθάνο-

μεν εἰς τὴν Μόρτου (320 κατ. χριστ.). Πλησίον αὐτῆς
 εὐρίσκεται ἡ Μορτή τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος μετὰ 10 μο-
 ναχοῦς διατελευτήσας ὑπὸ τὴν ἐποποιίαν τοῦ Μητροπολίτου
 Κυρηναίας ὅστις ἔχει ἐν αὐτῇ καὶ τὴ Μητρόπολιν τοῦ
 τῆν 27 Ἰουλίου γίνεται μεγάλη πανήγυρις πρὸς τιμὴν
 τοῦ Ἁγίου. Ἐκ Μόρτου στρεφόμενοι Ν.Α. φθάνομεν εἰς
 τὸν Κοντεμένο (310 κατ. χριστ.). Ἐκ τούτου δὲ πρὸς Β.
 βαίνοντες ἀπαντῶμεν εἰς τὰς υπαρείας τοῦ Κόρνου τὸν
 Λάρνακα τῆς Λαπίθου (390 κατ. ἐξ ὧν 365 χρ.) ὅστις
 ἔχει πηγαῖον ὕδωρ καὶ ὄρκατα δένδρα. Καὶ τὰ 3 ταῦτα
 χωρία ἔχουσι δημοτ. σχολεῖον. Ἀπὸ τὸν Λάρνακα Ν.Α.
 χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὸν Ἅγιον Ἐρμόλαον (275 κατ.
 ἐξ ὧν 200 χριστ.) καὶ ἐξ αὐτοῦ, πρὸς Α. διευθυνόμενοι,
 εἰς τὸ Δίκωμον, ὅπερ διαιρεῖται εἰς Ἄνω Δίκωμον (310
 κατ. χριστ.) καὶ Κάτω Δίκωμον (465 κατ. χριστ.) καὶ
 ἔχει δημοτ. σχολεῖον. Ἀπ' ἐδῶ Β.Α. βαίνοντες φθάνομεν
 εἰς τὸ Πελλαπαλί (400 κατ. χριστ.) ὅπερ κεῖται ἐπὶ
 κλιτύος ὄρους καὶ εἶνε κατάρρυτον καὶ κατὰφυτον ἔκ δι-
 αφόρων ἡμέρων καὶ ἀγρίων δένδρων. Ἐν αὐτῷ ὑπάρχει
 ἐπὶ λαμπρᾶς τοποθεσίας ἀρχαῖον οἰκοδόμημα, τὸ ὅποιον
 ἐκτίσθη τὸ ἔτος 1275 μ. Χ. καὶ ἐχρησίμευε κατ' ἀρχὰς
 ὡς βασιλικὴ κατοικία, καὶ ὁπῖν δὲ παρεχωρήθη εἰς τάγμα
 λατίνων μοναχῶν, οἵτινες μετέθεον αὐτὸ εἰς μονασ-
 τήριον. Τοῦ μοναστηρίου τούτου σώζονται ἐν καλῇ κα-
 ταστάσει ὁ ναὸς, εἰς ὃν τῶρα ἐκκλησιαζονται οἱ κάτοικοι
 τοῦ χωρίου, καὶ τὸ ἐστιατορίον, ὅπερ εἶνε εὐρυχωρότα-
 τον καὶ χρησιμεύει, ἰδίως τὸ θέρος, ὡς σχολεῖον τοῦ χω-
 ρίου. Ἐκ τῶν συζομένων κτιρίων καὶ τῶν ἐρείπιων τοῦ
 οἰκοδομήματος δυνατὰί τις νὰ συμπεριληθῇ τὴν λαμπρό-
 τητα καὶ βασιλικὴν αὐτοῦ μεγαλοπρεπείαν. Ἐκ τῆς Μο-
 νῆς ταύτης ὀνομαζέται τὸ χωρίον ὑπὸ τῶν καὶ Μονα-
 στηρίῳ καὶ το συνήθες δὲ τοῦ χωρίου ὄνομα (Πελλαπαλί-

σι) οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ προσηγορία τοῦ γαλλικοῦ Μπέλλ-
ἀμπέι, ὅπερ σημαίει ὠραῖον μοναστήριον. Ἀπὸ Πελλα-
παῖσι διευθυνόμενοι πρὸς Β. φθάνομεν εἰς τὸ Καζάφανι
(550 κατ. ἐξ ὧν 200 χριστ.), τὸ ὁποῖον εἶνε πεδινὸν καὶ
κατάφυτον ἐκ κερατέων, ἐλαιῶν καὶ ἄλλων καρποφόρων
δένδρων. Ἀμφότερα τὰ χωρία ταῦτα εἶνε ὀνομαστὰ διὰ
τὸ μαῦρον μέλι καὶ τὸ παστέλλι, τὰ ὁποῖα κατασκευά-
ζουσι ἐκ τοῦ χυμοῦ τῶν κερατίων. Ἀπὸ Καζάφανι πρὸς
Α. περίπου στρεφόμενοι ἀπαντῶμεν πρῶτον τὸν Ἅγιον
Ἐπίκτητον (445 κατ. ἐξ ὧν 370 χριστ.), ἔπειτα τὸν Ἅ-
γιον Ἀμβρόσιον (565 κατ. χριστ.) καὶ τέλος τὴν Καλορ-
κᾶν (350 κατ. χριστ.). Ταῦτα τὰ χωρία εἶνε κατάφυτα
ἐκ διαφόρων δένδρων ἔχουσι πλὴν τῆς Καλορικᾶς δημ.
σχολεῖα, ὁ δὲ Ἅγιος Ἀμβρόσιος εἶνε ὀνομαστός διὰ τὰ
χρυσόμηλα του.

Τὰ ἄνω μετὰ 3 ἢ ἀκόμη μικρῶν χωρίων ἀποτελοῦσι
ἓν διαμέρισμα, ἐξ οὗ καὶ μόνου ἀποτελεῖται ἡ ἐπαρχία
Κυρηναίας.

ἡ. Ἐδαφος, ἐπιφάνεια καὶ κλίμα. Τὸ ἔ-
δαφος τῆς ἐπαρχ. Κυρηναίας κατα τὸ πλείστον εἶνε ὀρει-
νὸν καὶ κατάφυτον μόνον κατα τὰ παραλία καὶ τὰ πρὸς
τὴν Λευκωσίαν σύνορα εἶνε πεδινόν. Ἐχει ἐπιφάνειαν
246 τετραγ. μιλίων. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε υγιεινόν· κατὰ
τὸ θέρος εἶνε ὀρεσπερὸν καὶ κατα τὸ χειμῶνα ὄχι πολὺ
ψυχρόν.

Ἡ Ζῶα, δένδρα, προϊόντα καὶ βιομηχαν-
νία. Ἡ ἐπαρχία οὗ ἡρέφει κυρίως ἀρκετὰς αἰγας,
πρόβατα καὶ ἡμῶνας. Ἐχει διάφορα δένδρα ἡμέρα, τῶν
ὁποίων κυριωτέρα εἶνε ἡ ἐλαια, ἡ κερατῆα καὶ ἡ λεμον-
νῆα, καὶ ἄγρια, τῶν ὁσίων κυριώτερα εἶνε ἡ κυτάρισσος
καὶ ἡ πεύκη. Τα κυριώτερα προϊόντα τῆς ἐπαρχίας ταύ-
της εἶνε τὸ ἔλαιον, τὰ κερατῆα καὶ τὰ λεμόνια. Ἐχει

μικραν βιομηχανίων λινῶν καὶ βαμβακερῶν υφασμάτων, καθεκλῶν καὶ μαχαιρίων.

ι. Πληθυσμὸς, ἐνασχόλησις, θρησκεία καὶ ἀνάπτυξις. Ὁλὴ ἡ ἐπαρχία Κυρηναίας ἔχει 15,000 κατοίκους· τούτων οἱ πλείστοι εἶνε δενδροκόμοι καὶ γεωργοί, τινὲς δὲ ποιμένες, τεχνίται καὶ ἐργάται. 11,450 εἶνε χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι, 2,790 Μωαμεθανοί, οἱ δὲ λοιποὶ διαφόρων θρησκευμάτων καὶ ἰδίως Μαρωνῖται. Καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἡ παιδεία εἶνε ἀρκετὰ διαδεδομένη.

6 ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ.

ἀ Θέσις καὶ σχῆμα. Αὕτη κατέχει τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Κύπρου καὶ ἔχει σχῆμα παρόμοιον πρὸς ἄξινην.

β'. Ὅρις. Ἐχει πρὸς Β. τὸ ἀκρωτήριον Ἁγίου Ἀνδρέου καὶ τὸ πέλαγος τῆς Κιλικίας, πρὸς Ν. 2 ἀκρωτήρια, τὸ τῆς Ἁγίας Νάπας (ἡσβο Γραικο)δεξιά καὶ τὸ τῆς Πύλλας ἀριστερά, καὶ μέρος τοῦ κόλπου τῆς Λάρνακος· πρὸς Α. ἔχει τὸ ἀκρ. Κλαίαν καὶ τὸν κόλπον τῆς Ἀμμοχωστού, ὅστις σχημοσιζεταὶ ἀπὸ τὸ συριακὸν πέλαγος, καὶ πρὸς Δ. τὰς ἐπαρχ. Κυρηναίας, Λευκωσίας καὶ Λάρνακος.

γ' Ὅρη. Πρὸς Β. ἔχει μίαν σειρὰν ὄρέων, ἡ ὅποια εἶνε συνέχεια τῆς ὄροστοιχίας τῆς Κυρηναίας, διευθύνεται ἐκ Δ. πρὸς Α. καὶ ἔχει ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὸν Ὀλυμπον (2431 π.), τὸ Σινᾶ (2380 π.) καὶ τὴν Κανταραν (2006 π.). Τα ὄρη ταῦτα ἔχουσιν ἀρκετὰς πηγὰς, πύκας, κυπαρίσσους καὶ διαφόρους θάμνους. Ἐπὶ τῆς Καντάρας ὑπῆρχεν ἄλλοτε φρούριον μέγα καὶ ὀχυρὸν μὲ πολ-

λάδωμάτια, κρύπτας καὶ δεξαμενάς, τοῦ ὁποίου τὰ ἐρείπια τώρα σωζονται καλουμένα κοινῶς ἑκατὸν σπιτία· Ἐξωθεν αὐτῶν ὑπάρχει πηγὴ διτυγοῦς καὶ ψυχροῦ ὕδατος, εἰς ὀλίγη ὁ ἀπόστασιν Μο ἢ τις τῆς Παναγίας ἔρημος.

δ' Ποταμοὶ καὶ χειμάρροι. Ποταμὸν οὐδενα ἔχει, χειμάρρους δὲ τὸν Πηοῖαν καὶ Γαλιᾶν, περιῶν ἀνεφέραμεν, ἔτι δὲ καὶ τὸν Χάραγγαν, ὅστις σχηματίζεται ἀπὸ πολλοῦς ρύακας πηγάζοντας ἐκ τοῦ Ολύμπου, διευθύνεται Ν.Α. καὶ χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀρμοχώστου.

ε' Λίμναι καὶ πεδιάδες. Λίμνας ἔχει τὴν τῆς Ἀρμοχώστου, ἣτις κεῖται ὀλίγον πρὸ Ν. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γαλιᾶ, καὶ πρὸς Ν. αὐτῆς τὴν τοῦ Παραλιμίου· το ὕδωρ αὐτῶ εἶνε γλυκὺ ἢ δὲ πρώτη τρέφει ἀρκετοὺς ἰχθύεις καὶ ἰχθύς. ἐ τῶν ὀπίσμων οὐκ ὀλίγοι ἀλιεύονται. Πεδισάδας ἔχει τῆς Μεσορίας, ἣτις εἶνε ἀδενδρος, ἀλλὰ λίαν γόνιμος, πατιζομένη δὲ ὑπὸ τοῦ Πηδιᾶ καὶ Γαλιᾶ καθίσταται ἔτι γονιμωτέρα καὶ παράγει ἀφθόνους δημητριακοὺς καρποὺς, βάμβακα καὶ σησάμι· καὶ τὴν τῆς Ἀρμοχώστου, ἣτις εἶνε συνέχεια τῆς πεδιάδος τῆς Μεσορίας καὶ παράγει τὰ αὐτὰ προϊόντα.

¶ Παράλια μέρη. Ἀπὸ τοῦ λοιμοκαθαρηρίου Λάρνακος, περὶ οὗ ὠμολήταμεν πλείοντες Ν.Δ. ἀπαντῶμεν α' τὸ ἀκρ. τῆς Πύλας καὶ μετὰ τοῦτο πρὸς Α. διευθυνόμενοι, τὸ ἀκρ. Γραϊκόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει φάρος. Ἀφοῦ κάμψωμε αὐτὸ καὶ διευθυνθῶμεν πρὸς Β, θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν Ἀμμόχωστον. Αὕτη εἶνε ἀρχαία· ἐκτίσθη τὸ ἔτος 274 π.λ. καὶ ὠνομασθῆ κατ' ἀρχῆς Ἀρσινόη, εἶτα νέα Ἰουστινιανὴ καὶ τελευταῖον Ἀμμόχωστος ἔνεκα τῆς πολλῆς περὶ αὐτὴν ἀμμου. Ἦτο ὀχυρωτάτη καὶ μία τῶν ἐμπορικωτέρων καὶ ὠραιωτέρων πόλεων τῆς Ἀνατολῆς· ἐπροστάτευεν αὐτὴν λίαν ἰσχυ-

ρὸν τεῖχος μὲ οχυρὰ φρούρια, ἔξωθεν τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε βαθεῖα καὶ πλατεῖα γάνδαξ πρὸς τὰ μέρη τῆς ξηρᾶς· εἶχε μέγαν καὶ ασφαλῆ λιμένα, πολλοὺς ναοὺς, ὠραῖα ἀνάκτορα, ἀξιολόγους οἰκίας καὶ κανονικὰς καὶ πλατεῖας οδοὺς. Τὰ τεῖχη καὶ τινὰ τῶν φρουρίων διατηροῦνται μέχρι σήμερον· ὁ λιμὴν εἶνε κεχωσμένος ὑπὸ ἄμμου· μερικοὶ τῶν ναῶν τῆς σώζονται· ἐκ τούτων τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, ἣτις εἶνε ὁ ὠραιότερος καὶ κομψότερος ναὸς τῆς Κύπρου, μετέβαλον οἱ τοῦρκοὶ εἰς τσαμίον, ἄλλους δ' ἐπίσης ὠραίους ναοὺς εἰς ἀποθήκας καὶ σταύλους. Αἱ οἰκοδομαὶ τῆς μετεβλήθησαν εἰς ἐρείπια, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων κατοικοῦν 770 περίπου τοῦρκοὶ καὶ 110 χριστιανοὶ ἐντὸς μικρῶν καὶ ἀθλιῶν οἰκιῶν. Τηροῦντες τὴν πρὸς Β. διεύθυνσίν μας ἀπαντᾶμεν εἰς τὸν αὐχὸν τοῦ κόλπου καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηδῆα τὴν Σαλαμῖνα. Αὕτη ἐκτίσθη καὶ ὠνομάσθη εὐτως ὑπὸ Τεύκρου, υἱοῦ τοῦ τῆς νήσου Σαλαμῖνος βασιλέως Τελαμώνος, περὶ τὰ τέλη τοῦ 10^{ου} π. Χ. αἰῶνος· ἦτε ὠραῖα πόλις καὶ ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ ἐνδοξότερου καὶ ἰσχυροτέρου ἐλληνικοῦ βασιλείου τῆς Κύπρου· τὸρα ὅμως μόνον ὀλίγα ἐρείπια αὐτῆς φαίνονται, ἅτινα καλοῦνται κοινῶς Παλιὰ Ἀμμόγυστος. Ἐκ Σαλαμῖνος πρὸς Β. ὡσαύτως πλέοντες φθάνομεν εἰς Καστρούλλι, θέσιν ὅπου ὑπάρχουν κυβερνητικαὶ ἀποθήκαι. Ἀπ' ἐδῶ σιτρεφόμενοι πρὸς Α. ἀπαντῶμεν τὸ ἀκρωτήριον Ἐλαίαν· ἀφοῦ δὲ κάμψωμεν αὐτὸ καὶ διευθυνθώμεν Β.Α., θὰ ἀπαντήσωμεν τὰς Χελιώνας, ὅπου ὡσαύτως ὑπάρχουν κυβερνητικαὶ ἀποθήκαι. Ἀπ' ἐδῶ τηροῦντες τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν φθάνομεν εἰς τὴν ὠραῖαν καὶ πλουσιαν Μοῦν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου εἰς ἣν γίνεται μεγάλη πενήγυρις τὴν 15 Αὐγούστου. Τὴν Μοῦν ταύτην ἔκτισεν ἀντὶ τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος μικροῦ ναοῦ διὰ συνδρομῶν ὁ Οἰκονόμος τῆς, ὅστις λαμβάνει καὶ τὰ

εἰσδημάτα αὐτῆς. Ἐξ Ἀποστόλου Ἀνδρίου πρὸς Β. γωροῦντες φθάνομεν εἰς τὸ ὁμώνυμον αὐτῷ ἀκρωτήριον κάμπτομεν τοῦτο καὶ πρὸς Δ. στρεφόμενοι ἀπαντῶμεν μετ' ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀ' τὸν ὄρμον τοῦ Δαυλοῦ μετ' ἀποθήκας, ὁπόθεν γίνεται ἐξαγωγή κερατίων, β' τὸν τοῦ Φλαμουδίου καὶ γ' τὸν τῆς Ἀκαθούς, οἵτινες ἔχουσιν ὡσαύτως ἀποθήκας καὶ ἐξ ὧν γίνεται ἐξαγωγή γεννημάτων καὶ κερατίων.

Ζ. Μεσόγεια μέρη. Ἐξ Ἀμμοχώστου, περὶ ἧς ὠμιλήσαμεν, ἀν διευθυνθῶμεν πρὸς Ν., θὰ φθάσωμεν εἰς τὰ Βαρῶσια, τὰ ὁποῖα εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ἀπέχουσι τῆς Ἀμμοχώστου 15' καὶ διαίρουται εἰς ἄνω καὶ κάτω Βαρῶσια. Τὰ ἄνω Βαρῶσια ἔχουσι 4 ἑνορίας. 2 ἄρρηναγωγεῖα μετὰ τμήματες ἐλληνικοῦ σχολείου, παρθεναγωγεῖον, πρωτοδικεῖον, δημαρχεῖον καὶ 2115 κατοίκους χριστιανούς καὶ 60 τούρκι. Ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσιν ἀρκετὰ καλὰ οἰκοδομαί, πηγαῖς καὶ φρεάτια ὕδατα καὶ πολλοὶ κῆποι ἐκ λεμοεῶν, πορτοκαλεῶν, ρωδιῶν, καϊσεῶν καὶ λαχανικῶν. 1 αὐτὰ κάτω Βαρῶσια ἔχουσι 2 ἑνορίας καὶ 310 κατοίκους χριστ. Εἰς τὰ παράλια τούτων ὑπάρχουν λιβάδια, τὰ ὁποῖα παράγουσι κυρίως γεώμηλα, κρόμμου καὶ ὕδροπέπονας. Ἐν Βαρωσίαις κατασκευάζονται τὰ καλῆτερα πῆλινα αγγεῖα τῆς Κύπρου. Ἀπ' ἐδῶ πρὸς Ν. διευθυνόμενοι φθάνομεν εἰς τὴν Δερύνειαν (512 κατ. χρ.), ἣτις ἔχει δημοτ. σχολεῖον ἐκ Δερύνειας Ν.Δ. βαίνοντες ἀπαντῶμεν τὸ Φρέναρος (315 κατ. χρ.) στρεφόμενοι δὲ ἀπ' ἐκεῖ Ν.Α. φθάνομεν εἰς τὴν Σωτήραν (370 κατ. χριστ.), ἣτις κεῖται πλησίον τῆς λίμνης τοῦ Παραλιμνίου. Ἀπὸ Σωτήραν διευθυνόμενοι Β.Α. φθάνομεν εἰς τὸ Παραλίμνι (890 κατ. χρ.), ὅπερ κεῖται πλησίον τῆς αὐτῆς λίμνης καὶ ἔχει δημοτ. σχολεῖον· τούτου οἱ κάτοικοι, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, εἶνε πολὺ ἐργαστικοί. Ἀπ' ἐδῶ πρὸς Ν. χίρουντες

ἀπαντῶμεν τὴν Ἁγίαν Νάπαν (260 κατ. χρ.) τὸ χω-
 ρίον τοῦτο ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ ρωμαίου Μο-
 νῆς (Παναγίας) ἣτις ἀνήκειν ἄλλο εἰς τοὺς λατινοὺς.
 Οἱ κατοικοὶ τῆς Ἁγίας Νάπας καὶ τοῦ Παραλιμνίου
 συλλαμβάνουσι δι' ἐξῶν πολλὰ ἀμπελοπούλια. Γὰ 4 τε-
 λευταῖα χωρία ἔχουσι πολλοὺς κήπους κυρίως ἐκ ρωδιῶν.
 Ἐξ Ἁγίας Νάπας Β. Δ. διευθυνόμενοι φθάνομεν πρῶτον
 εἰς τὸ Λιοπέτρι (300 κατ. χρ.) καὶ ἔπειτα εἰς τὸ Αὐγόρου
 (450 κατ. χρ.). Ἐξ Αὐγόρου Ν. Δ. στρεφόμενοι φθάνομεν
 εἰς τὴν Ὀρμιδιαν (330 κατ. χριστ.), ἣτις ἔχει δημοτ.
 σχολεῖον, φρεάτια ὕδατα καὶ ἀρκετοὺς κήπους ἐκ ρωδιῶν
 ἰδίως καὶ λεμονεῶν. Ἐξ Ὀρμιδίας πρὸς Β. βαίνοντες ἀ-
 παντῶμεν πρῶτον τὴν Ἄθναν (470 κατ. χριστ.), ἣτις
 ἔχει ὡσαύτως δημοτ. σχολεῖον καὶ μερικοὺς κήπους, καὶ
 ἔπειτα τὴν Καλοφίδα (345 κατ. χριστ.). Ἐξ αὐτῆς Β. Δ.
 χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὰ Κουκλία (210 κατ. ἐξ ὧν 15
 χριστ.) τὸ χωρίον τοῦτο ἔχει πηγὰς ὕδωρ, δι' οὗ κινεῖ-
 ται μύλος. Ἐκ Κουκλιῶν πρὸς Β. διευθυνόμενοι φθάνομεν
 εἰς τὸ Πραστερόν (705 κατ. ἐξ ὧν 610 χριστ.) τοῦτο
 κεῖται παρὰ τὸν Πηδιῶν καὶ ἔχει γαίας εὐφορτωτάτας.
 Ἀπ' ἐδῶ πρὸς Α. στρεφόμενοι, ἀφοῦ περάσωμεν δις τὸν
 Πηδιῶν, φθάνομεν εἰς τοὺς Στόλους (310 κατ. ἐξ ὧν 240
 χριστ.). Εἰς τὰ δύο ταῦτα χωρία κατὰ τὸν Μάιον μῆνα
 ὑπάρχουν πολλοὶ κῶνωαις, οἵτινες εἶνε ἀληθοῦς μάστιξ
 τῶν κατοίκων. Ἐκ Στόλων Β. Α. βαίνοντες ἀπαντῶμεν
 ἃ τὰ Λιμνιά (580 κατ. χριστ.) καὶ β' τὸν Ἅγιον Σέργιον
 (635 κατ. ἐξ ὧν 580 χριστ.) τὸ χωρίον τοῦτο ἐκτίσθη
 ἐκ λίθων τῆς πλησίον αὐτοῦ Σαλαμῖνος, ἀπέχει ὀλίγον
 τῆς θαλάσσης καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξάγονται πολλὰ σιτηρά. Τὰ
 Λιμνιά καὶ ὁ Ἅγιος Σεργίος παράγουσι πολλὰ ὄσπρια
 καὶ ἰδίως φακῆν καὶ λουβάναν. Ἡμῖς εἰς ὠραν πρὸς Ν.
 τοῦ Ἁγίου Σεργίου εὐρέθη ἀντὶς σπηλαίου τὸ λείψανον

τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα καὶ χειρόγραφον Εὐαγγέλιον. Ταῦτα ἐδωρήθησαν ὑπὸ τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ζηνονα, ὅστις ἕνεκα τούτου παρχώρησε προνόμιά τινα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου ἐπὶ δὲ τοῦ σπηλαίου ἐκτίσθη ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐν λόγῳ Ἀποστόλου σωζόμενος ἀκόμη. Τὰ 4 τελευταῖα χωρία ἔχουν δημ. σχολεῖα ΒΞ Ἀγίου Σεργίου πρὸς Β. διευθυρόμενοι ἀπαντῶμεν ἅ τὸ Σπαθαρικόν καὶ ἔπειτα τὸν Ἅγιον Γεώργιον, ἀμφοτέρω μισρά χωρία, ἀλλ' ὀνομαστα διὰ τὰ ὠραῖα φαστύλια των. Ἐξ Ἀγίου Γεωργίου πρὸς Δ. σφερόμενοι φθάνομεν εἰς τὴν Γύψον (530 κατ. χριστ.). ἣτις εἶπε ὀνομαστή διὰ τὰ βεμβακέρῃ ὑφάσματα καὶ τὰ μάλλινα σακκία τῆς Πλησίον αὐτῆς ὑπαρχει λόφος, ἐκ τοῦ ὅποιου κόπτουν πέτρας καὶ κατασκευάζουν γύψον. Ἀπὸ Γύψου Ν Δ. χωροῦντες ἀπαντῶμεν εἰς τὴν Μηλιάν (345 κατ. χριστ.) καὶ ἔπειτα τὴν Περιστερωνοπηγὴν. Αὕτη σύγκειται ἐκ δύο μερῶν, ὧν τὸ ἐν ὀνομαζέται Περιστερωνά καὶ ἔχει 540 κατ. ἐξ ὧν 280 χριστιανοί, τὸ δεῦτερον Πηγὴ καὶ ἔχει 330 χριστ. καὶ 15 τουρκους. Καὶ τὰ 3 τελευταῖα χωρία ἔχουσι δημ. σχολεῖα.

Ὅλα τὰ ἄνω μετ' ἄλλων 15 μικρῶν χωρίων καὶ τῆς Ἀμμοχώστου ἀποτελοῦσι τὸ διαμερισμὸν Ἀμμοχώστου μετ' ἐπιπέδουσαν τὰ Βαρῶσια.

Εάν ἀπὸ τὰ Κεῖκλια, περὶ ὧν ὠμιλήσαμεν, διευθυρωμεν πρὸς Δ., ἀπαντῶμεν τὴν Κοτίαν (500 κατ. ἐξ ὧν 25 τουρκ.), ἣτις ἔχει πηγαῖον ὕδωρ, πολλοὺς κήπους ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἀμπέλους. Ἀπὸ ἐδῶ πρὸς Β. στροφόμενοι φθάνομεν εἰς τὴν Πυρκαῖαν (320 κατ. χρ.) Αὕτη κεῖται παρὰ τὴν ἑλθὼν τοῦ Πηδῆ, ὅστις πολλὰκις πηγήμυρῶν προξενεῖ βλαβὴς εἰς αὐτήν. Ἀμφοτέρω τὰ χωρία ταῦτα ἔχουσι δημ. σχολεῖα. Ἐκ Πυρκαῖας βεῖνοντες Β Δ. ἀπαντῶμεν τὰ Πένναγρα (125 κατ. ἐξ ὧν 205 χρ.) Ἀπ

ἐδῶ διευθυνόμενοι πρὸς Β φθάνομεν εἰς τὸ Λευκῶνικον, ὅ-
 περ διαίρεται εἰς δύο ἐνορίας. ἔχει δημ. σχολεῖον, κωμο-
 δικεῖον, ἀγορὰν καὶ 1620 κατ. ἐξ ὧν 1500 χριστ. Ὁρ-
 θόδοξοι Ἦν Λευκῶνικῳ ὑπαρχοῦν μερικαὶ καλὰ οἰκίαι καὶ
 ἐλαιοδενδρὰ Ἄπ ἐδῶ πρὸς Δ στρεφόμενοι φθάνομεν εἰς
 τὸ τουρκικὸν χωρίον Κνώδαρ (490 κατ. ἐξ ὧν 10 χρ.)
 καὶ ἐκ τούτου, πρὸς Β. περιπου βαίνοντες, εἰς τὴν Τρυπη-
 μένην (285 κατ. χριστ.) Αὕτη κείται εἰς τοὺς πρόποδας
 ὄρους καὶ ἔχει πηγαῖα ὕδατα, κήπους καὶ σχολεῖον. Ἐκ
 Τρυπημένης στρεφόμενοι Ν.Δ. ἀπαντῶμεν τὸ τουρκικὸν
 χωρίον Τσάδος (420 κατ. ἐξ ὧν 5 χριστ.) ἀπ' ἐδῶ πρὸς Ν.
 χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὸν Μαραθόβουνον (885 κατ. χρ.)
 ὅστις παράγει ἐξαιρετὸν σίτον. Ἐκ Μαραθόβουνου Ν.Δ.
 βαίνοντες φθάνομεν εἰς τὴν Ἀγκαστιαν (510 κατ. ἐξ ὧν
 450 χριστ.) καὶ ἀπ' ἐδῶ πρὸς Ν. εἰς τὴν Ἀφάνειαν (380
 κατ. ἐξ ὧν 210 χριστ.). Ἐξ Ἀφάνειας στρεφόμενοι πρὸς Α.
 φθάνομεν εἰς τὴν Ἀσσιαν (1010 κατ. ἐξ ὧν 885 χρ.) ἣ-
 τις εἶνε ὀνομαστὴ διὰ τὰς πολλὰς καὶ γλυκείας ταμπού-
 ρας τῆς (πεπονας). Ἀπὸ Ἀσσιαν Ν.Α. διευθυνόμενοι φθά-
 νομεν ἄ' εἰς τὴν Βατιλὴν (1050 κατ. ἐξ ὧν 615 χρ.), ἣ-
 τις παράγει ὡσαύτως γλυκείας ταμπούρας, καὶ εἶτα εἰς
 τὴν Αὐτήν (940 κατ. χριστ.). Τὸ χωρίον τοῦτο εἶνε ὀνο-
 μαστὸν διὰ τὸν λαμπρὸν βιμδακα, τὰ σῦκα καὶ τὰ πολ-
 λά πρόβατά του, ἐκ τοῦ μαλλίου τῶν ὀτείων κατασκευά-
 ζουσι οἱ Λυσιῶται σκεκία. Γὰρ ἐξ ταύτης χωρία πλὴν
 τῆς Ἀφάνειας ἔχουσι δημ. σχολεῖα. Ἀπὸ Αὐτῆν Ν.Δ. χω-
 ροῦντες ἀπαντῶμεν τὴν Τρεμετουσιαν, ἣτις ἄλλοτε ἦτο
 πόλις καὶ ὠμοεῖτο Τριμηθοῦς. Ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη καὶ
 ἐχρημάτισε ἀριεργὸς ὁ Ἅγιος Σπυρίδιον.

Τα ἄνω μετ' ἄλλω 16 μέρων χωρίων ἀποτελοῦσι τὸ
 διαμέρισμα Μεταριᾶς μετ' πρωτεύουσιν τὸ Λευκῶνικον.
 Το διαμέρισμα τοῦτο εἶνε ὀνομαστὸν διὰ τὰ πολλὰ δη-
 μητριακά καὶ τοὺς ὄρους του.

Ἐκ Γύψου διευθυνόμενοι πρὸς Α. περίπου φθάνομεν εἰς τὸ Τρίκωμον, ὅπερ ἀπέχει ὀλίγον τῆς θαλάσσης, ἔχει δημ. σχολεῖον, ἀγορὰν καὶ 1045 κατ. χριστ. καὶ 35 τούρκ. Εἶνε ὠραῖον χωρίον μὲ πολλοὺς κήπους, καλὰς οἰκοδομὰς καὶ καθαρὰς ὁδοὺς. Ἐκ τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἔρμου ἐξάγονται πολλὰ δημητριακά. Ἐκ Τρίκωμου Β.Α. βαίνοντες φθάνομεν εἰς τὸν Ἅγιον Ἠλίαν (400 κατ. ἐξ ὧν 390 χρ.), ὅστις ἔχει δημ. σχολεῖον καὶ πολλὰς ἐλαίας, στερεῖται ὁμῶς ποσίου ὕδατος οἱ κάτοικοι προμηθεύονται τοιοῦτον ἀπὸ τὸ πλησίον τουρκικὸν χωρίον Μοναρχίαν. Ἐξ Ἀγίου Ἠλία πρὸς Α. χωροῦντες ἀπαντῶμεν τὰ Καστριά (300 κατ. χριστ.) Ἐκ Καστριῶν πρὸς Β. στρεφόμενοι φθάνομεν εἰς τὸ Πατρίκι (395 κατ. χριστ.), τὸ ὁποῖον ἔχει δημ. σχολεῖον. Τὸ κλίμα τοῦ χωρίου τούτου εἶ εἰς ἀθλίον ἕνεκα τῶν κακῶν ἀναθυμιάσεων τῶν πλησίον αὐτοῦ ἐλῶν. Ἐκ Πατρικίου πρὸς Α. διευθυνόμενοι ἀπαντῶμεν τὸν Ἅγιον Θεόδωρον (330 κατ. ἐξ ὧν 260 χριστ.), ὅστις ἔχει καλὰς οἰκίας. Ἐξ Αγίου Θεοδώρου Β.Α. χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὴν Γαλάτειαν (600 κατ. τούρκ.). Ἐξ αὐτῆς πρὸς Α. βαίνοντες ἀπαντῶμεν τὴν Κώμαν τοῦ Γιαλοῦ (500 κατ. χριστ.) ἣτις ὠνομασθη οὕτως ἐπειδὴ ὀλίγον ἀπέχει τοῦ αἰγιαλοῦ. Αὕτη εἶνε ὠραῖον χωρίον, ἔχει δημ. σχολεῖον, πολλὰ ὕδατα καὶ πολλοὺς κήπους. Ἐκ Κώμας τοῦ Γιαλοῦ διευθυνόμενοι Β.Α. φθάνομεν εἰς τὸ Λιονάρισσον (550 κατ. χρ.), ὅπερ ἔχει κωμοδικεῖον καὶ δημ. σχολεῖον. Ἐκ Λιοναρίσσου πρὸς Α. βαίνοντες ἀπαντῶμεν τὸν Βοθύλακα (225 κατ. χριστ.), ἐξ οὗ τῆρθε τὴν αὐτὴν περίπου διευθύνσιν φθάνομεν εἰς τὴν Γαληνόπορον (350 κατ. ἐξ ὧν 10 μόνον χριστ.) Ἐκ Γαληνόπορος Β.Α. χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὸ Ριζοκάρπασον. Τοῦτο κατέχει παρὰ πολὺ μεγάλην ἔκτασιν καὶ διαιρεῖται εἰς 3 συνοικίας, Ἅγιαν Τριάδα, Λεκὸν καὶ Ἀνάβρυσιν αἱ οἰκίαι τοῦ

ἀπέχουσιν ἀρκετὰ ἀπ' ἀλλήλων, ἐπειδὴ ἕκαστη σχεδὸν ἔχει πολὺν χῶρον κατάρυτον ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ συκαμινεῶν ἔχει 1730 κατ. χριστ., λαμπρὸν κλίμα, ὠραῖα πηγαῖα καὶ φρεάτια ὕδατα καὶ δημ. σχολεῖον. Ἐν γέ ἐι τὸ Ριζοκάρπασον εἶνε ἐν τῶν ὠραιότερων χωρίων τῆς Κύπρου. Ἐκ Ριζοκαρπάσου στρεφόμενοι πρὸς Δ. φθάνομεν εἰς τὴν Γραλοῦσαν, ἥτις ὠνομάσθη αὕτως, ἐπειδὴ εἶνε πλησίον τοῦ αἰγιαλοῦ. Καὶ αὕτη διαιρεῖται εἰς τρεῖς συνοικίας, κατέχει μεγάλην ἔκτασιν γῆς καὶ ἔχει ἀρκετοὺς κήπους μὲ ὀπωροφόρα δένδρα καὶ συκαμινέας. Ἐκ τοῦ ὄρμου τῆς γίνεται ἐξαγωγή γεννημάτων, κουκουλίων καὶ κερατίων, τὸ κλίμα τῆς εἶνε ὡσαύτως καλόν, οὐχὶ ὁμως καὶ τὸ ὕδωρ τῆς οἱ κάτοικοί τῆς ἀνέρχονται εἰς 1440 χριστιανοὺς συντηροῦντας δημ. σχολεῖον. Ἀπὸ Γραλοῦσαν Ν.Δ. χωροῦντες ἀπαντιῶμεν τὸν Ἅγιον Ἀνδρόνικον (670 κατ. ἐξ ὧν 395 χριστ.) Καὶ τοῦτο τὸ χωρίον εἶνε ὠραῖον, ἔχει σχολεῖον, πολλὰ ὕδατα καὶ κήπους, εἶνε δὲ ὀνομαστον διὰ τὸ πολὺ καὶ ὠραῖον κολοκάσι του. Ἐξ Ἅγιου Ἀνδρόνικου τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν τηροῦντες φθάνομεν α' εἰς τὸ τουρκικὸν χωρίον Πλατανισσὸν (330 κατ. ἐξ ὧν 10 χριστ.) καὶ εἶτα εἰς τὴν Ἑπτακώμην (570 κατ. ἐξ ὧν 425 χριστ.), ἥτις ἔχει πηγαῖον ὕδωρ, μερικoὺς κήπους καὶ κεῖται εἰς τοὺς πρόποδας λόφου. Περὶ αὐτὴν ὑπάρχουσιν ἑπτὰ μικραὶ καὶ παλαιαὶ ἐκκλησίαι, ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὀποίων, ὡς καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ χωρίου, εἰκάζεται ὅτι ἡ Ἑπτακώμη συνέκειτο ἄλλοτε ἐξ ἑπτὰ κωμῶν ἢ ἐνοριῶν. Ἀπὸ Ἑπτακώμην πάλιν Ν.Δ. χωροῦντες φθάνομεν εἰς τὴν Κώμην Κεπήρ (740 κατ. ἐξ 510 χριστ.), ἥτις εἶνε ὠραία καὶ ἔχει ὕδατα, κήπους καὶ σχολεῖον. Ἀπὸ Κώμην Κεπήρ Β.Δ. στρεφόμενοι φθάνομεν εἰς τὸν Δαυλὸν (400 κατ. χριστ.), ὅστις ὀλίγον ἀπέχει τῆς θαλάσσης καὶ ἔχει ὠραίαν θέαν. Ἐκ Δαυλοῦ

Ν.Δ. βαίνοντες φθάνομεν διὰ μέσου ωραιοῦ δάσους ἐκ πευκῶν καὶ θάμνων α' εἰς τὸ Φλαμουδί (230 κατ. χρ.) καὶ εἶτα εἰς τὴν Ἀκανθοῦν, ἣτις ἔχει 1115 κατ. χριστιανοὺς συντηροῦντας δημ. σχολεῖον καὶ 60 τούρκους. Καὶ τὰ ὄρη τελευταῖα χωρία εἶνε ὄρεινά, ἔχουσι πολλὰς κερατέας καὶ ἐλαίας, τούτων δὲ ἡ Ἀκανθοῦ εἶνε ὀνομαστὴ διὰ τοὺς λαμπροὺς τυροὺς καὶ τὸ ὠραῖον ἔλαιόν της. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ἐκκλησία τοῦ Σωτῆρος πλουσία, ἐν ἣ γίνεται πανήγυρις τὴν 6 Αὐγούστου, μία λαμπρὰ οἰκία καὶ ἀρκετὰ πηγαῖα ὕδατα καὶ κῆποι.

Ὅλα τὰ ἄνω μετ' ἄλλων 24 μικρῶν χωρίων ἀποτελοῦσι τὸ διαμέρισμα Καρπασίου με πρωτεύουσαν τὸν Ἅγιον Θεόδωρον. Τὸ διαμέρισμα τοῦτο εἶνε ὀνομαστὸν διὰ τοὺς ἵππους καὶ τὰ κουκούλιά του.

Καὶ τὰ τρία διαμερίσματα, τῆς Ἀμμοχώστου, τῆς Μεσαριᾶς καὶ τοῦ Καρπασίου, ἀποτελοῦσι τὴν ἐπαρχίαν Ἀμμοχώστου.

ἡ Ἐπιφάνεια καὶ κλίμα. Τὸ ἔδαφος τῆς ἐπαρχ. Ἀμμοχώστου εἶνε πεδινὸν καὶ ἄδενδρον πλὴν τοῦ διαμερίσματος Καρπασίου, ὅπερ εἶνε κάπως ὄρεινὸν καὶ δασώδες. Ἐχει ἐπιφάνειαν 817 τετρ. μιλίων. Τὸ κλίμα αὐτῆς πλὴν μερῶν τινων, τα ὅποια εὐρίσκονται πλησίον λιμνῶν καὶ ἐλῶν, εἶνε ὑγιεινόν· εἰς μὲν τὰ πεδῖνα εἶνε λίαν θερμὸν τὸ θέρος καὶ μέτριον τὸν χειμῶνα, εἰς δὲ τὰ ὄρεινά δροσερώτατον τὸ θέρος καὶ ὄχι πολὺ ψυχρὸν τὸν χειμῶνα.

ἡ Ζῆφα, δένδρα, προῖόντα καὶ βιομηχανία. Ἡ ἐπαρχία αὕτη τρέφει κυρίως πολλὰ πρόβατα, αἰγας, βοῦς, ὄνους, ἵππους καὶ χοίρους. Ἐχει διάφορα δένδρα ἡμερα, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτερα εἶνε ἡ ἐλαία, ἡ κερατέα, ἡ ρωδιᾶ, ἡ λεμονέα, ἡ πορτοκαλία καὶ ἡ συκαμινέα, καὶ ἄγρια, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτερα εἶνε ἡ πεύκη

καί η κυάρισσος. Τα κυριώτερα προϊόντα της ἐπαρχίας Ἀμμοχώστου εἶνε οἱ δημητριακοὶ καρποί, ὁ ῥάβδαξ, τα κουκούλιζ, τὸ σησάμι, τὸ ἔλαιον, τα κεράτια καὶ αἱ ὄπωροι. Ἐχει μικρὰν βιομηχανίαν ὑφανμάτων καὶ σακκινῶν.

Γ. Πληθυσμὸς, ἐνασχόλησις, θρησκεία καὶ ἀνάπτυξις. Ὑλη ἡ ἐπαρχ. Ἀμμοχώστου ἔχει 11,422 κατοίκους· τούτων οἱ πλείους εἶνε γινωροὶ, δεινροκόμοι, κτηνοτρόφοι καὶ ἐργάται, τινὲς δ' ἀσχολοῦνται εἰς τὴν βεμβυκοτροφίαν καὶ τὰς τέχνας. 31,570 εἶνε χριστ. Ὁρθόδοξοι, 9,890 Μωσαμεθανοὶ καὶ οἱ λοιποὶ ἄλλων θρησκευμάτων. Ἡ παιδεία ἐν αὐτῇ εἶνε ὀλίγον διαδεδομένη, ἐπειδὴ εἰς ὀλίγα χωρία ὑπάρχουν σχολεῖα.

Αἱ ἑξ ἐπαρχίαι, Πάφου, Λευκωσίας, Λιμησσού, Λάρνακος, Κυρηνείας καὶ Ἀμμοχώστου ἀποτελοῦσι τὴν Κύπρον.

ΚΥΠΡΟΣ.

Ἡ Κύπρος κεῖται εἰς τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν καὶ ἔχει σχῆμα χοιρομεριῶν. Πρὸς Β. Ν. Α. καὶ Δ. ἔχει ἀκρωτήρια, τινὰ κόλπους, τινὰς πελάγη, τινὰ ἄγρα ἔχει, τινὰ καὶ ποῦ; Ποταμοὺς καὶ χειμάρρους ἔχει, τινὰς καὶ ποῦ; πεδιάδας καὶ λίμνας ἔχει, τινὰς καὶ ποῦ; Παράλια μέρη ἔχει, τινὰ καὶ ποῦ; (Ἄς ἀρχίσουν εἰ μαθηταὶ ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου καὶ ἂς κάμωσι τὸν περίπλουν τῆς Κύπρου· τότε οὐ αὖς ἐρωτηθῶσι καὶ τί εἶνε ἡ Κύπρος, ἀφοῦ περιβρέχεται ἀπὸ θαλάσσαν) Μεσόγεια μέρη, τινὰ καὶ ποῦ; Το ἴδιον τῆς εἶνε, πῶς; (Ὁ διδάσκαλος λαμβάνων ἐν ταῦθα ἀφορμὴν ἐκ τοῦ κλίματος, αἰ κάμη λόγον περὶ τῶν ἐν Κύπρῳ ἀ-

σθeneiῶν καὶ ἰδίως περὶ τοῦ πυρετοῦ, ὅστις, προσθετέον, θεραπεύεται διὰ κινήσεως.) Γὰρ κυριώτερα τῆς ζῶα εἶνε, τίνας; (ἄς κάμη ὁ διδάσκαλος ἐδῶ λόγον καὶ περὶ τῶν ἄλλων ζῴων τῆς Κύπρου ὡς καὶ περὶ τῶν πτηνῶν, ἐρπετῶν καὶ ἐντόμων, χωρὶς βεβαίως να σιωπήσῃ καὶ τὴν ὠφέλειαν ἢ βλάβην ἐκάστου.) τὰ κυριώτερα τῆς δειδρα εἶνε, τίνας; (ἄς ἀναφέρῃ ὁ διδάσκαλος ἐδῶ καὶ τὰ ἄλλα δένδρα ὡς καὶ τοὺς διαφόρους θάμνους καὶ τὰ λαχανικά καὶ ἄνθη τῆς Κύπρου.) τὰ κυριώτερα τῆς προϊόντα εἶνε, τίνας; (ἄς εἴπῃ ἐδῶ ὁ διδάσκαλος καὶ τὰ δευτερεύοντα προϊόντα τῆς Κύπρου.) ἡ ἀξία λόγου βιομηχανία τῆς εἶνε, τίς; ὁ πληθυσμὸς τῆς εἶνε, πόσος; τὰ κυριώτερα εἶδη τῆς ἐνασχολήσεως τῶν κατοίκων τῆς εἶνε, τίνας; (ἄς ἀναφέρῃ ἐδῶ ὁ διδάσκαλος καὶ τὰς διαφόρους τέχνας ὡς καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς ἄλλας ὑπηρεσίας τῶν κατοίκων τῆς.) ἐκ τῶν κατοίκων τῆς χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι εἶνε, πόσοι; Μωαμεθανοὶ εἶνε, πόσοι; διαφόρων θρησκευμάτων εἶνε, πόσοι; (ἄς ὀρίσῃ ὁ διδάσκαλος ἐδῶ τὰ διάφορα θρησκευτάματα).

Οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἦλθον εἰς τὴν Κύπρον μετὰ τὸν Κατακλυσμὸν καὶ ἐκατοίκισαν αὐτήν, ἦσαν ἐκ τῆς ἰδίας φυλῆς μὲ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι πρῶτοι ἐκατοίκισαν τὴν Ἑλλάδα. Κατόπιν τούτων ἦλθον Φοίνικες καὶ ἔκαμαν ἐν αὐτῇ ἀποικίας· μὲ τούτους οἱ Κύπριοι. ἦτοι οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς νήσου, συνεζῶν εἰρηνικῶς. Μετὰ ταῦτα υπέταξαν τὴν Κύπρον οἱ Αἰγύπτιοι καὶ εἶτα οἱ Φοίνικες, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἤρχισε ν' ἀναπτύσσεται τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία. Ἀπὸ τοὺς Φοίνικας ἠλευθέρωσαν τοὺς Κυπρίους Ἕλληνες στρατηγεῖ, οἵτινες ἦλθον εἰς Κύπρον, ὅτε ἐπέστρεφαν ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἐγκατεστάθησαν εἰς αὐτήν καὶ ἰδρυσαν βασιλείαν. Ὑπὸ τοὺς Ἕλληνας βασιλεῖς ἔμεινεν ἡ νῆσος σχεδὸν ὁ αἰῶνας, κατὰ δὲ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἀπολαύου-

σα τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐλευθερίας ἀνεπτύχθη εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν, εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν. Κατόπιν ὑπετάγη πάλιν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς Ἀσσυρίους, Αἰγυπτίους, Πέρσας καὶ τὸν Μέγαν Ἀλεξάνδρον, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν δὲ τούτων οἱ Κύπριοι ἦσαν μόνον φόρου ὑποτελεῖς, ἐκυβερνῶντο πάλιν ὑπὸ ἰδίων βασιλέων ὡς καὶ πρότερον καὶ ἀπέκτησαν μεγίστην ναυτικὴν δύναμιν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Αλεξάνδρου ἡ Κύπρος περιήλθεν εἰς τινὰς τῶν διαδόχων του καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων κατηργήθησαν καὶ τὰ ἐν τῇ νήσῳ βασίλεια. Κατόπιν ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ρωμαίων καὶ Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων. Ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Ρωμαίων ἡ Κύπρος ὑπέστη πολλές καταστροφὰς ὑπὸ σεισμῶν καὶ ἐκρήξεων ἡραιοτήτων, πολλοὶ τῶν κατοίκων τῆς ἐφοεύθησαν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες τότε πανεστίασαν κατὰ τῶν Ρωμαίων, κατὰ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐφυγον ἐνεκα τῆς ἐπὶ 17 κατὰ συνέχειαν ἔτη ἀνομβρίας. Ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Βυζαντινῶν ἔπαθε πολλές λεηλασίας καὶ ἀρπαγὰς ὑπὸ τῶν Ἀράβων, οἵτινες συχνὰ ἐπήρχοντο κατ' αὐτῆς. Εἰς δὲ βυζαντινὸς πρίγκηψ Ἰσαάκιος Κομνηνὸς καλούμενος κατέλαβε δι' ἀπάτης τὴν νῆσον καὶ τὴν κατέστησεν ἴδιον βασίλειον. Ἀπὸ τὸν Ἰσαάκιον ἀφῆρεσεν αὐτὴν κατόπιν πολέμου Ριχάρδος ὁ Λεοντόθυμος, βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, ὅτε μετέβαιεν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ τοῦ στόλου του, ὅπως ἐλευθερώσῃ αὐτὴν ἀπὸ τοῦς Τούρκους. Τὸν πόλεμον τοῦτον προεκάλεσεν αὐτὸν ὁ Ἰσαάκιος κακομεταχειρισθεὶς τὰ πληρώματα τριῶν πολεμικῶν πλοίων τοῦ εἰρημένου βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, τὰ ὁποῖα ἐναύαγησεν εἰς τὰς κυπριακὰς ἀκτὰς. Ἀφοῦ ὁ Ριχάρδος ἐφθασεν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐπώλησε τὴν Κύπρον εἰς τοὺς Ναΐτας, τὰγμα εὐγενῶν δυτικῶν, ἀντὶ 7 000,000 φράγκων. Οὗτοι μετ' ἐλίγον φοβή-

θίντες ἀπὸ ἐπανάστασιν τῶν κατοίκων, ἦν προεκάλεσαν διὰ τῆς σκληρᾶς καὶ κακῆς διοικήσεώς των, ἐπεισιν διὰ παρακλήσεων τὸν Ριχάρδον νὰ δεχθῆ ὀπίσω τὴν Κύπρον καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτοὺς τὰ χρήματά των. Λαβὼν οὗτος τὴν Κύπρον εὗρεν ἀμέσως ἄλλον αγοραστὴν εἰς τὴν αὐτὴν τιμὴν, τὸν Γάλλον Γουζιανιάδον, πρώην βασιλεὺς τῆς Ἱερουσαλήμ. Εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς διαδόχους του Λουζινιανοὺς βασιλεῖς ἔμεινεν ἡ νῆσος τρεῖς περίπου αἰῶνας. Ἐπὶ τῆς κυριαρχίας αὐτῶν ἤλθον εἰς Κύπρον πολλοὶ Ἀρμένιοι, Μορωνῖται, Λατῖνοι, Κόπται κ. ἄ., ἐκηρύχθη Ἀρχιεπίσκοπος πάσης Κύπρου ὁ Μητροπολίτης τῶν Λατινῶν καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μεγάλως κατεπολεμήθη. 13 Ὀρθόδοξοι μοναχοὶ ἐλάησαν ζῶντες ὑπὸ τῶν Λατίνων μετὰ πολλὰς βασάνους, διότι δὲν ἔσπεγον ν' ἀρνηθῶσι τὴν πατρίον αὐτῶν θρησκείαν. Ἐπ' αὐτῶν ἐπῆλθον λοιμοὶ καὶ σιτοδείαι, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ τῶν κατοίκων ἀπέθανον καὶ πολλοὶ ἐξεπατρίσθησαν. Ὑπὸ τῶν Λουζινιανῶν ἐκτίσθησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς νήσου φρούρια καὶ πύργοι πρὸς ἀχύρωσιν αὐτῆς. Κατόπιν ἡ ἐξ Ἐνετίας σύζυγος τοῦ τελευταίου Λουζινιανοῦ βασιλέως Αἰκατερίνη μείνασα χήρα καὶ ἀνευ διαδόχου παρέδωκε τὴν Κύπρον εἰς τοὺς ὁμοφύλους της Ἐνετοὺς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πατρίδα της. Οὕτω δὲ ἡ νῆσος περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἐνετῶν καὶ ἔμεινεν εἰς αὐτοὺς ἐπὶ 80 ἔτη. Οἱ νέοι οὗτοι κύριοί της ἔσφαξαν πολλοὺς τῶν κατοίκων, ἐπολέμησαν τὴν Ὀρθόδοξον θρησκείαν, ἀντικατέστησαν τὰ ἐλληνικὰ σχολεῖα δι' ἰταλικῶν καὶ ἐπέβαλον βεζυτάτους φόρους. Ἐνεκα τούτων ὅλων πολλοὶ τῶν κατοίκων ἔφυγον ἐκ τῆς νήσου. Ἐπὶ Ἐνετῶν ἔγειναν σεισμοὶ καὶ πλημμύραι, ἀνεφάνη ἀέρις καὶ τὴν εἶδη μεγάλη ἀνομβρία, ἀπὸ τὰ ὁποῖα οἱ δυστυχεῖς Κύπριοι ὑπέφεραν πολὺ.

Τὸ ἔτος 1570 μ. Χ. ὁ τότε Σουλτάνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Σελίμ, κυριευθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ κατακτησῇ τὴν Κύπρον, ἔστειλε μέγαν στόλον καὶ στρατὸν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Μουσταφᾶ πασιᾶ ὅστις μετὰ πολλὰς καὶ αιματηρὰς μάχας κατῴρθησε νὰ κυριεύσῃ τὴν νῆσον. Οἱ Τούρκοι κατακτηταὶ μετὰ τὴν νίκην τῶν μεγίστην σκληρότητα καὶ βαρβαρότητα ἔδειξαν· ἐκ τῶν κατοίκων πολλοὺς κατέσφαξαν καὶ ἄλλους ἐπώλησαν ὡς ἀνδράποδα ἐκ τῶν πόλεων τὰς πλουσιωτέρας ἐλαφραγώγησαν καὶ ἐλεηλάτησαν· ἐκ τῶν ναῶν, εὖς ἐσύλησαν καὶ ἐβεβήλωσαν, πολλοὺς μετέτριψαν εἰς τσαμῖα καὶ ἄλλους κατηδάφισαν. Ἐπὶ τουρκοκρατίας ἀποκατέστη πάλιν Ὁρθόδοξος Ἀρχιεπίσκοπος· πολλοὶ τῶν κατοίκων ἀπέθανον ἐκ σεισμῶν καὶ λοιμῶν, πολλοὶ δὲ ἕνεκα μεγάλης δυστυχίας πρεσβυόσης ἐξ ἀνομβρίας, ἀκρίδος καὶ σιτοδείας, ἔτι δὲ καὶ ἕνεκα τῆς βαρείας φρολογίας καὶ τῶν καταπίψεων τῶν Τούρκων ἔφυγον ἐκ τῆς νήσου. Ἐπ' αὐτῆς κατὰ τὸ 1821 ἐκρεμάσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἀπεκεφαλίσθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ Ἡγούμενοι καὶ πολλοὶ τῶν προεστώτων καὶ κατωτέρων κληρικῶν τῆς νήσου. Ἐν γένει ὑπὸ τοὺς Τούρκους ἡ Κύπρος ὑπέφερε πολλὰ κακά. Τὸ 1878 τέλος ἡ Ἀγγλία παρέλαβε δια συνθήκης τὴν νῆσον πρὸς τῆς Τουρκίας μὲ τὴν ὑποχρεωσιν νὰ πληρῶνῃ εἰς αὐτὴν κατ' ἔτος 92,686 λίρας ἀγγλικᾶς.

Ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς ἀνετίθη ἡ γενικὴ καὶ ἀνωτάτη ἀρχὴ τῆς Κύπρου εἰς Ἀγγλον κυβερνήτην, ὅστις φέρει τίτλον «Μέγας Ἀρμοστής». Συνεστήθη Ἐκτελεστικὸν Συμβούλιον, ὅπως συσκέπτεται καὶ ἀποφασίζῃ μετὰ τοῦ Μεγάλου Ἀρμοστοῦ περὶ τῶν διαφόρων ζητημάτων καὶ ὑποθέσεων τῆς νήσου. Συνεστήθη κατόπιν αἰτήσεως τῶν κατοίκων Νομοθετικὸν Συμβούλιον, ὅπως συνεδριάζῃ

ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μεγάλου Ἄρμιστοῦ καὶ συντάσ-
 ση νόμους, οἵτινες νὰ λαμβάνωσι κύρος, ἀφεῖ ἐγκριθῶσιν
 ὑπὸ τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος τῆς Ἀνάσσης. Διατη-
 ροῦνται τα καὶ ἐπὶ τουργοκρατίας ὑπάρχοντα Διοικητικὰ
 Συμβούλια (Ἰταρὲ Μειζιλίς , ὅπως ὀρίζωσι τῶν κτημά-
 των καὶ τῶν προϊόντων τὰς τιμὰς, ἐπὶ τῶν ὁποίων βασι-
 ζομένη ἡ Κυβέρνησις νὰ λαμβάνῃ τοὺς νομίμους φόρους.
 Ἔχουσι διορισθῆ Ἀρχιγραμματεῖς, Ἀρχιλογιστῆς καὶ
 Διευθυντῆς τοῦ Κτηματολογίου μετὰ ὑπαλλήλων, ὅπως
 ἐκτελῶσι τὰς ἀνωτέρας κυβερνητικὰς ὑπηρεσίας. Ἀρχι-
 τελώνης, τελώνης, ὑποτελῶναι, λιμενάρχαι μετὰ ὑπαλλή-
 λων καὶ τελωνοφυλάκων, ὅπως λαμβάνωσι τὰ λιμενικὰ τέ-
 λη καὶ τὰ τελωνιανὰ δικαιώματα ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων
 καὶ ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων, ὡς καὶ τοὺς φόρους τῶν
 οἴνων καὶ τοῦ καπνοῦ Ἀρχιδασυνόμος, δασυνόμοι καὶ δα-
 σοφύλακες, ὅπως προφυλάττωσι τὰ δάση. Ἀρχιαστυνό-
 μος, αστυνόμοι, ὑπαστυνόμοι, λοχίαι, δεκανεῖς καὶ χωρο-
 φύλακες, ὅπως φροντίζωσι περὶ τῆς δημοσίας ἡσυχίας καὶ
 τάξεως. Διοικηταὶ μετὰ ὑπαλλήλων καὶ μουδιῶν,
 ὅπως διοικῶσι τὰς ἐπαρχίας τῆς νήσου. Ἀρχιδικασ-
 τῆς, δικασταὶ καὶ κωμοδικαι, ὅπως δικάζωσι διὰ
 χρέη, ζημίας, πταίσματα, πλημμελήματα, κακουργήμα-
 τα καὶ διαφόρους ἄλλας ὑποθέσεις Ἐπόπτης τῆς παι-
 δείας μετὰ γραμματίων, ὅπως ἐποπτεύῃ καὶ συντελῇ
 εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς δημοτικῆς παιδείσεως, δι' ἣν χο-
 ρηγοῦνται ἑτησίως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως 3.000 λίραι.
 Ἀρχίατρος, ἰατροὶ καὶ φαρμακοποιοί, ὅπως φροντίζωσι
 περὶ τῆς δημοσίας ὑγείας. Ναζίραι, μεμυρήδες καὶ κολ-
 τζήδες, ὅπως δεκατίζωσι τὰ σιτηρὰ καὶ τὰς ἐλαίας. Εἰσ-
 πράκτορες ὅπως εἰσπράττωσι τοὺς φόρους. Ἀποθηκάριοι,
 ὅπως παραλαμβάνωσιν εἰς τὰς ἀποθήκας τὴν δεκατείαν
 τῶν σιτηρῶν. Ἐπόπται ναζιρῶν καὶ φορολόγων, ὅπως ἐξ-

ελέγχωσιν αὐτούς. Ἐλεγκτῆς μετὰ ὑπαλλήλων, ὅπως ἐξετάζη καὶ ἐξελέγη πάντας τοὺς λογαριασμοὺς τῆς Κυβερνήσεως. Διευθυντῆς καὶ ὑπάλληλοι ταχυδρομείων, ἀπερσυνεστήθησαν εἰς τὰς πόλεις καὶ πολλὰ χωρία τῆς νήσου χάριν τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἀλληλογραφίας. Μηχανικὸς μετὰ ὑπαλλήλων, ὅπως ἐπιστατῆ εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τῶν δημοσίων ἔργων. Ἐπιστατεύθησαν τὰ δάση, κατεσκευάσθησαν αμαξίτοι ὁδοί, γέφυραι καὶ ἀποβάθραι· ἐφυτεύθησαν δένδρα, ἀνηγέρθησαν δημόσια κτίρια καὶ ἐλήφθη πρόνοια πρὸς συντήρησιν καὶ περιορισμὸν τῶν λεπτῶν ἐντὸς τοῦ παρά τὴν Λευκωσίαν λεπροκομείου. Ἰδρύθησαν ὑπ' ἀγγλικῆς ἐταιρείας τηλεγραφεῖα, δι' ὧν, ὡς καὶ διὰ τῶν ἀπὸ τουρκοκρατίας ἰδρυμένων τουρκικῶν, γίνεται ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ συγκοινωνία τῆς νήσου. Συνεστήθησαν τοπογραφεῖα πρὸς ἐκτύπωσιν ἐφημερίδων τοιαῦται ἐκδίδονται 7 ἑλληνικαὶ, 2 τουρκικαὶ καὶ 1 τῆς κυβερνήσεως εἰς τρεῖς γλώσσας.

Ἡ Κύπρος ἐκκλησιαστικῶς εἶνε, ὡς καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας, ἀνεξάρτητος καὶ διαιρεῖται εἰς 4 ἐπισκοπικὰς διοικήσεις: τὴν τῆς Λευκωσίας, τὴν τῆς Πάφου, τὴν τοῦ Κιτίου καὶ τὴν τῆς Κυρηνείας. Τούτων ἡ πρώτη ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὅστις εἶνε ἰσότιμος πρὸς Πατριάρχην τιτλοφορούμενος μακαριώτατος, καθεμία δὲ τῶν λοιπῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ἑκάστου τῶν 3 Μητροπολιτῶν. Ἱερά Σύνοδος ἀπαρτιζομένη ἐκ τῶν 4 Ἱεραρχῶν, τῶν Ἡγουμένων Κύκκου καὶ Μαχαιράδος, τοῦ Ἀρχιμανδρίτου καὶ τοῦ Ἐξάρχου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς διοικεῖ τὴν ἐν Κύπρῳ ὀρθόδοξον ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ Κύπρος ὑπὸ τοὺς Ἄγγλους διοικεῖται καὶ ὡς καλῶς καὶ ἀπολαβεῖ ἐλευθεριῶν τιμῶν, ἀλλὰ φορολογεῖται

βιγρέως, όπως εισπραχθῶσι τὰ πρὸς διοικήσιν της μεγάλα ἔξοδα καὶ τὸ ὑπέρογκον ποσὸν, ὅπερ ἡ Ἀγγλία πληρώνει εἰς τὴν Τουρκίαν ἑτησίως δι' αὐτὴν· τούτου ἕνεκα ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔπιψιν ἡ δυστυχὴς Κύπρος εὐρίσκεται εἰς ἀπελπιστικὴν θέσιν.

Οἱ γνήσιοι Κύπριοι εἶνε, ὡς ἱστορικῶς φαίνεται, ἐκ τῆς αὐτῆς μὲ τοὺς Ἕλληνας φυλῆς, ὁμιλοῦσι τὴν αὐτὴν γλῶσσαν καὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν μὲ ἐκείνους θρησκείαν. Καίτοι ὑπετάγησαν μέχρι σήμερον εἰς τόσους ἄλλοεθνεῖς, ἄλλογλώσσους καὶ ἄλλοθρήσκους, διετήρησαν, ὡς εἶνε ἴδιον παντὸς ἐλληνικοῦ λαοῦ, τὸν ἐθνισμόν, τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν θρησκείαν των· πάντες δὲ ζῶσι μὲ τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα, ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ ἐκπληρωθῶσι οἱ προαιώνιοι πόθοι των, ὅτι ὁ θλ. θὰ ἐνωθῶσι μετὰ τῆς προσφιλοῦς μητρὸς αὐτῶν Ἑλλάδος.

ΤΕΛΟΣ.

